

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя

Л. М. Пісоцька, С. І. Матвієнко,
О. П. Пісоцький, Л. В. Бобро

ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

СПЕЦІАЛЬНОСТІ 012 ДОШКІЛЬНА ОСВІТА
ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ

Навчально-методичний посібник

Ніжин 2023

УДК 372(073)
ББК 74.1р.30-201
ПЗ6

Рекомендовано Вченою радою
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
(НДУ ім. М. Гоголя)
Протокол №13 від 30.06.2023 р.

Рецензенти:

Аніщук А. М. - доцент кафедри дошкільної освіти Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, кандидат педагогічних наук;

Демченко Н. М. – доцент кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, кандидат педагогічних наук;

Гурська О. В. – директор закладу дошкільної освіти (ясла-садка) № 4 «Казочка» Ніжинської міської ради Чернігівської області;

Волосок Т. М. – директор закладу дошкільної освіти № 7 «Дзвіночок» Ніжинської міської ради Чернігівської області.

Пісоцька Л.М., Матвієнко С.І., Пісоцький О. П., Бобро Л. В.

ПЗ6 Практична підготовка здобувачів вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта першого (бакалаврського) рівня: Навчально-методичний посібник. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя. – 2023. – 121 с.

Навчально-методичний посібник презентує мету та завдання організації усіх видів практик у професійній підготовці бакалаврів; окреслює перелік необхідних умінь і навичок, які мають здобути студенти за умови безперервності й послідовності її основних видів: ознайомчої, навчальної педагогічної, педагогічної у групах дітей раннього віку, у закладах дошкільної освіти (у літній період), виробничої; визначає особливості керівництва практикою фахівцями відділу педагогічної практики університету, відповідальних на факультеті, методистів фахової кафедри, директора та вихователів ЗДО; делегує права та обов'язки студента-практиканта.

У посібнику представлена технологія оцінювання результатів практики студентів (рівні якості педагогічної діяльності, критерії та показники їх оцінки за КМС ОНП).

УДК 372(073)

© Л. М. Пісоцька, С. І. Матвієнко,
О. П. Пісоцький, Л. В. Бобро 2023
© НДУ ім. М. Гоголя, 2023

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
Розділ I. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК.....	10
1.1. Характеристика практик, які проходять здобувачі.	10
1.2. Організаційно-методичні аспекти проведення практики	16
1.3. Організація та проходження практик в умовах дистанційного навчання здобувачів вищої освіти	24
Розділ II. ПРОГРАМИ ПРАКТИК.....	25
2.1. Програма ознайомчої практики (без відриву від теоретичного навчання)	25
2.2. Програма навчальної педагогічної практики	36
2.3. Програма педагогічної практики у групах раннього віку	54
2.4. Програма педагогічної практики в ЗДО (у літній період)	68
2.5. Програма виробничої практики	82
ДОДАТКИ.	108
Додаток 1. Зразок ведення щоденника практики	108
Додаток 2. Індивідуальний план (орієнтовний) проходження практики на перший тиждень	110
Додаток 3. Орієнтовна схема звіту практиканта	113
Додаток 4. Пам'ятка студенту-практиканту.....	114
Додаток 5. Пам'ятка методиста щодо організації, контролю та оцінювання виробничої практики.....	116
Додаток 6. Орієнтовна схема самоаналізу заняття.....	117
Додаток 7. Орієнтовна схема аналізу заняття	118
Додаток 8. Психолого-педагогічна характеристика дитини дошкільного віку	119

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Практика здобувачів у закладах дошкільної освіти є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки фахівців зі спеціальності 012 «Дошкільна освіта» у закладах вищої освіти.

Особливості професійної підготовки фахівців з дошкільної освіти визначаються сьогодні:

- 1) дією глобальних освітніх тенденцій (мегатенденцій), зокрема, масовістю характеру освіти, її неперервності; значущістю освіти для індивіда і суспільства; орієнтацією на активне використання людиною способів пізнавальної діяльності; адаптацією освітнього процесу до запитів і потреб особистості; забезпеченням самореалізації особистості в освіті;
- 2) стратегічними завданнями в галузі вітчизняної освіти, дошкільної зокрема (Закон України "Про освіту", Закон України "Про дошкільну освіту").

Професійна підготовка фахівців вищої кваліфікації в галузі дошкільної освіти, відповідно до Державного освітнього стандарту, здійснюється на основі реалізації усіх видів освітньої діяльності, передбачених навчальним планом та націлена на формування необхідних професійних знань, вироблення відповідних умінь і навичок. Останні набуваються у процесі залучення студентів до усіх видів педагогічних практик. Тому *організація педагогічних практик студентів на основі принципу наскрізності є необхідною та невід'ємною складовою частиною процесу підготовки фахівців спеціальності "Дошкільна освіта" у вищих закладах освіти.* Тому у посібнику, організація педагогічної практики бакалаврів з дошкільної освіти, представлена за курсами навчання студентів.

Метою педагогічних практик є оволодіння студентами сучасними методами та формами організації освітнього процесу в галузі їх майбутньої професії, формування у них професійних умінь і навичок на основі набутих у закладі вищої освіти знань, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо застосовувати їх у практичній діяльності в реальних ринкових і виробничих умовах. Випускник вишу має опанувати інноваційний режим сучасних дошкільних установ, бути орієнтованим на творчість, педагогічну імпровізацію, пошук нових методів і форм виховання та навчання, бути готовим до експериментально-пошукової роботи як з групою дітей, так і індивідуально з кожним.

У процесі педагогічних практик розв'язується комплекс завдань:

1. Формування Я-концепції майбутнього педагога.

2. Виховання у студентів стійкого інтересу і любові до професії педагога, потреби в педагогічній самоосвіті.

3. Формування культури педагогічної діяльності (культури мови, культури зовнішнього вигляду, культури педагогічного спілкування).

4. Закріплення, поглиблення психолого-педагогічних та фахових знань у процесі використання їх у розв'язанні конкретних педагогічних задач.

5. Систематизація професійних знань, умінь, навичок, необхідних вихователю для виконання своїх функціональних обов'язків.

6. Формування і розвиток у студентів професійних умінь і навичок.

7. Формування готовності добирати педагогічні технології, адекватні завданням виховання і навчання дошкільників.

8. Оволодіння засобами і методами діагностики особистості дошкільника, діяльності педагога і дітей раннього та дошкільного віку.

9. Формування творчої професійної позиції фахівця в освітньому процесі дошкільного закладу.

10. Розвиток у студентів педагогічної рефлексії і потреб у самопізнанні та самовдосконаленні.

11. Ознайомлення з сучасним станом освітнього процесу в ЗДО, з передовим педагогічним досвідом.

12. Надання посильної допомоги навчально-виховним закладам у реалізації завдань всебічного виховання дітей.

За час практик здобувачі освіти мають оволодіти основними професійно-педагогічними вміннями, пов'язаними з проведенням освітньої діяльності в ЗДО. В періоди проходження практик майбутні фахівці в галузі дошкільної освіти спостерігають й аналізують різні сторони освітньої діяльності дошкільного закладу, вчаться самостійно планувати освітній процес вікової групи дитячого садка, колективу вихователів ЗДО, здійснювати заплановане за час педагогічних практик.

Педагогічні практики є для студентів школою набуття досвіду організації роботи з батьками дітей.

Студенти мають навчитися: вести роботу з вивчення як вікової групи, так і окремих дітей ЗДО; готувати і проводити заняття різних типів і видів; використовувати в процесі освітньої роботи різні сучасні технічні засоби; проводити роботу з батьками вихованців дошкільної установи з питань освіти і виховання дітей.

Основними умовами ефективності педагогічних практик є їх теоретична обґрунтованість, освітній і виховний характер, комплексний підхід до змісту й організації практик, систематичність, наступність у її проведенні.

Терміни та види педагогічної практики визначаються навчальним планом. Основним контингентом для майбутніх фахівців дошкільної освіти, в ході проходження ними практики є діти дошкільного віку. У зв'язку з цим в реєстрі всіх видів практики особлива роль належить практикам в закладах дошкільної освіти.

Згідно державних стандартів підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та діючих навчальних планів для спеціальності 012 Дошкільна освіта організуються такі види педагогічної практики:

- ознайомча практика (без відриву від теоретичного навчання);
- навчальна педагогічна практика;
- педагогічна практика у групах раннього віку;
- педагогічна практика в ЗДО (у літній період);
- виробнича практика;

Проведенню педагогічних практик передують лабораторні заняття за фахом, які дозволяють здійснювати зв'язок теоретичних курсів з фахових дисциплін з практиками. Педагогічні практики поглиблюють цей взаємозв'язок, надають кожному студенту можливість застосовувати теоретичні знання у безпосередній роботі з дітьми та вихователями ЗДО, набувати початкового педагогічного досвіду.

Ознайомча практика на денній формі навчання є безвідривною від навчання, всі інші проводяться з відривом від навчальних занять.

НАБУТІ КОМПЕТЕНТНОСТІ Й ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ (за роками навчання) 1 рік навчання

ПР-01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-02. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

ПР-03. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-06. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

ПР-10. Бути знайомим з програмою раннього втручання, розуміти можливості опори на нього в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

ПР-15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

ПР-16. Проектувати психолого-педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.

ПР-19. Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.

ПР-21. Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-22. Дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку.

2 рік навчання

ПР-01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-02. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

ПР-03. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-04. Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-07. Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

ПР-11. Бути знайомим з ознаками булінгу. Вміти використовувати прийоми попередження та протидії йому.

ПР-12. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

ПР-14. Мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей.

ПР-15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності

ПР-17. Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

ПР-18. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

ПР-22. Дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку.

3 рік навчання

ПР-01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-02. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

ПР-03. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами

ПР-04. Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-06. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

ПР-10. Бути знайомим з програмою раннього втручання, розуміти можливості опори на нього в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

ПР-11. Бути знайомим з ознаками булінгу. Вміти використовувати прийоми попередження та протидії йому.

ПР-12. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

ПР-13. Здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю.

ПР-14. Мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей.

ПР-15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

ПР-17. Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

ПР-18. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

ПР-19. Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.

ПР-22. Дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку.

4 рік навчання

ПР-06. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

ПР-07. Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

ПР-08. Вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

ПР-11. Бути знайомим з ознаками булінгу. Вміти використовувати прийоми попередження та протидії йому.

ПР-12. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

ПР-13. Здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю.

ПР-14. Мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей.

ПР-15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

ПР-16. Проектувати психолого-педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.

ПР-17. Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

ПР-18. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

ПР-19. Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.

ПР-20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

ПР-21. Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-22. Дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку

Розділ I

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК

1.1. ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАКТИК, ЯКІ ПРОХОДЯТЬ ЗДОБУВАЧІ

ОЗНАЙОМЧА ПРАКТИКА

Практика триває у I семестрі

Метою практики є ознайомлення здобувачів із майбутнім професійним середовищем, специфікою роботи закладу дошкільної освіти (далі ЗДО), особливостями професії вихователя дошкільного закладу

Завдання ознайомчої практики:

1. Виховувати у здобувачів інтерес і любов до майбутньої професії.
2. Поглибити і закріпити теоретичні знання, отримані в курсі "Вступ до спеціальності": про педагогічну діяльність і її характеристики, основні професійні функції педагога-вихователя, специфіку професіограми вихователя та навчити співвідносити теоретичні знання з практикою.
3. Формувати уміння цілеспрямовано спостерігати за освітнім процесом у ЗДО.
4. Сприяти формуванню і розвитку в студентів професійних вмінь і навичок, особистісних якостей вихователя.
5. Формувати у здобувачів уявлення про сутність роботи помічника вихователя (та інших фахівців) в закладі дошкільної освіти.

Діяльність здобувачів у процесі ознайомчої практики здійснюється в таких напрямках:

I. Ознайомлення з архітектурними, предметно-побутовими особливостями ЗДО передбачає екскурсію студентів територією дитячого садка: оглянути та визначити особливості облаштування ігрового майданчика, інтер'єрне заповнення дитячих вікових груп, кімнат загального користування для дітей різних вікових груп (музичної зали, спортивної зали та інших приміщень та територій).

З'ясувати кількість вікових груп у ЗДО, їх наповнюваність, склад обслуговуючого персоналу та специфіку їх роботи.

II. Спостереження за організацією роботи фахівців ЗДО (директора, методиста, вихователів та інших фахівців дошкільного закладу) передбачає

ознайомлення з основними напрямками роботи ЗДО, вихователя, психолога, знайомство з колективом, дітьми.

III. Допомога вихователю у проведенні занять та участь студентів-практикантів у організації дозвілля дітей, що здійснюється під керівництвом вихователя.

Спостереження студента-практиканта повинно поєднуватись з його практичною діяльністю, а саме:

- почати з дітьми розмову, погратись з ними, поцікавитись інтересами дітей, їх бажаннями, улюбленими іграшками, мультфільмами, казками тощо;
- допомогти дитині у виконанні різних доручень вихователя (зібрати іграшки, чергувати перед заняттями, доглядати за кімнатними рослинами);
- допомогти вихователю у проведенні занять, прогулянок, виступаючи в ролі персонажа казки, мультсеріалу, помічника;
- погратися з дітьми, вивчити вірш, прочитати казку. Всі ці дії повинні бути погоджені з вихователем.

НАВЧАЛЬНА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

Практика триває у III семестрі

Метою практики є оволодіння здобувачами вищої освіти практичними навичками, необхідними для їхньої подальшої професійної діяльності; опанування уміннями самостійно підбирати, розробляти та проводити ігри; спостерігати й аналізувати трудову діяльність дітей; організувати спостереження за взаємодією вихователя і дітей в освітньому процесі ЗДО.

Завдання навчальної педагогічної практики

1. Навчити здобувачів застосовувати знання нормативно-правових документів та державних документів дошкільної галузі в освітньому процесі ЗДО, одержані у вузі.
2. Навчити спостерігати й аналізувати освітньо-виховну роботу проведenu вихователем (режимні процеси, навчальні заняття тощо).
3. Формувати у здобувачів педагогічні вміння, необхідні для виконання функцій вихователя (аналізувати план освітньої діяльності вікової групи та вчитися складати його за допомоги вихователя-наставника, цілеспрямовано відбирати організаційно-методичні засоби, методи організації освітнього процесу у дошкільній групі, вивчати і удосконалювати освітнє середовище дошкільної групи задля забезпечення ефективного розвитку вихованців, виготовляти наочно-дидактичний матеріал для роботи з дошкільнятами, уміння організувати дітей в освітньому процесі, під керівництвом вихователя долучатися до різних режимних моментів з дітьми (підготовка до сніданку, занять, підготовка і участь у проведенні ігор, прогулянок, спостережень тощо).

Діяльність здобувачів у процесі навчальної педагогічної практики у групах дошкільного віку здійснюється в таких напрямках:

I. Відвідування ЗДО різних типів і видів, з'ясування їх особливостей. Знайомство з педагогічним колективом освітньої установи. Визначення основних аспектів роботи ЗДО (напрями, завдання, програма розвитку дитини дошкільного віку за якою працює установа, парціальні програми, які використовуються в освітньому процесі, нормативно-правова база функціонування ЗДО тощо) у бесіді з директором, методистом, вихователями.

II. Знайомство з вихователями і вихованцями різних вікових груп, особливостями їхньої взаємодії, а також із батьками дітей. Ознайомлення з особливостями організації освітньо-виховного процесу в ЗДО: втілення особистісно орієнтованого підходу в процесі навчання і виховання дітей; ознайомлення з режимом дня дітей вікової групи; планом роботи вихователя (календарним); предметно-розвивальним середовищем ЗДО та вікової групи; спостереження за ігровою та трудовою видами діяльності вихованців.

III. Практичне включення під його керівництвом вихователя у різні сфери життєдіяльності дітей: підготовка до прогулянки; заняття; підготовка і проведення різноманітних ігор (з врахуванням методичних засад проведення даної форми роботи); проведення гігієнічних процедур; допомога вихователю у проведенні загартувальних заходів тощо. Спілкування з дітьми. Розробка та виготовлення наочних та дидактичних посібників для проведення форм навчальної і виховної роботи з дітьми.

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА У ГРУПАХ РАНЬОГО ВІКУ

Практика триває у V семестрі

Метою практики є набуття здобувачами досвіду педагогічної роботи з дітьми другого та третього року життя відповідно до вимог сучасної дошкільної освіти

Завдання практики у групах раннього віку:

1. Формувати у здобувачів уміння спостерігати та аналізувати педагогічний процес у групах дітей раннього віку у закладі дошкільної освіти, визначати його специфіку та освітньо-виховну ефективність;
2. Спостерігати й аналізувати методичні основи роботи вихователя і здійснювати самоаналіз педагогічної діяльності у групі дітей раннього віку;
3. Створювати емоційно-розвивальне середовище у групі дітей раннього віку як вид середовища, що здійснює позитивний вплив на емоційний розвиток дитини раннього віку унаслідок добору відповідних ефективних організаційних і педагогічних умов;
4. Організовувати життєдіяльність дітей раннього віку з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей;

5. Здійснювати розвивальну, оздоровчу, виховну та освітню роботу у групах дітей раннього віку;
6. Спостерігати та аналізувати розвиток дитини раннього віку, використовуючи різні методи психолого-педагогічної діагностики;
7. Аналізувати процес адаптації дитини раннього віку до умов закладу дошкільної освіти з метою його полегшення;
8. Налагоджувати співпрацю із родинами вихованців (консультації, бесіди тощо).
9. Забезпечувати безпеку життєдіяльності дітей раннього віку, виявляти турботливе ставлення до них, їхнього розвитку та здоров'я;
10. Виховувати у здобувачів любов до педагогічної професії, стимулювати до поглиблення педагогічних знань та удосконалення педагогічних здібностей.

Діяльність здобувачів у процесі педагогічної практики у групах раннього віку здійснюється в таких напрямках:

I. Відвідування ЗДО різних типів та з'ясування їх особливостей. Зустріч з педагогічним колективом освітнього закладу. Визначення основних аспектів роботи ЗДО у бесіді з керівництвом.

II. Знайомство з вихователями різних вікових груп: з'ясування особливостей стосунків вихователя з дошкільниками, співробітництва з батьками дошкільників. Ознайомлення з особливостями навчання й виховання дітей: реалізація педагогом особистісно орієнтованого підходу в освітньому процесі. Вивчення плану роботи вихователя вікової групи. Участь у проведенні режимних процесів.

III. Спілкування із дітьми. Допомога дитині у виконанні різних доручень вихователя. Розробка та виготовлення наочних та дидактичних посібників для роботи з дітьми.

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В ЗДО (У ЛІТНІЙ ПЕРІОД)

Практика триває у VI семестрі

Метою практики є вдосконалення здобувачами навичок спостереження за освітнім процесом ЗДО, діяльністю вихователів і діяльністю дітей, оволодіння уміннями самостійно проводити заняття з ознайомлення дітей з природою, з суспільним довкіллям, фізкультурно-оздоровчу роботу, самостійну творчу та ігрову діяльність дошкільників

Завдання педагогічної практики в ЗДО (у літній період):

1. Формувати у майбутніх фахівців професійних умінь і навичок, необхідних для цілісного виконання функцій вихователя: уміння відбирати та застосовувати організаційно-методичні засоби і прийоми навчання та виховання дітей в умовах ЗДО.

2. Вивчення досвіду вихователя з питань адаптації дітей до нових умов життєдіяльності в ЗДО влітку; спостереження й аналіз виховної роботи в процесі організації життя дітей у закладі дошкільної освіти.
3. Поглиблення навичок професійно орієнтованого спостереження за проведенням режимних процесів, організацією самостійної та трудової діяльності дітей, фізкультурно-оздоровчою роботою з дітьми.
4. Формування навичок організації цікавого змістовного життя дітей в ЗДО в літній період.
5. Спостереження за організацією та самостійне проведення оздоровчих заходів, ігрової та творчої діяльності дітей як в групах дітей одного віку так і у різновікових групах.
6. Формування навичок підготовки і проведення різних форм роботи з батьками.

Діяльність здобувачів у процесі педагогічної практики в ЗДО (у літній період) здійснюється в таких напрямках:

I. Загальне ознайомлення із базою ЗДО, як групами одновікового складу (молодшого, середнього, старшого дошкільного віку), так і різновіковою. Спостереження та аналіз режимних моментів, організації самостійної діяльності, фізкультурно-оздоровчої роботи і занять у групах дітей дошкільного віку в першій і другій половині дня, спостереження та аналіз режимних процесів, організації самостійної діяльності, фізкультурно-оздоровчої роботи, специфіки трудової діяльності і занять у різних вікових групах в першій і другій половині дня.

II. Самостійне проведення режимних процесів, організація фізкультурно-оздоровчої роботи, самостійної діяльності в групах дошкільного віку в першій і другій половині дня, проведення режимних процесів, організація самостійної діяльності, фізично-оздоровчої роботи, специфіки трудової діяльності в різних вікових групах в першій і другій половині дня.

III. Самостійне проведення заняття з ознайомлення дітей з суспільним довкіллям, з природою; спостереження за ігровою діяльністю в різних вікових групах дитячого садка, за самостійною творчою діяльністю дітей в різних вікових групах, за організацією в ЗДО різних форм роботи з батьками дітей різних вікових груп. Здійснюється допомога вихователю у проведенні та керівництві самостійною творчою діяльністю дітей, проведення заходів оздоровчого характеру, реалізації ігрової діяльності дітей як в різних вікових групах, так і в змішаній групі.

ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

Практика триває у VII -VIII семестрах

Метою практики є оволодіння студентами навичками застосування в практичній діяльності сучасних методів і форм організації освітнього процесу з дітьми дошкільного віку, закріплення в них професійних умінь, набутих для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в

реальних для професійної діяльності умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо застосовувати їх у практичній діяльності

Завдання виробничої практики:

1. Навчити студентів застосовувати одержані у виші знання в освітній діяльності з дітьми дошкільного віку;
2. Формувати у студентів систему педагогічних умінь, необхідних для виконання функцій педагога: уміння планувати зміст роботи, ціле-спрямовано відбирати організаційно-методичні форми, методи, засоби, прийоми організації навчально-виховного процесу з дітьми дошкільного віку, створювати умови для цікавого, змістовного життя дітей в ЗДО
3. Навчити самостійно проводити освітню роботу з дітьми, спираючись на знання курсів "Педагогіки дошкільної", "Психології дитячої", фахових методик, фізіології дітей;
4. Виробити у студентів уміння враховувати стан освітнього процесу дошкільного закладу, місцеві умови, визначати шляхи впровадження в практику ЗДО нових наукових досліджень;
5. Ознайомити з роботою директора ЗДО, методиста;
6. Формувати у студентів уміння використовувати різні форми роботи з батьками;
7. Формувати турботливе ставлення до дітей, їх здоров'я, любов до них.

Діяльність студентів у процесі виробничої практики здійснюється в таких напрямках:

I. Організація і здійснення студентами освітньої діяльності в конкретній віковій групі закладу дошкільної освіти в першу та другу зміну, працюючи вихователями. Реалізація освітньої діяльності згідно з самостійно спланованим календарним планом роботи (щоденно, позмінно), розробка конспектів занять.

II. Знайомство зі специфікою роботи директора, методиста, психолога. Відвідування педагогічної ради, засідань методичних об'єднань, якщо такі відбуваються у період практики, знайомство з позитивним педагогічним досвідом роботи педагогічних працівників ЗДО. Знайомство з системою планування освітнього процесу в групі, де проходять практику.

III. Здійснення під керівництвом вихователя співпраці з батьками (підготовка матеріалів до батьківського куточка, виставок дитячих робіт, папок-пересувки), розробка тем для бесід, консультацій з батьками, підбір відповідного матеріалу. Участь в організації та проведенні батьківських зборів та створюють умови для розвитку самостійної діяльності дітей (ігрової, трудової, художньої, пізнавальної та інших), забезпечують розвиток вказаних видів діяльності і виховання дітей в процесі їх здійснення.

IV. Участь у виготовленні дидактичних посібників. Створення і підтримка в групі психологічно комфортного клімату, забезпечення охорони здоров'я дітей.

1.2. Організаційно-методичні аспекти проведення практики

Форма проведення практики

Практична підготовка здобувачів освіти спеціальності «Дошкільна освіта» здійснюється, як правило, за безпосередньої їх участі в освітньому процесі ЗДО.

Проходження практики здобувачами освіти у дистанційному форматі здійснюється при кафедрі дошкільної освіти, за опосередкованої взаємодії учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Більш детально про специфіку проведення практики в умовах дистанційного навчання здобувачів вищої освіти та перебування дітей в карантинному режимі діяльності закладу дошкільної освіти див. у п.1.4.

Організація практики

Педагогічна практика проводиться в закладах дошкільної освіти (в окремих випадках при кафедрі дошкільної освіти). Залежно від її виду в різних вікових групах, протягом терміну зазначеного в навчальному плані.

В кожній дошкільній установі працює група з 4-6 студентів-практикантів.

Перед початком педагогічної практики проводиться настановча конференція, у ході якої студентів ознайомлюють з програмою практики: керівники-методисти повідомляють їм мету практики та її завдання, зміст діяльності, форму звітності, критерії оцінювання тощо.

Режим роботи практикантів визначається керівниками практики та узгоджується з правилами внутрішнього розпорядку закладу дошкільної освіти

На час практики в кожній підгрупі студентів призначається бригадир (староста, відповідальний), який контролює, організовує і координує роботу підгрупи, виконує поручення керівника практики, методистів, педагогічного персоналу ЗДО щодо організації і перебігу практики.

Послідовність виконання завдань практики студент визначає в індивідуальному плані проходження практики. Він складається у перші 2-3 дні проходження практики, підтримується викладачем-методистом, директором від ЗДО, вихователем, викладачами факультету психології та соціальної роботи. Кожен студент працює відповідно до свого індивідуального плану

Під час проходження будь-якого виду педагогічної практики студенти ведуть щоденник педагогічних спостережень, у якому пояснюють хід виконання завдань практики (згідно індивідуального плану). Записи щоденника використовують для звіту роботи виконаної під час педагогічної практики.

По завершенню практики проводиться підсумкова конференція, у ході якої студенти звітують про результати виконання завдань того чи іншого виду практики. Діляться враженнями про свої досягнення і прогалини та їх можливі причини, які мали місце під час застосування і закріплення теоретичних знань на практиці.

Бази проведення педагогічної практики

Педагогічна практика в ЗДО проводиться на підставі угод про співпрацю, які укладені між ними і Ніжинським державним університетом імені Миколи Гоголя.

Ознайомча практика (без відриву від теоретичного навчання) – у групах дітей передшкільного віку (дошкільного віку); відвідування груп переддошкільного (раннього віку).

Навчальна педагогічна практика – у групах дітей передшкільного віку (дошкільного віку).

Педагогічна практика у групах раннього віку – у групах дітей переддошкільного (раннього віку).

Педагогічна практика в ЗДО (у літній період) – в групах дітей молодшого, середнього і старшого дошкільного віку та у різновікових групах ЗДО.

Виробнича практика – у групах дітей молодшого, середнього і старшого дошкільного віку та у різновікових групах ЗДО; у групах, де є діти з особливими освітніми потребами.

Звітна документація

Кількість документів для звіту за практику, їх зміст варіюється залежно від мети і завдань практик. Обов'язковими для будь-якого виду практики є *такі звітні документи:*

1. Індивідуальний план роботи студента-практиканта.
2. Щоденник спостережень.
3. Конспекти занять та інших форм роботи в ЗДО.
4. Звіт за практику.
5. Підсумки практики.

Практика студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення при одержанні необхідного обсягу **практичних умінь і навичок** (табл. 1.1.):

Таблиця 1.1.

Види умінь і навичок професійної педагогічної діяльності та їх характеристика

Види умінь професійної педагогічної діяльності	Характеристика умінь

організаторські	<p>організовувати колективну, групову та індивідуальну діяльність; організовувати ігри дітей та здійснювати керівництво їх ігровою діяльністю, бути учасником в іграх дошкільників як партнер; створювати розвивальне педагогічне середовище; активізовувати, захоплювати інших учасників навчально-виховного процесу; організовувати різні види діяльності з дітьми і дорослими; організовувати свою діяльність</p>
діагностичні	<p>вивчати особистість дитини і педагога, умови і забезпеченість педагогічного процесу, педагогічну документацію; аналізувати діяльність дітей і педагога, продукти дитячої діяльності; визначати рівень розвитку дитини; складати психолого-педагогічні характеристики</p>
прогностичні	<p>прогнозувати розвиток і виховання особистості дитини, результати певних педагогічних дій; визначати психологічний клімат в групі; аналізувати психічне і фізичне здоров'я дитини; аналізувати власну педагогічну діяльність та досвід інших педагогів; самостійно працювати з літературою</p>
проективно-конструктивні	<p>здійснювати поточне планування роботи; аналізувати проблемні педагогічні ситуації, передбачати можливі труднощі в роботі, окреслювати шляхи їх розв'язання; визначати конкретні освітні завдання з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей дошкільного віку; методично грамотно будувати педагогічний процес, творчо використовуючи методи, форми, засоби та прийоми виховання і розвитку відповідно до поставлених завдань; планувати ситуацію успіху для кожної дитини; координувати свої педагогічні дії з колегами, адміністрацією, батьками</p>
методичні	<p>володіти методами і прийомами роботи з дітьми; здійснювати індивідуальний підхід; розвивати творчі здібності; активізовувати пізнавальну діяльність дошкільників</p>
комунікативні	<p>легко та швидко встановлювати контакт з дітьми, колегами, батьками, виявляти гнучкість і толерантність у спілкуванні; створювати у процесі спілкування атмосферу доброзичливості та співробітництва; володіти вербальними і невербальними засобами спілкування; використовувати гумор у спілкуванні; регулювати міжособистісні стосунки в дитячому колективі; вирішувати конфліктні ситуації, керувати своєю поведінкою і настроєм; чітко і лаконічно виражати свої думки; публічно виступати перед колективом педагогів, батьками</p>
дослідницькі	<p>складати персоніфікований план розвитку, навчання, виховання дітей; володіти дослідницькими методами в професійній діяльності; вивчати, узагальнювати передовий педагогічний досвід, володіти педагогічною рефлексією</p>
фасиліта-тивні	<p>створювати сприятливі умови для здорового способу життя дошкільників; створювати позитивний емоційний клімат в колективі; оберігати нервову систему дитини від перевантажень; надавати першу медичну допомогу; надавати психологічну допомогу дітям і батькам</p>

прикладні	<p>образотворчі уміння (малювати, ліпити, робити аплікацію тощо); музичні вміння (співати, грати, ритмічно рухатись тощо); володіння технікою показу лялькового театру; володіння комп'ютером і технічними засобами навчання; виготовляти дидактичні матеріали, ігри, іграшки; естетично і педагогічно грамотно оформити виставки, стенди, приміщення та ін.</p>
------------------	---

Керівництво педагогічною практикою

Загальне керівництво усіма видами практик здійснюється відповідальним за практику по кафедрі спільно з відділом педагогічної практики університету.

Фахівці відділу педагогічної практики університету:

- забезпечують чітке планування та організацію усіх видів практики, підводять їх підсумки;
- добирають та погоджують з органами управління освіти бази практики, укладають угоди;
- проводять наради щодо організації і проведення практик з відповідальними за практику на факультеті, деканатом, керівниками ЗДО;
- контролюють своєчасне оформлення документації з практики (накази, звіти, відомості, оплата роботи фахівців ЗДО);
- узагальнюють досвід практики, вносять пропозиції з її вдосконалення, здійснюють загальний звіт за усіма видами педагогічної практики.

До обов'язків відповідальних за практику на спеціальності входять:

- погодження планів і програм практик з директорами ЗДО, деканатом;
- організація і контроль за оформленням студентами санітарних книжок;
- організація настановчих та підсумкових конференцій;
- контроль за своєчасним оформленням документації з практики (накази, звіти, відомості).

Керівництво практикою здійснюють групові керівники-методисти – викладачі кафедри дошкільної освіти.

До обов'язків методиста кафедри входять:

- погодження плану практики з директором ЗДО;
- контроль за складанням і виконанням індивідуальних планів студентами;
- консультації студентам з питань планування освітньої роботи, підготовки до занять, режимних процесів;
- контроль за роботою студентів, присутність на залікових заняттях, перевірка звітної документації студентів;
- виставлення оцінок з педпрактики в екзаменаційній відомості, залікових книжках та індивідуальних планах студентів.

Обов'язки директора ЗДО:

Забезпечення належних умов для проведення педагогічних практик в закладі дошкільної освіти; ознайомлення студентів з дошкільним закладом,

документацією, змістом і формами роботи керівників закладу, вихователів; забезпечення проведення практикантами всієї спланованої роботи, контроль за роботою студентів, методична допомога, участь у проведенні підсумків практики.

Вихователь ЗДО ознайомлює студентів із змістом освітньої роботи з дітьми; з документацією; надає допомогу студентам у плануванні та проведенні освітньої роботи, в проведенні роботи з батьками; створює належні умови в даній віковій групі для проведення студентами експериментальної роботи, контролює та оцінює роботу студентів.

Здобувач-практикант:

- бере участь у настановчій і підсумковій конференціях;
- дотримується графіку роботи і є присутнім на практиці щодня, своєчасно сповіщає керівника про причини своєї відсутності на практиці;
- вивчає спеціальну педагогічну, методичну, психологічну літературу, рекомендовану з кожного виду практики;
- бере участь у групових семінарах, тренінгах, консультаціях, що проводяться в процесі практики;
- виконує всі завдання, передбачені програмою практики, ретельно готується до своєї роботи;
- підпорядковується правилам внутрішнього трудового розпорядку базової освітньої установи, дотримується інструкції, розпорядження адміністрації установи і керівників практики;
- своєчасно оформляє санітарну книжку та необхідну для кожного виду практики документацію;
- проводить самоаналіз рівня практичних умінь; висловлює пропозиції з організації практики, вдосконалення практичної підготовки.

У разі невиконання вимог, що ставляться до практиканта, він може бути усунений від практики. Рішення про продовження термінів практики або повторне її проходження ухвалює декан факультету.

Після закінчення практики студенти представляють документацію згідно з вимогами, що ставляться до кожного її виду. Обов'язковими є індивідуальний календарний план з відмітками про виконання всіх завдань, щоденник практики, що містить самоаналіз педагогічної діяльності; звіт про виконану роботу, заснований на самооцінці роботи студента, конспекти занять тощо.

Оцінювання практики

Для оцінювання педагогічної практики послуговуються такими методами, як:

- спостереження за студентами у процесі проходження практики й аналіз якості їх роботи (окремих видів);
- бесіди з директорами ЗДО, вихователями, студентами;
- аналіз результатів роботи студента;
- самооцінка студентом міри власної підготовленості до практичної роботи і її якості;

- аналіз звітної документації студентів (щоденників, індивідуальних планів практики, конспектів різних видів роботи, звітів про педагогічну практику, підготовлених дидактичних і наочно-методичних матеріалів для роботи з дітьми дошкільного віку).

Рівні якості педагогічної діяльності студента на початку та в кінці практики:

1. Емпіричний рівень. Педагогічні завдання і ситуації розв'язуються шляхом спроб і помилок. Професійні знання майже не використовуються в роботі. Методична література використовується мало, тому мають місце випадкові спонтанно підібрані методи і прийоми, що часто приводить до методичних помилок та заважає досягненню мети заняття. Самостійна розробка конспектів здійснюється з труднощами та великою кількістю помилок.
2. Репродуктивний. У роботі широко використовує конспекти і розробки занять, подані у методичній літературі. Має труднощі при розв'язанні творчих завдань. Як правило, потребує сторонньої допомоги. Вибір методів неправильний або малоефективний. Може досягати гарних результатів, працюючи за зразком, копіюючи методи і прийоми інших педагогів. Має складнощі при адаптації до нових умов.
3. Репродуктивно-творчий. У педагогічній діяльності намагається творчо використовувати конспекти і розробки з методичної літератури. Вміє адаптувати до вікових та індивідуальних особливостей дітей. При розв'язанні нестандартних ситуацій ефективно використовує метод аналогії. У роботі чітко керується методичними рекомендаціями, тому творчість виражається незначною мірою. Діяльність будується переважно за відпрацьованими стереотипами з внесенням незначних змін. Оригінальних занять, як правило, не проводить.
4. Творчо-репродуктивний. Творчо використовує розробки та конспекти занять з методичної літератури з урахуванням віку, індивідуальних особливостей ситуацій. Трансформує педагогічний досвід інших відповідно до власних особливостей. Виявляє активність у пошуку оригінальних нетрадиційних форм, методів, прийомів і засобів діяльності. Здатен провести цікаве заняття за умови незначної допомоги. Може знаходити правильний вихід зі складної ситуації.
5. Творчий. Демонструє зв'язок теоретичних знань з потужним творчим потенціалом. Здатний самостійно розробити нову ідею, систему оригінальних, методично ефективних занять, добре розвинена імпровізація. Легко і швидко знаходить правильне рішення нестандартних ситуацій. Має розвинену педагогічну рефлексію. Виявляє творчий пошук, професіоналізм, індивідуальний стиль педагогічної діяльності.

Критерії оцінювання практики:

I. Рівень професійно-педагогічних умінь.

II. Вияв професійно значущих якостей особистості: дисциплінованість, організованість, доброзичливість, саморегуляція, любов до дітей.

III. Реалізація особистісно орієнтованої моделі взаємодії з дітьми та їх батьками.

IV. Якість виконання всіх завдань практики.

V. Рівень вияву творчості.

VI. Рівень педагогічного аналізу і рефлексії.

VII. Якість звітної документації.

Система оцінювання практик

Сума балів	Національна шкала	Оцінка ECTS
90–100	Відмінно	A
74–89	Добре	B, C
60–73	Задовільно	D, E
0–59	Незадовільно	FX, F

Кри- терії Оцін- ка	I	II	III	IV	V	VI	VII
	1	2	3	4	5	6	8
<i>Відмінно</i> A 90...100	Високий	Виявив всі перераховані якості	Високий рівень реалізації	В переважній більшості випадків відмінне	Творчий і творчорепродуктивний	Високий	Охайне, відповідає вимогам, здана своєчасно
<i>Добре</i> B 82...89	Вище середнього	Недостатня ініціативність	В більшості випадків високий і частково середній	В більшості випадків відмінне і частково добре	Творчорепродуктивний	Достатньо високий	Відповідає вимогам, здана своєчасно
<i>Добре</i> C 74...81	Середній	Недостатня самостійність, ініціативність	В більшості випадків середній і частково висо-	В більшості випадків добре і частково задовільне	Репродуктивно-творчий	Достатній	Відповідає вимогам, здана своєчасно

			кий				
<i>Задовільно D</i> 64...73	Середній, нижче середнього	Не виявив достатньою мірою перераховані якості	В більшості випадків середній і частково низький	В більшості випадків задовільне і частково добре	Репродуктивний	Допустимий	Відповідає не всім вимогам
<i>Задовільно E</i> 60...63	Нижче середнього	Не виявив достатньою мірою перераховані якості	В більшості випадків низький і частково середній	В переважній більшості випадків задовільне	Репродуктивний	Допустимий або низький	Відповідає не всім вимогам
<i>Незадовільно FX</i> 35...59	Нижче середнього, низький	Не виявив перераховані якості	Низький	Незадовільне, задовільне	Емпіричний, репродуктивний	Низький або допустимий	Не відповідає вимогам, здана невчасно
<i>Незадовільно F</i> 0...34	Низький	Не виявив перераховані якості	Низький або відсутній	Незадовільне	Емпіричний	Низький або відсутній	Не відповідає вимогам або не здана

Завдання практики вважається виконаним за наявності усіх видів завдань

1.3. Організація та проходження практик здобувачами вищої освіти в умовах дистанційного навчання

В умовах **дистанційного проходження практики** основна увага здобувачів вищої освіти спрямовується на оволодіння здобувачами вищої освіти уміння: самоорганізованості, самостійного добору методичного матеріалу; розробки конспектів більш широкого та різноманітного, ніж в умовах традиційного виду практики у групах дітей раннього віку, форм роботи з дітьми з урахуванням кращих здобутків практики ЗДО.

У період карантину навчальна практика проводиться при фаховій кафедрі. Методист практики має розмістити у віртуальному навчальному середовищі скориговані завдання практики, розмістити необхідні матеріали. Консультації здобувачів вищої освіти з методистом кафедри дошкільної освіти, а за необхідності, – із педагогічними працівниками закладу дошкільної освіти, – можуть проводитися за допомоги сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (наприклад, на платформі для відео конференцій Zoom, за використання месенджера Viber, шляхом листування електронною поштою тощо). Пошук необхідних методичних матеріалів та зразків наочності добирається студентами в ресурсах електронних Інтернет-сайтів, орієнтовний перелік яких надано у даному посібнику до кожного із видів педагогічних / виробничих практик. У звітній документації обов'язково зазначається перелік інформаційних ресурсів, якими користувався здобувач вищої освіти при проходженні практики у дистанційному режимі.

Розділ II ПРОГРАМИ ПРАКТИК

ПРОГРАМА ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ (без відриву від теоретичного навчання)

ОПИС ПРЕДМЕТА ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ

Курс: підготовка бакалаврів	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика практики
Кількість кредитів за ECTS: 6 Модуль: 1 Змістових модулів: 3 Загальна кількість годин: 180 Семестр: I	Галузь знань: 01 Освіта/ Педагогіка Спеціальність: 012 Дошкільна освіта Перший (бакалаврський) рівень	Обов'язкова Рік підготовки: 1 Вид контролю: залік

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Важливим етапом у системі професійної підготовки майбутнього педагога, вагомую ланкою формування професійних умінь і засвоєння навичок педагогічної професії є система педагогічних практик. Саме в період проходження практики у здобувача-практиканта закладається фундамент досвіду професійної діяльності, професійні якості особистості, відповідальне ставлення до педагогічної діяльності.

Підготовка фахівців спеціальності "Дошкільна освіта" передбачає поєднання теоретичного та практичного компонентів у цілісному навчальному процесі. Опора в процесі навчання на передовий та власний досвід сприяє свідомому засвоєнню студентами змісту освіти, зміцненню їх професійного вибору та інтересу до майбутньої професії.

Ознайомча практика передбачена в першому семестрі і є важливою складовою вивчення навчального курсу "Вступ до спеціальності". Вона допоможе здобувачу освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта ефективніше

та раціональніше підійти до вирішення завдань подальших практик, оскільки вони ознайомлюються з середовищем ЗДО, специфікою діяльності вихователя у кожній із вікових груп дітей у ЗДО й інших фахівців ЗДО: практичного психолога, логопеда (за наявності за штатним розписом), помічника вихователя, оволодівають певними практичними вміннями й навичками в роботі з дітьми.

Для здобувачів денної форми навчання термін практики складає 4 тижні, для студентів заочної форми навчання – 10 робочих днів.

Ознайомча практика проводиться без відриву від теоретичного навчання на базі ЗДО м. Ніжина. Перебування практикантів у ЗДО під час практики складає 2 години на день, оскільки її проходження відбувається у другій половині дня.

Метою практики є ознайомлення здобувачів вищої освіти дошкільного профілю із майбутнім професійним середовищем, освітнім процесом закладу дошкільної освіти, особливостями професії вихователя дошкільного закладу.

Завдання ознайомчої практики

1. Виховувати у здобувачів-практикантів інтерес і любов до майбутньої професії.
2. Поглибити і закріпити теоретичні знання, отримані в курсі "Вступ до спеціальності": про освітній процес ЗДО, педагогічну діяльність вихователя і її характеристики, основні професійні функції педагога-вихователя, специфіку професіограми вихователя та навчити співвідносити теоретичні знання з практикою.
3. Формувати вміння цілеспрямовано спостерігати за роботою вихователя у ЗДО.
4. Сприяти формуванню і розвитку в здобувачів-практикантів професійних умінь і навичок, особистісних якостей вихователя.
5. Формувати у практикантів уявлення про сутність роботи різних фахівців у дошкільній установі.

Ознайомча практика (без відриву від теоретичного навчання) у 1-му семестрі спрямована на набуття здобувачами-практикантами компетентностей:

загальних:

ЗК-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

спеціальних (фахових):

СК-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

СК-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

СК-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

СК-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя.

Інтегральна компетентність:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку із застосуванням теорії дошкільної освіти у типових і невизначених умовах закладів дошкільної освіти різних типів.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ ТА НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ-ПРАКТИКАНТІВ

Змістовий модуль I. Навчальна діяльність

Відвідування ЗДО різних типів. З'ясування особливостей ЗДО: тип, структура закладу, розвиваюче оточення, (кабінети директора, методиста, медичної сестри, музичний зал, спортивний зал, харчоблок тощо), структура групової кімнати (роздягальня, спальня, розвивальні осередки: ігровий, книжковий, мистецький, будівельний, осередок сенсорики, музичний, рухової активності, відпочинку, ігор з піском, водою, снігом, вітром і відповідного в них обладнання, матеріалів, інструментів, наочних і дидактичних посібників, картин тощо).

Зустріч з педагогічним колективом освітнього закладу. Визначення основних аспектів роботи ЗДО у бесіді з керівництвом: особливості функціонування закладу, основні напрямки роботи, штатний розклад, режим дошкільної установи, кількість груп і наповнюваність дітей в них.

Знайомство з вихователями різних вікових груп: реалізація педагогом особистісно орієнтованого підходу в освітньому процесі: не сварити (особливо при всіх), не порівнювати з іншими, хвалити за успіхи, не жалітися на них батькам вихованців, не грубити тощо; з'ясування функцій та посадових обов'язків вихователя; аналіз педагогічної діяльності вихователя в першу і другу половину дня; визначення необхідності співробітництва вихователя і помічника вихователя; з'ясування особливостей стосунків вихователя з дошкільниками (ставлення дітей до вихователя і вихователя до них, прихильність дитини до дорослого (розкриває секрети, хоче з ним в подорож, хоче бути схожим на вихователя, часто з ним спілкується, хоче бути схожим на значимого дорослого тощо). Співробітництво з батьками дошкільників (стиль спілкування, зміст роботи, залучення до життєдіяльності вікової групи тощо).

Ознайомлення з особливостями навчання й виховання дітей: режим групи, організація життєдіяльності дітей вікової групи: заняття, прогулянок, заходів, різних видів діяльності (ігрової, трудової, пізнавальної, спілкування, образотворчої: малювання, аплікації, ліплення, конструювання, літературної, музичної, театральної тощо). Проведення свят (обрядових, спортивних), розваг.

Змістовий модуль II. Практична діяльність

Вивчення плану роботи вихователя вікової групи. Участь у проведенні режимних процесів (харчування, прогулянки, ігор, дозвілля тощо).

Спілкування з дітьми щодо їх інтересів, бажань, улюблених іграшок, мультфільмів, казок і ін.

Допомога дитині у виконанні різних доручень вихователя (зібрати іграшки, чергувати перед заняттями, доглядати за кімнатними рослинами).

Погратися з дітьми, вивчити вірш, прочитати казку. Всі ці дії повинні бути погоджені з вихователем.

Розробка та виготовлення наочних та дидактичних посібників для роботи з дітьми.

Змістовий модуль III. Звітна документація

Підготовка портфоліо здобувача-практиканта. Оформлення щоденника практики. Оформлення звіту про проходження практики. Підготовка портфоліо вихователя ЗДО (вікової групи).

Діяльність здобувачів-практикантів у процесі ознайомчої практики здійснюється в таких напрямках:

I. Ознайомлення з архітектурними, предметно-побутовими особливостями дошкільного закладу. Знайомство з педагогічним колективом ЗДО, його допоміжним персоналом. Ознайомлення з даними про чисельність дітей за віковими групами у ЗДО.

Структура закладу (кабінети директора, методиста, музичного керівника, завгоспа, кастелянки, медсестри тощо, кількість вікових груп та їх наповнюваність, музичний зал, спортивний зал, харчоблок тощо); структура групової кімнати (роздягальня, ігрова, спальня, гігієнічна тощо).

Ознайомлення з архітектурними, предметно-побутовими особливостями ЗДО, матеріально-технічною базою передбачає екскурсію студентів по території дитячого садка (на подвір'ї та в приміщенні): оглянути та визначити особливості ігрового майданчика на подвір'ї (обладнання місця для гри в піску, різноманітні гойдалки тощо); озеленених територій (наявність і розміщення квітників, саду, городу); оснащення вікових груп (осередки (локації), матеріали і обладнання для різних видів діяльності тощо); кімнат загального користування для дітей різних вікових груп (музичного залу, спортивного залу та інших); наявність педагогічної літератури (фахових видань, навчально-методичної літератури), програвачів, комп'ютерів, телевізорів, творів мистецтва (картини, скульптури, вишивки тощо).

З'ясувати кількість вікових груп у ЗДО, їх наповнюваність, склад педагогічного, медичного та обслуговуючого персоналу

II. Спостереження за організацією роботи вихователя у освітньому процесі ЗДО передбачає: ознайомлення з основними напрямками та особливостями його роботи (прийом дітей, проведення всіх режимних процесів, занять, дозвілєвих видів роботи, різних форм і методів роботи з батьками (збори, консультації, бесіди тощо)) та реалізація в процесі них аспектів виховання: розумового, естетичного, морального, трудового та інших; фахівців, що забезпечують додаткові освітні послуги (наприклад: інструктор з фізичного

виховання, інструктор з образотворчої діяльності, вчитель іноземної мови, практичний психолог, музичний керівник)

III. Допомога вихователю в організації освітньої роботи у віковій групі передбачає допомогу у проведенні занять та участь студентів-практикантів у освітньому процесі, що здійснюється під керівництвом вихователя.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Практика здобувача-практиканта першого курсу, керівника-методиста фахової кафедри регламентується наступними нормативними документами:

1. Положенням «Про організацію практики студентів НДУ імені Миколи Гоголя».
2. Програмою ознайомчої практики у ЗДО.

Кожного дня студент має провести та виконати відповідні завдання у дошкільному закладі 2 години, з урахуванням того, що практика носить безвідривний характер від процесу навчання в університеті.

Керівництво практикою здійснює викладач фахової кафедри університету. Він має надавати методичну допомогу та здійснювати контроль за роботою здобувачів-практикантів.

Викладач-методист зобов'язаний ознайомити директора ЗДО і вихователів з програмою практики з метою ефективної взаємодії викладача, вихователя-наставника та здобувача-практиканта.

З метою більш успішного виконання поставлених у програмі завдань практики доцільно закріпити не більше двох здобувачів за кожною віковою групою дітей.

Орієнтовний зміст роботи здобувача-практиканта в ЗДО*

День тижня	Зміст роботи здобувача-практиканта
Перший день	<ol style="list-style-type: none">1. Зустріч із директором ЗДО: ознайомлення зі структурою дошкільної установи, основними напрямками роботи, розпорядком роботи, обов'язками працівників.2. Зустріч та знайомство з колективом вихователів та дітьми різних вікових груп: розподіл здобувачів по дитячих вікових групах та закріплення за вихователями; ознайомлення з планом освітньої роботи вихователя на тиждень та складання свого індивідуального плану роботи відповідно до завдань практики
Другий день Третій день	<ol style="list-style-type: none">1. Спостереження освітнього процесу: гімнастика пробудження, полуденок, самостійна діяльність дітей, прогулянка), заходи, різні види діяльності: ігрова, трудова, навчальна тощо.2. Організація ігрової діяльності дітей (під керівництвом вихователя)

Четвертий день П'ятий день	1. Включення в освітній процес за проханням (потребою) вихователя. 2. Допомога вихователю у проведенні занять. 3. Участь у організації дозвілля дітей
-------------------------------	---

**Примітка. Результати виконаної роботи здобувачами заносяться у щоденник спостереження й аналізуються (робиться акцент на власних позитивних і негативних моментах практиканта щодо включення у освітній процес ЗДО).*

Методичні вказівки щодо ведення та оформлення документації з ознайомчої практики

Після закінчення ознайомчої практики здобувачі-практиканти не пізніше ніж через 3 дні здають викладачу-методисту практики таку звітну документацію:

1. Оформлення портфолію вихователя.
2. Оформлення портфолію здобувача-практиканта.
3. Щоденник спостережень (з індивідуальним планом роботи).
4. Звіт про проходження ознайомчої практики.

Щоденник необхідно розглядати як своєрідний педагогічний документ.

Щоденні записи не повинні бути простою фіксацією фактів, обліком проведеної роботи, а містити аналіз фактів, подій, явищ, що спостерігались, роздуми, власні враження баченого, пережитого під час практики. Обов'язковий елемент – самокритичний аналіз і об'єктивна оцінка своєї роботи.

Ведеться щоденник в окремому зошиті за схемою.

1 сторінка

Щоденник з ознайомчої практики
ЗДО № _____
здобувача-практиканта І курсу групи _____
Ніжинського державного університету
імені Миколи Гоголя
Прізвище, ім'я студента

2 сторінка

Завдання педагогічної практики

3 сторінка

Режим групи

4 сторінка

Індивідуальний план роботи

Дата	Зміст роботи	Відмітка про виконання

5 сторінка

Список дітей групи

6, 7 сторінка й так далі.

Щоденник педагогічних спостережень

Дата	Зміст роботи	Самоаналіз виконаної роботи

ЗВІТ

про проходження ознайомчої практики здобувача-практиканта (прізвище, ім'я, по батькові)

1. Місце проходження педпрактики (місто, номер закладу, назва, тип).
Прізвища директора, методиста, вихователя вікової групи освітнього закладу.
2. Термін проходження педагогічної практики та прізвище керівника від кафедри.
3. Умови проходження педагогічної практики (загальні враження).
4. Ознайомлення з планом роботи вихователя (формат документу, основні його складові, зміст).
5. Знайомство з дітьми (перші враження).
6. Спостереження за дітьми під час різних режимних моментів.
7. Особливості взаємодії вихователя з дітьми (стилі педагогічного спілкування (авторитарний, демократичний, ліберальний тощо), модель взаємодії (навчально-дисциплінарна, особистісно орієнтована)
8. Висновки про виконання завдань практики (аналіз причин невиконання/виконання певних пунктів плану).

Портфоліо здобувача

1. Прізвище, ім'я, по батькові.
2. Мотив вибору майбутньої професії (любов до дітей, родинне покликання (члени родини присвятили свою трудову діяльність педагогічній ниві), порада подруги та ін.
3. Моє улюблене заняття (хореографія, співи, вишивання, плетіння тощо). Представити у вигляді фоторепортажу, з власною участю, обов'язково з описом (мотив вибору заняття, досягнення у даній сфері, власні напрацювання).
4. «Що я знаю про професію вихователя дітей дошкільного віку». Розкрити складність (легкість) професії.
5. «Я – майбутній вихователь».

Портфоліо вихователя (або буклет)

1. Прізвище, ім'я, по батькові.
2. Педагогічне кредо.
3. Посадові обов'язки і функції вихователя.
4. Професіограма вихователя ЗДО.

Буклет має бути двостороннім, складатися з трьох частин. Готується із зазначенням всіх складових професіограми вихователя (професійно-особистісні якості, професійні знання, педагогічні вміння і навички, здібності, психограма), а також його прав і обов'язків.

Пам'ятки для практикантів і вихователя

- Всі свої дії, які тим чи іншим чином пов'язані з проходженням практики в ЗДО, студенти мають узгоджувати з вихователем.
- Найпершим помічником і порадиником для вас є вихователь, який завжди поруч з вами і методист кафедри.
- Своєчасне виконання та здача звітної документації викладачу, з урахуванням поставлених вимог щодо практики, є гарантією вашого успіху і позитивної оцінки.
- Вихователям намагатися залучати здобувачів у різноманітні сфери освітньої діяльності ЗДО.
- Підказувати, давати поради практикантам у разі потреби.

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ

№ з/п	Зміст завдань практики	Оцінки в балах		
		Методист із дошкільної освіти		
		Максимальна кількість балів	Отримана кількість балів	Примітки
1	Портфоліо здобувача-практиканта	25		
2	Портфоліо вихователя вікової групи	25		
3	Оформлення щоденника практики	40		
4	Оформлення звіту про проходження практики	10		
Всього:		100		

У разі проходження практики в дистанційному режимі структура залікового кредиту має такий формат

№ з/п	Зміст завдань практики	Оцінки в балах		
		Методист із дошкільної освіти		
		Максимальна кількість балів	Отримана кількість балів	Примітки
1	Портфоліо здобувача-практиканта	25		
2	Буклет вихователя вікової групи	25		
3	Оформлення щоденника практики	40		
4	Оформлення звіту про проходження практики	10		
Всього:		100		

**Завдання для здобувачів-практикантів, які стосуються змістових модулів програми 1-2 знаходять відображення в щоденних записах щоденника педагогічних спостережень, та відповідно беруться до уваги при його оцінюванні. Таким чином, в щоденнику мають бути відображені наступні позиції: особливості функціонування ЗДО; режим роботи; структура дошкільного закладу; режим дня дітей вікової групи; розвивальне середовище групи; зміст взаємодії вихователя з дітьми і їх батьками; структура плану роботи вихователя; участь у виготовленні наочно-дидактичних матеріалів для роботи з дітьми; міра участі у взаємодії з дітьми (захід, свято, режимні процеси тощо).*

Методи оцінювання: поточне та підсумкове оцінювання.

Критерії оцінювання результатів ознайомчої практики здобувачів:

- ступінь виконання здобувачами завдань практики;
- якість педагогічних знань, проявлених під час практики та їх відображення у звітній документації;
- рівень сформованості умінь та навичок практичної роботи практикантів як майбутніх фахівців.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. 2021. 38 с.
2. Вілкес Е. Кращі ідеї для дитячого дозвілля. Харків: Книжковий клуб, 2008. 115 с.
3. Закон України "Про вищу освіту". Київ, 2014.
4. Закон України "Про освіту". Київ, 2017.
5. Закон України "Про дошкільну освіту". Київ, 2001.
6. Кучерявий О. Засади організації професійного самовиховання педагогів дошкільних закладів і початкової школи. *Освіта і управління*. 2000/2001. Т. 4. № 1–2. С. 115–127.
7. Лисенко Н. В., Кирста Н. Р. Педагогіка українського дошкільця : у 3-х ч. Ч. 2: Навч. посіб. К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. 360 с.
8. Марочко Г. Професіоналізм вихователя дитячого будинку. *Дошкільне виховання*. 2000. № 2. С. 10–12.
9. Мостова І. М. Навчання без надмірних зусиль. Чернівці, 2000. 96 с.
10. Пісоцька Л. М., Пісоцький О. П. Лекції з педагогіки дошкільної. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2020. 209 с.
11. Пісоцька Л. М., Пісоцький О. П. Лекції зі вступу до спеціальності. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2020. 88 с.
12. Пісоцька Л. М., Пісоцький О. П. Освітнє середовище закладу дошкільної освіти: навч. посіб. Для студентів спеціальності «Дошкільна освіта». Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 114 с.
13. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. 2-е вид. Київ : Академвидав, 2013. 464 с.
14. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкільця». О. І. Білан. Вид. 2-ге. зі зм. і доп. Тернопіль: «Мандрівець». 2022. 216 с
15. Я у Світі: програма розвитку дитини від народження до шести років/ наук. кер. О. Л. Кононко. Київ: ТОВ «МЦФЕР-Україна, 2019. 488 с.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Курс: підготовка бакалаврів	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика практики
Кількість кредитів за ECTS: 6 Модулів: 1 Змістових модулів: 3 Загальна кількість годин: 180 Семестр: III	Галузь знань: 01 Освіта/ Педагогіка Спеціальність: 012 Дошкільна освіта Перший (бакалаврський) рівень	Обов'язкова Рік підготовки: 2 Вид контролю: залік

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна педагогічна практика є вагомим складовою професійної підготовки здобувачів освіти за спеціальністю 012 Дошкільна освіта першого (бакалаврського) рівня. Цей вид практики визначається важливою складовою освітнього процесу, педагогічної, психологічної та методичної підготовки майбутніх вихователів до роботи з дітьми у ЗДО. Проведення навчальної педагогічної практики сприяє набуттю майбутніми педагогами важливих особистісних якостей, фахових компетентностей, які будуть необхідні їм у подальшій професійній діяльності.

Програму навчальної педагогічної практики розроблено з урахуванням положень наступних законодавчо-нормативних документів: Закону України «Про освіту» (05.09.2017 № 2145-VIII, редакція від 09.08.19), Закону України «Про вищу освіту» (01.07.2014 №1556-VII, редакція від 09.08.19), Постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» (в редакції 25 червня № 519), Професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» (наказ Міністерства економіки України від 19.10.2021 р. № 755-21), Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти, яке затверджено вченою радою Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (протокол № 1 від 31 серпня 2021 р.), «Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти»; рекомендацій про проведення практики здобувачів освіти вищих навчальних

закладів України, ухвалених рішенням вченої ради інституту інноваційних технологій і змісту освіти від 24 квітня 2013 року (протокол № 5); навчальних планів, робочих навчальних програм.

Педагогічна практика є невід'ємною частиною освітньо-професійної програми підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня, має чітко визначені компетентності й програмні результати. Практика здобувачів університету проводиться на базах практики, діяльність яких відповідає напрямку їхньої підготовки та може забезпечити усі необхідні умови для виконання програми практики. Бази практик, в особі їх керівників, разом з представниками університету несуть відповідальність за організацію, якість і результати практики здобувачів. До керівництва практикою здобувачів залучаються досвідчені науково-педагогічні працівники кафедри.

Навчальна педагогічна практика в закладах дошкільної освіти проходить у групах молодшого, середнього, старшого дошкільного віку на базі ЗДО м. Ніжина. Для здобувачів денної форми навчання термін практики складає 4 тижні, для здобувачів заочної форми навчання – 10 робочих днів.

З урахуванням реального стану організації освітнього процесу в Україні, як стосовно вищих навчальних закладів, так і закладів дошкільної освіти, зумовлених запровадженням дистанційної освіти, карантинного режиму у дитячих садках, для здобувачів вищої освіти запропоновано окремі види завдань онлайн формату проходження даного виду практики.

Метою навчальної педагогічної практики є оволодіння здобувачами вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта практичними навичками, необхідними для їхньої подальшої професійної діяльності; удосконалення власного рівня професійної компетентності та педагогічної творчості; виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо застосовувати їх в практичній діяльності в умовах сучасного закладу дошкільної освіти; опанування уміннями самостійно підбирати, розробляти та проводити ігри; спостереження за діяльністю вихователя та дітей в освітньому процесі ЗДО.

Завдання навчальної педагогічної практики:

1. Навчити здобувачів-практикантів застосовувати знання нормативно-правових документів та державних документів дошкільної галузі в освітньому процесі ЗДО, одержані у вузі (*Закон України «Про освіту», Закон України «Про дошкільну освіту», Базовий компонент дошкільної освіти в Україні, Методичні рекомендації до Базового компоненту дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) 2021 рік, «Примірний перелік ігрового та навчально-дидактичного обладнання для закладів дошкільної освіти», «Щодо організації роботи та дотримання вимог з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності у закладах дошкільної освіти», «Про затвердження гранично допустимого навчального навантаження на дитину у ДНЗ різних типів та форм власності, перелік програм рекомендованих МОН України для дітей дошкільного віку, «Щодо організації роботи ЗДО під час карантину» (лист МОН) та інші;*

документацією ЗДО: «Положення про ЗДО», чинні комплексні програми розвитку дитини дошкільного віку; парціальні програми).

2. Навчити спостерігати і аналізувати освітню роботу проведenu вихователем (режимні процеси, навчальні заняття тощо);

3. Формувати у здобувачів вищої освіти дошкільного профілю педагогічні вміння, необхідні для виконання функцій вихователя: уміння аналізувати план освітньої діяльності вікової групи та вчитися складати його за допомоги вихователя-наставника, цілеспрямовано відбирати організаційно-методичні засоби, методи організації освітнього процесу у дошкільній групі, вивчати і удосконалювати освітнє середовище дошкільної групи задля забезпечення ефективного розвитку вихованців, виготовляти наочно-дидактичний матеріал для роботи з дошкільнятами, уміння організовувати дітей в освітньому процесі, під керівництвом вихователя долучатися до різних режимних моментів з дітьми (підготовка до сніданку, занять, підготовка і участь у проведенні ігор, прогулянок, спостережень тощо).

Навчальна педагогічна практика у 3-му семестрі спрямована на набуття здобувачами-практикантами компетентностей:

загальних:

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-9. Здійснення безпечної діяльності;

спеціальних (фахових):

СК-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

СК-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

СК-4. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі).

СК-6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

СК-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

СК-8. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок екологічно безпечної поведінки і діяльності в побуті, природі й довкіллі.

СК-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо- продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

СК-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу.

СК-17. Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці.

СК-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

СК-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

СК-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя.

СК-22. Здатність до виховання у дітей дошкільного віку інтересу до історії рідного краю та ціннісного ставлення до її культурної спадщини.

Інтегральна компетентність

ІК. Здатність до розв'язання складних завдань та практичних проблем в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку із застосуванням теорії і методик дошкільної освіти в умовах закладів дошкільної освіти різних типів.

Зміст програми навчальної педагогічної практики та напрями діяльності здобувачів-практикантів

Змістовий модуль І. Ознайомлення із нормативно-правовими документами у галузі дошкільної освіти

Аналіз основної нормативно-правової бази функціонування ЗДО; чинної програми розвитку дитини дошкільного віку, за якою працює установа; парціальних програм, які використовуються у практиці ЗДО задля підвищення ефективності освітнього процесу. Визначення основних напрямів реалізації завдань дошкільної освіти відповідно до її нормативно-правової бази (завдань, змісту освіти, критеріїв та принципів безпечного функціонування дошкільної установи, при відборі обладнання для вікових груп тощо).

Напрями діяльності здобувачів-практикантів у межах першого модуля:

- отримання інформації від організатора та керівника практики на спеціальності 012 Дошкільна освіта першого (бакалаврського) рівня щодо змісту та вимог до проходження навчальної практики в 3-му семестрі;
- ознайомлення з особливостями роботи дошкільної установи (напрями діяльності, завдання, розпорядок роботи, нормативна база функціонування дошкільного закладу, програма за якою працює заклад, використання парціальних програм тощо);

- прогнозування (згідно плану роботи вихователя), підготовка до проведення різноманітних дитячих ігор.

Змістовий модуль II. Практична діяльність

Складання індивідуального плану роботи на термін практики; ознайомлення із режимом дня дітей вікової групи; планом роботи вихователя (календарним); предметно-розвивальним середовищем ЗДО та вікової групи; спостереження за організацією освітнього процесу вихователем у конкретній віковій групі та особливостями його взаємодії з батьками вихованців; практичне включення за допомоги вихователя (під його керівництвом) в різні аспекти життєдіяльності дітей (підготовка до прогулянки, заняття, підбір ігор і безпосередня участь в них з дітьми (з урахуванням методичних засад проведення даної форми роботи), проведення гігієнічних процедур, допомога вихователю у проведенні загартувальних заходів та ін.); підготовка наочно-дидактичного матеріалу для роботи з дітьми конкретної вікової групи; пробні вправлення у складанні планів педагогічного процесу вікової групи (разом з вихователем); діагностика стану ПРС вікової групи; складання конспектів режимних моментів (ігор, дитячої праці тощо).

Напрями діяльності здобувачів-практикантів у межах другого модуля:

- здійснюють спостереження освітньо-виховної роботи вихователя конкретної вікової групи ЗДО, акцентуючи увагу на особливостях проведення педагогом різноманітної ігрової діяльності з вихованцями та здійснення виховних впливів в процесі життєдіяльності дітей, забезпечуючи трудове, моральне, естетичне, розумове та фізичне виховання дітей дошкільного віку;
- знайомляться з календарним планом роботи вихователя вікової групи та його взаємозв'язком з планом перспективним, вправляються у фрагментарному складанні планів разом з вихователем (наприклад, планування ігрової діяльності);
- спостерігають за здійсненням педагогом трудового виховання дітей дошкільного віку конкретної групи та долучаються до організації та здійснення озвученого виховного аспекту самостійно; знайомляться з предметно-розвивальним середовищем ЗДО та вікової групи, за якою закріплений здобувач та вчаться аналізувати його доцільність з точки зору активності дитини в такому середовищі та її емоційного благополуччя;
- залучаються разом з вихователем до спілкування з дитиною на тему «Про працю дорослих»;
- ведуть записи в щоденнику практики.

Змістовий модуль III. Підготовка звітної документації

- 1) *щоденник педагогічної практики.*
- 2) *звіт здобувача-практиканта про проходження навчальної педагогічної практики*

3) *конспекти режимних процесів* (рухлива гра, дидактична гра, сюжетно-рольова гра, спостереження заняття по ознайомленню дітей з працею дорослих, колективної праці старших дошкільників, праця в куточку природи, праця на майданчику вікової групи та ін.)

4) *характеристика на здобувача-практиканта із ЗДО.*

5) *розробка та виготовлення наочно-методичного посібника для роботи з дітьми.*

Напрями діяльності здобувачів-практикантів у межах третього модуля:

- оформлення конспектів ігор, спостережень за організованою працею дітей;
- написання звіту про проходження навчальної педагогічної практики;
- структурування звітної документації.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО НАВЧАЛЬНОЮ ПЕДАГОГІЧНОЮ ПРАКТИКОЮ

Практика здобувача-практиканта другого курсу, вихователя-наставника, керівника-методиста фахової кафедри регламентується наступними нормативними документами:

1. Положенням «Про організацію практики студентів НДУ імені Миколи Гоголя».
2. Наказом по університету та розпорядженням по факультету педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв.
3. Програмою навчальної педагогічної практики.

Кожного дня студент має відпрацювати і виконати відповідні завдання в дошкільній установі 6 годин (зміну).

Керівництво практикою здійснює викладач фахової кафедри університету. Він надає методичну допомогу та здійснює контроль за роботою здобувачів-практикантів.

Викладач-методист зобов'язаний ознайомити директора дошкільної установи і вихователів із програмою практики з метою ефективної взаємодії викладача, вихователя-наставника та здобувача-практиканта.

З метою більш успішного виконання поставлених у програмі завдань практики доцільно закріпити не більше двох здобувачів за кожною віковою групою дітей.

Методичні вказівки щодо ведення та оформлення документації з навчальної педагогічної практики

Після закінчення навчальної педагогічної практики здобувачі-практиканти не пізніше ніж через 5 днів здають викладачу-методисту практики таку звітну документацію:

1. *щоденник* навчальної педагогічної практики (з веденням індивідуального плану роботи на час проходження практики);
2. *конспекти*: рухливої гри, дидактичної, сюжетно-рольової, спостереження заходу по ознайомленню дітей з працею дорослих, спостереження за працею дошкільників;
3. *звіт* про проходження навчальної педагогічної практики.
4. *характеристику* на здобувача-практиканта із ЗДО.

Щоденні записи не повинні бути простою фіксацією фактів, обліком проведеної роботи, а містити аналіз фактів, подій, явищ, що спостерігались, роздуми, власні враження баченого, пережитого під час практики. Обов'язковий елемент – самокритичний аналіз і об'єктивна оцінка своєї роботи.

Титульна сторінка щоденника спостережень

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

навчальної педагогічної практики

здобувача -практиканта Іваненко Дарини Сергіївни

Інститут, факультет, відділення педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв

Кафедра, циклова комісія

освітньо-кваліфікаційний рівень

напрямок підготовки

спеціальність

курс II, групи

ДО – 21

дошкільної освіти

бакалавр

01 Освіта

012 Дошкільна освіта

Друга сторінка щоденника

Студент

Прибув на підприємство, організацію, установу

Печатка, підприємства, організації, установи

Іваненко Дарина Сергіївна

31 травня 2023 року

Вибув з підприємства, організації, установи

Печатка, підприємства, організації, установи

18 червня 2023 року

**У випадку проходження практики в дистанційному режимі
підписує щоденник і ставить печать декан факультету
Третя сторінка щоденника (продовження)**

Місце проходження практики _____

(назва закладу, міста (району), області)

Адреса, телефон закладу _____

Директор ЗДО _____

Методист _____

Режим роботи закладу _____

Керівник практики _____

(ПІБ викладача)

Керівник практики за місцем проходження практики _____

(ПІБ вихователя)

Четверта сторінка щоденника

Зміст та аналіз діяльності на кожен день

Дата	Зміст роботи	Аналіз
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ		

Індивідуальний план роботи здобувача-практиканта

Дата	Вид діяльності	Форма звітності	Відмітка про виконання

ЗВІТ
про проходження навчальної педагогічної практики
здобувача-практиканта
(прізвище ім'я по батькові)

1. Місце проходження навчальної педагогічної практики (місто, номер закладу, назва, тип). Прізвища директора, методиста, вихователя вікової групи освітнього закладу.
2. Термін проходження навчальної педагогічної практики та прізвище керівника від кафедри.
3. Загальні враження про проходження практики (сподобалося (не), що найбільше запам'яталося, атмосфера закладу, вікової групи, матеріально-технічна база, предметно-розвивальне середовище ЗДО, освітнє середовище вікових груп, знайомство з дітьми (перші враження) тощо).
4. Ознайомлення з державними законодавчими та нормативно-правовими документами у галузі дошкільної освіти та можливості реалізації їх засад в освітньому процесі ЗДО (визначаються: зміст освіти дітей різного віку, завдання виховання, вимоги до комплектування та наповнюваності вікових груп, вимоги до компетентності вихованців різного віку тощо).
5. Ознайомлення із планом роботи вихователя (формат документу, основні його складові, зміст).
6. Спостереження за особливостями взаємодії вихователь – діти; діти – вихователь; діти – діти; діти – діти іншого віку (при наявності різновікового колективу); вихователь – батьки; батьки – вихователь; діти – батьки; батьки – діти; діти – інший персонал ЗДО під час різних режимних моментів в освітньому процесі вікової групи.
7. Практичне включення (під керівництвом вихователя-наставника) до освітнього процесу вікової групи (проведення ігор, розваг, спостережень, пробне вправлення у складанні плану освітнього процесу, діагностика стану ПРС вікової групи, участь у проведенні загартовуючих процедур, прогулянок тощо).
8. Висновки про виконання завдань практики (аналіз причин невиконання/виконання певних пунктів плану).

Конспект дидактичної гри

1. Група (молодша дошкільна, середня, старша)
2. Назва гри
3. Матеріал (обладнання) для гри
4. Навчальне (дидактичне) завдання.
5. Ігрове завдання
6. Ігрові дії
7. Правила
8. Результат гри

Конспект сюжетно-рольової гри

1. Вік дітей
2. Назва гри.
3. Ігрове використання предметів (обладнання, атрибути тощо).
4. Ігрові ролі.
5. Ігрові дії.
6. Стосунки дітей у грі (допомагають, домовляються, конфліктують, миряться).

Конспект рухливої гри

1. Ігровий задум або мета гри
2. Ролі
3. Ігрові дії
4. Сюжет гри (в несюжетних іграх відсутній)
5. Правила гри

Конспект ознайомлення дітей з працею дорослих

1. Форма організації життєдіяльності (екскурсія, бесіда, читання творів художньої літератури, самостійна робота), яка використовується для проведення роботи з ознайомлення дошкільників з працею дорослих.
2. Умови проведення роботи з дітьми (місце, час, використані посібники (засоби), організація дітей).
3. З якими сторонами праці дорослих знайомилися діти (процес праці, знаряддя праці, матеріали, результат (особистий, суспільний), ставлення до праці).
4. Чи звертає увагу педагог на суспільне значення праці дорослих (старші дошкільники), відповідальність, працелюбність, цілеспрямованість як необхідних особистісних якостей щодо отримання гарних результатів праці; на необхідність здобути професію та удосконалюватися в ній (старші дошкільники), взаємозв'язок суміжних спеціальностей (лікар, медсестра, фармацевт, фахівець процедур (старші дошкільники); колективний характер їх діяльності на користь людині.
5. Побудова заняття (програмовий зміст, освітні завдання, методи і методичні прийоми роботи в процесі проведення заняття).
6. Діагностика засвоєння дітьми нової інформації, прояву інтересу до праці дорослих (питання, висловлювання); вияву уваги до тих, хто працює, наявність бажання долучитися до суспільно корисної праці дорослих.

Алгоритм проведення спостереження за працею дошкільників

1. Види праці, їх зміст; умови (місце, час, обладнання); характер праці (самостійне бажання, ініційована вихователем); показ, вказівки, пояснення вихователя на початку процесу.
2. Організація дітей для роботи; вміння їх розподіляти обов'язки, планувати власну діяльність; послідовність трудових дій вихованців (якість дій, точність, координованість, темп); ставлення дітей до роботи яку виконують, увага, інтерес до неї; старанність, акуратність у спілкуванні з інструментом; стосунки дітей (взаємодопомога, порада тощо).
3. Вплив вихователя на хід трудової діяльності; методи і прийоми, які використовує педагог; тривалість трудового процесу, його результат; оцінка діям вихователя.

Орієнтовний перелік питань для бесіди з дітьми на тему «Про працю майстра (професія – на вибір)»

1. Що робить майстер (фахівець даної професії)?
2. Що йому потрібно для роботи?
3. Які матеріали (засоби, інструментарій тощо) полегшують працю фахівця?
4. Як (чим) можна допомогти людині відповідної професії?
5. Як би (чим) ти допоміг (допомогла)?
6. Який спеціальний одяг потрібен трудівнику для безпечної роботи?
7. Якби не було такої професії, чи можна іншим людям було б без неї обійтися?
8. Чи може будь-хто виконати справу майстра певної професії, не отримавши відповідні знання та уміння: дитина, тато, мама?

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ НАВЧАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

№ з/п	Зміст завдань практики	Оцінки в балах					
		Вихователь-наставник ЗДО			Методист із дошкільної освіти		
		Максим. кількість балів	Отримана кількість балів	Підпис	Максим. кількість балів	Отримана кількість балів	Підпис
1	Самостійне проведення різних аспектів життєдіяльності дітей, основних видів	10			-		

	педагогічної діяльності вихователя, передбачених індивідуальним планом здобувача-практиканта						
2	Розробка та виготовлення наочно-дидактичного посібника для роботи з дітьми	-			10		
3	Залікові форми роботи:						
	• Дидактична гра	10			5		
	• Рухлива гра	10			5		
	• Сюжетно-рольова гра	10			5		
4	Щоденник	-	-	-	20		
5	Конспект спостереження заняття по ознайомленню дітей з працею дорослих/колективної трудової діяльності	-	-	-	10		
6	Звіт здобувача-практиканта про проходження практики	-	-	-	5		
Всього: 100		40			60		

У разі проходження навчальної педагогічної практики в дистанційному форматі структура залікового кредиту має такий формат

№ з/п	Зміст завдань практики	Оцінки в балах		
		Методист із дошкільної освіти		
		Максим. кількість балів	Отримана кількість балів	Підпис
1	Розробка та виготовлення наочно-дидактичного посібника для роботи з дітьми	10		
2	Залікові матеріали (конспекти з обов'язковою наочною дібраною дидактичних матеріалів та атрибутів) до:			
	• 2-х дидактичних ігор із різних розділів Програми	15		
	• 3-х рухливих ігор (малої, середньої та великої рухливості)	15		
	• 2-х сюжетно-рольових ігор	15		
3	Щоденник	30		
4	Звіт здобувача-практиканта про проходження практики.	15		
	<i>Всього: 100 балів</i>	100		

➤ **Відсутність характеристики на здобувача-практиканта із ЗДО**

* Завдання практики вважається виконаним за наявності усіх видів завдань.

ОРІЄНТОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА-ПРАКТИКАНТА В ЗДО

День тижня	Зміст роботи здобувача-практиканта
Перший день	<p>3. Зустріч і бесіда із фахівцями ЗДО (директор, методист, вихователь, помічник вихователя, практичний психолог інші працівники); ознайомлення з дошкільною установою (тип, режим роботи, структура предметно-розвивального середовища ЗДО, обов'язки працівників, вікові групи).</p> <p>4. Зустріч та знайомство з колективом вихователів та дітьми різних вікових груп: розподіл студентів по дитячих вікових групах та закріплення за вихователями; ознайомлення з середовищем вікової групи (простір, осередки, оснащення); знайомство з вихованцями.</p>
Другий день Третій день	<p>3. Спостереження освітнього процесу: прийом дітей, сніданок, підготовка до занять, заняття, прогулянка, обід, підготовка до сну, гімнастика пробудження, полуденок, самостійна діяльність дітей тощо), заходи, різні види діяльності: ігрова, трудова, навчальна тощо.</p> <p>4. Складання свого індивідуального плану роботи відповідно до завдань практики.</p>
Четвертий день П'ятий день	<p>4. Знайомство з нормативно-правовою базою ЗДО та державними документами (спілкування з вихователем, сфери застосування, з'ясування за якою програмою працює заклад, визначення основного переліку документів).</p> <p>5. Продовження спостереження освітнього процесу.</p>
Шостий день Сьомий день	<p>1. Продовження спостереження освітнього процесу.</p> <p>2. Включення в освітній процес за проханням (потребою) вихователя.</p>
Восьмий день Дев'ятий день	<p>1. Продовження спостереження освітнього процесу.</p> <p>2. Допомога вихователю у проведенні занять.</p> <p>3. Організація ігрової діяльності дітей (під керівництвом вихователя).</p>
Десятий день Одинадцятий день	<p>1. Продовження спостереження освітнього процесу.</p> <p>2. Участь у організації дозвілля дітей.</p>

Результати виконаної роботи здобувачами заносяться в щоденник спостереження й аналізуються (робиться акцент на власних позитивних і

негативних моментах практиканта щодо включення в освітньо-виховний процес ЗДО).

Пам'ятки для здобувачів-практикантів і вихователя-наставника щодо навчальної педагогічної практики

- Всі свої дії, які тим чи іншим чином пов'язані з проходженням практики в ЗДО, здобувачі-практиканти мають узгоджувати з вихователем (на рівні установи) і методистом фахової кафедри-керівником практики (на рівні закладу вищої освіти).
- Своєчасне виконання завдань практичної підготовки та здача звітної документації викладачу, з урахуванням поставлених вимог щодо практики, є гарантією вашого успіху і позитивної оцінки.
- Вихователям активно залучати студентів у різноманітні сфери освітнього-виховного процесу ЗДО; підказувати, давати поради у разі потреби.

Критерії оцінювання результатів навчальної педагогічної практики здобувачів:

- ступінь виконання здобувачами завдань практики;
- якість педагогічних знань, проявлених під час практики та їх відображення у звітній документації;
- рівень сформованості умінь та навичок практичної роботи практикантів як майбутніх фахівців.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України "Про дошкільну освіту". Київ, 2001.
2. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. 2021. 38 с.
3. Закон України "Про освіту". Київ, 2017.
4. Інструктивно-методичні рекомендації «Організація роботи та дотримання вимог з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності у закладах дошкільної освіти». Додаток до листа МОН від 14.02.2019 № 1/11-1491.
5. Інструктивно-методичні рекомендації «Щодо організації діяльності закладів освіти, що забезпечують здобуття дошкільної освіти у 2019/2020 навчальному році». Додаток до листа МОН України № 1/9-419 від 02.07.19 року.
6. Крутій К. Л. Освітній простір дошкільного навчального закладу: монографія: у 2 Ч. Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2009. Частина перша. Концепції, проектування, технології створення. 320 с.
7. Кучерявий О. Засади організації професійного самовиховання педагогів дошкільних закладів і початкової школи. *Освіта і управління*. 2000/2001. Т. 4. № 1–2. С. 115–127.
8. Матвієнко С. І. Теорія та методика музичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. 2017. 298 с.
9. Матвієнко С.І. Художня праця та основи дизайну: навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. Миколи Гоголя, 2016. 201 с.
10. Матвієнко С. І., Заплішний І. І. Українські народні рухливі ігри в дошкільному навчальному закладі: навч.-метод. посіб. Ніжин: НДУ ім. Миколи Гоголя, 2017. 134 с.
11. Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку / [Н. В. Гавриш, Т. В. Панасюк, Т. О. Піроженко, О. С. Рогозянський, О. Ю. Хартман, А. С. Шевчук]; За заг. наук. ред. Т. О. Піроженко. Київ: Українська академія дитинства, 2017. 80 с
12. Пісоцька Л. М., Пісоцький О. П. Освітнє середовище закладу дошкільної освіти: навч. посіб. Для студентів спеціальності «Дошкільна освіта». Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 114 с.
13. Пісоцька Л. М., Пісоцький О. П. Лекції з педагогіки дошкільної. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2020. 209 с.
14. Положення про заклад дошкільної освіти. Київ, 2020.
15. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Академвидав, 2006. 456 с.
16. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка. Підручник. 2-ге вид., доповн. Київ: Академвидав, 2013. 464 с.
17. Примірний перелік ігрового та навчально-дидактичного обладнання для закладів дошкільної освіти. Наказ МОН України від 19.12.2017 № 1633.
18. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля». О. І. Білан. Вид. 2-ге. зі зм. і доп. Тернопіль: «Мандрівець». 2022. 216 с.
19. Я у Світі: програма розвитку дитини від народження до шести років / наук. кер. О. Л. Кононко. Київ: ТОВ «МЦФЕР-Україна, 2019. 488 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) нова редакція: затв. наказом МОН України № 33 від 12.01.2021 р. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/novij-bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-zabezpechit-pidvishennya-yiyi-yakosti-ta-vidpovidnist-mizhnarodnim-standartam-sergij-shkarlet>
2. Офіційний сайт бібліотеки імені М.О. Лавровського Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. URL : <https://library.ndu.edu.ua>
3. Перелік ігрового та навчально-дидактичного обладнання для закладів дошкільної освіти»/ Наказ МОН України від 19.12.2017р. № 1633) *Режим доступу:* <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/perelik-igrovogo-ta-navchalno-didaktichnogo-obladnannya>
4. Положення про заклад дошкільної освіти/ Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 2021 р. №86 . Зміни, що вносяться до постанови Кабінету Міністрів України від 12 березня 2003 року № 305. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/86-2021-п#Text>
5. Про затвердження гранично допустимого навчального навантаження на дитину у дошкільному навчальному закладі різних типів та форм власності/ Наказ МОН України 20.04.2015 № 446. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0520-15#Text>
6. Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти»/ Наказ Міністерства економіки України від 19.10.2021 р. № 755-21 *Режим доступу:* <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti>
8. Щодо методичних рекомендацій до оновленого Базового компонента дошкільної освіти (2021). *Режим доступу:* <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-metodichnih-rekomendacij-do-onovlenogo-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti>
9. Щодо організації роботи ЗДО під час карантину/ Лист МОН України від 23 квітня 2020 р. № 1/9-219. <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-organizaciyi-roboti-zakladiv-doshkilnoyi-osviti-pid-chas-karantinu>

ПРОГРАМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ГРУПАХ РАНЬОГО ВІКУ

ОПИС ПРЕДМЕТА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ГРУПАХ РАНЬОГО ВІКУ

Курс: підготовка бакалавра	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика практики
Кількість кредитів за ECTS: 6 Загальна кількість годин: 180 Семестр: V	Галузь знань: 01 Освіта/ Педагогіка Спеціальність: 012 Дошкільна освіта Перший (бакалаврський) рівень	Обов'язкова Рік підготовки: 3 Вид контролю: залік

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Період раннього дитинства – один із найважливіших у становленні особистості. У жодний віковий період фізичний, психічний та соціальний розвиток не відбувається так інтенсивно, як у перші роки життя. Сучасна дитина значною мірою відрізняється від однолітка минулих десятиліть, на що впливає інформаційне насичення світу, рання взаємодія дитини із високотехнологічними досягненнями, медіа впливом, що характеризує новий простір життя сучасної дитини. Суттєво змінилися суспільні запити щодо розвитку та виховання дітей раннього віку, що визначається неповним використанням дорослими резерву раннього віку або перебільшенням його можливостей; сліпим наслідуванням батьками «моди» на методики раннього розвитку дитини; намаганням дорослих якомога раніше підготувати дитину до школи та рядом інших чинників.

Практика закладів дошкільної освіти зазнає суттєвих змін щодо оновлення підходів до організації процесу розвитку та виховання дітей 2-3 років життя – вона стає більш дитиноцентричною, зазнає позитивних змін у доборі більш сучасних, ефективних і цікавих для дітей форм розвивально-виховної роботи.

Ці та інші фактори визначають необхідність забезпечення ефективної підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта до набуття фахових навичок щодо роботи з дітьми раннього віку. Зміст практики студентів у групах дітей раннього віку відбувається у відповідності із вимогами чинних програм дошкільної освіти, зокрема – програми розвитку дітей від пренатального періоду до трьох років «Оберіг».

Педагогічна практика у групах раннього віку проводиться в V семестрі на базі ЗДО м. Ніжина. Для здобувачів денної форми навчання термін практики

складає 4 тижні, для здобувачів заочної форми навчання – 10 робочих днів.

Кількість здобувачів освіти щодо їхнього розподілу до однієї дошкільної установи визначається наповненістю студентської академічної групи, але має бути не менше 2-х здобувачів освіти на групу дітей раннього віку у ЗДО.

Спочатку здобувачі спостерігають за роботою вихователя-наставника, а потім самостійно проводять заняття, режимні процеси, інші форми освітньо-виховної роботи.

Метою педагогічної практики у групах дітей раннього віку є набуття студентами досвіду педагогічної роботи з дітьми другого та третього років життя відповідно до вимог сучасної дошкільної освіти.

Діяльність здобувачів під час педагогічної практики має спрямовуватися на виконання таких **завдань** щодо розвитку та вдосконалення професійних умінь та навичок:

- 1) спостерігати та аналізувати педагогічний процес у групах дітей раннього віку у закладі дошкільної освіти, визначати його специфіку та освітньо-виховну ефективність;
- 2) спостерігати та аналізувати методичні основи роботи вихователя та здійснювати самоаналіз педагогічної діяльності у групі дітей раннього віку;
- 3) створювати емоційно-розвивальне середовище у групі дітей раннього віку як вид середовища, що здійснює позитивний вплив на емоційний розвиток дитини раннього віку унаслідок добору відповідних ефективних організаційних і педагогічних умов;
- 4) організовувати життєдіяльність дітей раннього віку з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей;
- 5) здійснювати розвивальну, оздоровчу, виховну та освітню роботу у групах дітей раннього віку;
- 6) спостерігати та аналізувати розвиток дитини раннього віку, використовуючи різні методи психолого-педагогічної діагностики;
- 7) аналізувати процес адаптації дитини раннього віку до умов закладу дошкільної освіти з метою його полегшення;
- 8) налагоджувати співпрацю із родинами вихованців (консультації, бесіди тощо).
- 9) забезпечувати безпеку життєдіяльності дітей раннього віку, виявляти турботливе ставлення до них, їхнього розвитку та здоров'я;
- 10) виховувати у студентів любов до педагогічної професії, стимулювати до поглиблення педагогічних знань та удосконалення педагогічних здібностей.

Педагогічна практика у групах раннього віку в п'ятому семестрі спрямована на набуття здобувачами-практикантами компетентностей:

загальних:

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-9. Здійснення безпечної діяльності;

спеціальних (фахових):

СК-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

СК-4. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі).

СК-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

СК-6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

СК-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

СК-8. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок екологічно безпечної поведінки і діяльності в побуті, природі й довкіллі.

СК-11. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності.

СК-12. Здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності.

СК-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

СК-14. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості.

СК-15. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.

СК-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії

булінгу.

СК-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

СК-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя

Інтегральна компетентність:

ІК. Здатність до вирішення складних професійних завдань та проблем, пов'язаних із розвитком, вихованням і навчанням дітей 2-3 років життя у закладах дошкільної освіти на основі набутих професійних компетенцій.

Зміст програми педагогічної практики у групах раннього віку та напрями діяльності здобувачів-практикантів

Змістовий модуль I. Ознайомча робота

Самостійному проведенню в групі передують ознайомлення з роботою ЗДО, його працівниками, що передбачене програмою практики, а також *спостереження й аналіз педагогічної діяльності вихователя-наставника*. Здобувач-практикант повинен щодня ознайомлюватись із планом освітньо-виховної роботи, яким керується вихователь, у бесіді з педагогом виявляти доцільність і відповідність програмі накреслених завдань, обраних вихователем форм, сучасних методів і прийомів роботи з дітьми. Спостерігаючи за роботою вихователя-наставника, студент-практикант веде робочий щоденник, у якому зазначає всі важливі для аналізу і власного використання аспекти педагогічного процесу.

Особливу увагу слід звернути на своєрідність організації педагогічного процесу в групі дітей раннього віку: комплектування групи, організацію інтер'єру групових приміщень, стиль педагогічного спілкування вихователя-наставника, розподіл обов'язків між персоналом групи тощо. Студент-практикант вивчає режим життя групи, специфіку організації життєдіяльності малюків. Слід звернути увагу на ефективність створеного у групі середовища емоційного розвитку дитини, що може визначатися, зокрема: у створенні сприятливої зовнішньої обстановки у групі; позитивного емоційного тону, забезпеченні у дитини відчуття емоційної безпечності та стабільності тощо. Емоційно-активізуючий компонент означеного середовища передбачає використання педагогом у роботі з дітьми сучасних емоційно активізуючих занять, ігор, хвилинок тощо.

Важливою частиною педагогічної діяльності вихователя є підготовка і проведення занять з дітьми. Здобувач-практикант залучається до процесу підготовки занять (допомагає готувати та розміщувати дидактичний матеріал, створювати в групі умови для проведення заняття тощо), після заняття обов'язково обговорює його з вихователем-наставником, фіксуючи у робочому щоденнику розгорнуту якісну оцінку заняття, а також власні творчі ідеї щодо

навчання дітей раннього віку, що виникли у процесі перегляду заняття та його обговорення.

Спостерігаючи педагогічний процес, студент-практикант ознайомлюється також із методичним і дидактичним забезпеченням освітнього процесу: аналізує наявні у групі та у методичному кабінеті дошкільного закладу ігрові матеріали, наочні дидактичні посібники, встановлює їх відповідність сучасним вимогам роботи з дітьми раннього віку, за необхідності – оновлює або удосконалює щодо використання у своїй подальшій діяльності під час педагогічної практики.

Залікові завдання

1. Вивчення особливостей організації емоційно-розвивального та предметно-просторового середовища в групах раннього віку, що забезпечує сприятливий емоційний і психологічний клімат для дитини і вихователя.

Методичні рекомендації здобувачам вищої освіти щодо виконання завдання:

– ознайомитись з приміщенням групи, розміщенням і призначенням кімнат, їх обладнанням;

– ознайомитись з інтер'єром групової кімнати та визначити, чи відповідає він естетичним вимогам; інтересам дітей, їх психічному здоров'ю, реалізації освітніх завдань;

– з'ясувати, якою мірою забезпечується педагогом емоційний розвиток дитини, створюються і зберігаються сприятливі для емоційного життя малюка емоційні фактори та усуваються несприятливі впливи;

– з'ясувати, чи створені в ігровій кімнаті умови для предметної та орієнтувально-пізнавальної діяльності, індивідуальних ігор, рухової активності, творчої зображувальної діяльності. Записи стосовно створених умов для діяльності дитини можна фіксувати, заносючи дані в таблицю:

Вид діяльності	Іграшки та посібники	Кількість	Психолого-педагогічний аналіз

2. Вивчення та аналіз завдань виховання дітей раннього віку. Протягом терміну проходження практики фіксувати завдання, які висуваються та розв'язуються в групі раннього віку.

Форма звітності: робочий щоденник педагогічної практики.

Протоколи спостережень студентів за педагогічним процесом та освітньо-виховною діяльністю вихователя та створенням ним ефективного емоційно-розвивального середовища у групах дітей раннього віку.

Змістовий модуль II. Практична робота

Поступово спостереження та аналіз педагогічної діяльності вихователя-наставника починає доповнюватися *самостійним виконанням здобувачем-практикантом обов'язків вихователя*. Уже з перших днів практики студент повинен допомагати вихователю групи проводити ранковий прийом дітей, організацію їх життєдіяльності (сніданок, обід, денний сон, ранкову та коригуючу гімнастику, туалет), ігри з дітьми, прогулянки. Далі студент-практикант організовує вказані частини освітньо-виховного процесу самостійно.

З другого тижня практики студент-практикант повинен самостійно здійснювати всі основні види педагогічної діяльності вихователя. Він, проконсультувавшись із педагогом-наставником, складає детальний план освітньої роботи своєї робочої зміни, який фіксує у робочому щоденнику педагогічної практики і, за домовленістю з наставником, у груповому календарному плані. Щодня перед початком роботи студент-практикант подає для затвердження наставнику конспекти занять, які буде проводити з дітьми, готує необхідний матеріал до заняття.

Готуючись до занять, інших форм роботи з дітьми, студент удосконалює навички роботи з методичною літературою, сучасними дидактичними матеріалами, наочними посібниками, вчиться аналізувати отриману інформацію, адаптувати її до рівня розвитку дітей своєї групи.

Під час проведення роботи з дітьми здобувач-практикант приділяє значну увагу налагодженню з вихованцями таких взаємин, що забезпечують емоційно-позитивну атмосферу педагогічного спілкування. Він прагне виявити свій інтерес, доброзичливе ставлення до дітей, любов до них, формує у себе уміння слухати дітей, розмовляти з малюками, бути уважним до їхніх потреб. Важливо також навчатись враховувати типологічні та індивідуальні особливості дітей, здійснювати особистісно орієнтований підхід у навчанні та вихованні дітей раннього віку.

Кожне заняття, проведене студентом-практикантом, обговорюється з вихователем-наставником, який оцінює заняття за шкалою залікового кредиту педагогічної практики в групах дітей раннього віку, фіксуючи оцінку у журналі обліку роботи студентів під час педагогічної практики.

Студент-практикант також активно долучається до створення наочних матеріалів і дидактичних посібників, добору методичних матеріалів, які необхідні у групі, де працює практикант. У кінці робочої зміни студент-практикант обговорює свою діяльність з вихователем-наставником, отримує консультації щодо наступного робочого дня. Усю проведену самостійно роботу студент-практикант фіксує в щоденнику, вчиться аналізувати власну діяльність, об'єктивно оцінювати її.

Самостійна освітньо-виховна робота здобувача-практиканта з дітьми групи доповнюється *організаційно-педагогічною та методичною роботою*, яку він проводить протягом усього основного періоду практики. Ця робота містить створення у групі умов для адаптації до дошкільного закладу дітей, які прибувають у групу за час педагогічної практики (складання плану

індивідуальної роботи з дитиною, проведення бесід з батьками, організація діяльності дитини у перші дні перебування в дитячому садку тощо).

Студент-практикант ознайомлюється також із різноманітними формами і змістом пропаганди педагогічних знань серед батьків, бере участь у підготовці матеріалів для куточка батьків, папок-пересувок, допомагає у підготовці і проведенні батьківських зборів, за потреби організовує групові або індивідуальні консультації для батьків своїх вихованців. Під час педагогічної практики студент повинен також брати участь в усіх методичних заходах, що проводяться у дошкільному закладі; може залучатися до роботи методичного кабінету дитячого садка (готувати реферати на певну тематику, допомагати у систематизації методичних матеріалів, оформленні стендів, виготовленні дидактичних наочних посібників).

Здобувач освіти, проходячи практику, повинен звернути особливу увагу на ознайомлення з передовим педагогічним досвідом, який вивчається і впроваджується в дитячому садку. Зміст проведеної студентом-практикантом методичної роботи має бути відображений у робочому щоденнику педагогічної практики, результати всіх видів організаційно-педагогічної та методичної діяльності оцінюються працівниками дошкільної установи (вихователем групи, методистом або директором ЗДО).

Залікові завдання

Індивідуальне завдання: розробка та виготовлення наочних і методичних посібників для роботи з дітьми раннього віку.

Форма звітності: конспекти матеріалів для роботи у щоденному житті, виставка-конкурс виготовлених власноруч наочних посібників.

Змістовий модуль III. Оформлення звітної документації

На завершальному етапі практики здобувачі-практиканти проводять *відкриті залікові заняття*, на яких повинні бути присутні методист практики зі ЗВО, директор або методист дошкільного закладу, вихователь-наставник, а також студенти-практиканти, які проходять практику в цьому закладі дошкільної освіти. Тему відкритого заняття студент-практикант обирає за власним бажанням, однак доцільно, щоб вона відповідала плану роботи групи.

Складаючи конспект заняття, студент-практикант повинен виявити рівень своїх педагогічних здібностей, теоретичних та методичних знань. Для залікового заняття обираються інноваційні форми та методи навчання дітей, що відповідають сучасному рівню науки і практики. До залікового заняття студент готує цікавий матеріал, продумує нетрадиційну обстановку в групі тощо. Конспект відкритого заняття має бути затверджений вихователем-наставником за два дні до його проведення.

Після відкритого залікового заняття, проведеного кожним здобувачем-практикантом, відбувається його обговорення всіма присутніми. Студенти-практиканти роблять усебічний аналіз заняття, відзначивши відповідність його змісту програмі певної вікової групи, доцільність обраних форм і методів роботи,

ефективність заняття, висловлюють зауваження, пропонують свої варіанти розв'язання поставлених на занятті навчальних завдань.

Результати педагогічної практики розглядаються на підсумковій педагогічній раді, у якій беруть участь керівники дошкільної установи, студенти-практиканти та їхні вихователі-наставники, викладач, який керує практикою. На педагогічній раді затверджують характеристики студентів-практикантів, складені вихователями. У характеристиці дається розгорнутий аналіз роботи студента під час практики, його ділових та особистісних якостей і вказується загальна оцінка за педагогічну практику.

Завершальним етапом роботи здобувача-практиканта є оформлення звітної документації та підготовка до участі у підсумковій конференції за результатами практики.

Студенти підгрупи, що проходили практику в одному ЗДО, готують тематичну звітну доповідь, у якій розкривають підсумки практики та висвітлюють одну з актуальних проблем виховання і навчання дітей раннього віку. Для доповіді обираються теми, які висвітлюють специфіку конкретного дошкільного закладу, кращий досвід виховання дітей раннього віку, власні здобутки та успіхи. За результатами практики підгрупа студентів оформляє фотогазету.

Залікові завдання

Завдання 1. Ознайомлення з особливостями методики проведення заняття з сенсорного виховання з дітьми раннього віку (заняття повинно мати комплексний характер)

Методичні рекомендації студентам щодо виконання завдання:

1. Спостерігаючи заняття, зверніть увагу на наступні моменти:
 - організаційні умови для занять з дітьми;
 - емоційна атмосфера, створена педагогом для проведення заняття;
 - використана наочність (демонстраційний і роздатковий матеріал);
 - методи, методичні прийоми навчання, які використовував вихователь на занятті;
 - рівень пізнавальної активності дітей та стимулювання їх до участі;
 - індивідуальний підхід до дітей у процесі навчальної діяльності.
2. Самостійно складіть конспект заняття з сенсорного виховання та підготуйтеся до його проведення. За потреби виготуйте наочний посібник.

Завдання 2. Ознайомлення з методикою проведення ранкової гімнастики

Методичні рекомендації студентам щодо виконання завдання: спостерігаючи за проведенням ранкової гімнастики та рухливих ігор, зверніть увагу на наступне:

- гігієнічні умови проведення гімнастики: одяг, взуття дітей, вихователя; стан фізкультурного приміщення (майданчика) та інвентарю;

- відповідність завдань і змісту гімнастики віку та фізичним можливостям дітей: наявність конкретизованих завдань оздоровчого, виховного та навчального характеру;
- емоційний стан дітей і вихователя під час проведення гімнастики;
- дотримання методики проведення ранкової гімнастики для дітей 2-го або 3-го років життя; в умовах різновікової групи дітей раннього віку;
- забезпечення ігрового підходу до проведення гімнастики з дітьми;
- правильності добору іграшок або інших атрибутів для проведення гімнастики.

Завдання 3. Самостійне проведення рухливої гри з дітьми

Методичні рекомендації студентам щодо виконання завдання:

1. У розділі з методики фізичного виховання, матеріалів методичних збірок виберіть з переліку декілька рухливих ігор (народних, сюжетних; середньої та низької рухливості) для дітей раннього віку. Проведіть одну з них із дітьми (у груповій кімнаті, за прийнятних погодних умов – на прогулянці).
2. З'ясуйте, на розвиток якої фізичної якості у дітей спрямована гра, яку добираєте.
3. Самостійно складіть конспект проведення рухливої гри (згідно її структури: ігровий задум (мета гри); ролі; ігрові дії; сюжет гри; правила).

Форми звітності:

- 1) *кожен студент* подає конспект відкритого залікового заняття, протокол його обговорення, конспект проведення ранкової гімнастики та рухливої гри. До усіх конспектів докладаються наочні матеріали.
- 2) *підгрупа студентів*, які працювали в одному дошкільному закладі оформлюють фотогазету про проходження ними практики у групах дітей раннього віку.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПЕДАГОГІЧНОЮ ПРАКТИКОЮ У ГРУПАХ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ

Для ефективної реалізації основних завдань і програми педагогічної практики здобувачів вищої освіти у групах дітей раннього віку мають бути враховані такі умови її організації:

1. Перед початком педагогічної практики кафедрою дошкільної освіти проводиться діагностика рівня готовності здобувачів вищої освіти до практики у формі *методичного допуску*, метою якого є діагностика рівня їхніх педагогічних знань і практичних навичок роботи з дітьми раннього віку, а також накопичення методичного матеріалу для проходження практики. Студенти самостійно готують і естетично оформлюють конспекти занять з різних розділів програми (не менше п'яти), добирають дидактичні та рухливі ігри для дітей 2–3 років (не менше десяти), комплекс вправ до проведення ранкової та коригуючої гімнастики; загадки, вірші, потішки, пісеньки, інший мовленнєвий матеріал. У "методичних скарбничках" студенти можуть також подати зразки чи описи цікавих наочних посібників для роботи з дітьми раннього віку, створені самими

студентами чи запозичені з методичної літератури, журналів "Дошкільне виховання", "Палітра педагога", "Розкажи онуку", "Вихователь-методист дошкільного закладу" тощо. доцільно користуватися матеріалами сайтів мережі Інтернет, які висвітлюють досвід роботи з дітьми раннього віку.

2. Практика проводиться у групах дітей другого, третього року життя у закладах дошкільної освіти. Під час розподілу здобувачів вищої освіти перевага надається дитячим установам, у яких функціонує не менше двох груп раннього віку, тому там може працювати підгрупа не менша, ніж із 4 студентів-практикантів.

3. Здобувач вищої освіти призначається в одну з груп дітей раннього віку, у якій він працює протягом усього періоду практики за розкладом свого вихователя-наставника.

4. Роботу з дітьми практиканти здійснюють під постійним контролем вихователя-наставника, який несе безпосередню відповідальність за життя і здоров'я дітей групи, їх навчання і виховання.

5. Здобувачі вищої освіти, які проходять практику, зобов'язані виконувати правила внутрішнього трудового режиму ЗДО, підпорядковуватися розпорядженням директора, працівників управління освіти, інших осіб, які мають право інспектувати дошкільний заклад. Однак передусім здобувач-практикант повинен виконувати вказівки та розпорядження керівника практики та методиста кафедри, без погодження з якими він не може бути переведений в іншу групу, залучений до таких видів діяльності в дитячому садку, які не передбачені програмою практики, звільнений від виконання будь-яких видів педагогічної діяльності, які заплановані програмою практики.

Протягом усієї практики здобувач вищої освіти веде щоденник педагогічної практики, який він зобов'язаний щоденно мати при собі в дошкільному закладі і вчасно заповнювати. Щоденник є основною формою поточного звіту студента-практиканта перед методистом кафедри та керівником педагогічної практики. Після завершення практики щоденник із виставленими у ньому вихователем-наставником оцінками додається до звітної документації здобувача вищої освіти.

Програма практики реалізується в два етапи:

1 етап – здобувачі вищої освіти ознайомлюються із педагогічним процесом групи, спостерігають і аналізують заняття, які проводить вихователь; здійснюють психолого-педагогічне вивчення дітей. Починаючи з третього дня практики, студенти самостійно проводять прийом дітей, прогулянку, ігри, організацію життєдіяльності дітей. За цей період студенти повинні також розробити конспект відкритого залікового заняття, виготовити наочний матеріал для роботи з дітьми

2 етап – самостійне проведення студентами освітньої роботи з дітьми за попередньо складеним індивідуальним планом; проведення відкритих залікових занять; оформлення психолого-педагогічних характеристик, документації, виступу на підсумковій конференції.

Практика здобувача-практиканта третього курсу, вихователя-наставника, керівника-методиста фахової кафедри регламентується наступними нормативними документами:

1. Положенням «Про організацію практики студентів НДУ імені Миколи Гоголя».
2. Наказом по університету та розпорядженням по факультету педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв.
3. Програмою педагогічної практики.

Кожного дня студент має відпрацювати і виконати відповідні завдання в дошкільній установі зміню.

Керівництво практикою здійснює викладач фахової кафедри університету. Він надає методичну допомогу та здійснює контроль за роботою здобувачів-практикантів.

Викладач-методист зобов'язаний ознайомити директора дошкільної установи і вихователів із програмою практики з метою ефективної взаємодії викладача, вихователя-наставника та здобувача-практиканта.

Методичні вказівки щодо ведення та оформлення документації з педагогічної практики у групах раннього віку

ПЕРЕЛІК ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ ПЕНДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ГРУПАХ РАННЬОГО ВІКУ

1. Індивідуальний план роботи студента-практиканта (додаток 2).
2. Щоденник педагогічної практики (додаток 1).
3. Звіт про педагогічну практику (оформлюється у щоденнику, додаток 5).
4. Конспект відкритого залікового заняття із протоколом його обговорення. До конспекту докладаються використані у процесі заняття дидактичні матеріали.
5. Конспект ранкової гімнастики. До конспекту докладаються використані у процесі заняття дидактичні матеріали або їх зменшене фотозображення.
6. Конспект рухливої гри із додаванням зображень атрибутів, які використовувалися при проведенні гри.
7. Фотографії виставки наочних посібників, виготовлених здобувачем вищої освіти у межах виконання завдань практики.

Документація повинна бути оформлена на стандартних аркушах білого паперу і подана на кафедру дошкільної освіти у папці зі швидкозшивачем.

Документація має бути подана у надрукованому вигляді.

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ГРУПАХ РАНЬОГО ВІКУ

№ з/п	Зміст завдань практики	Оцінки в балах					
		Вихователь-наставник ЗДО			Методист кафедри дошкільної освіти		
		Максим. кількість балів	Отримана кількість балів	Підпис	Максим. кількість балів	Отримана кількість балів	Підпис
1	Самостійне проведення різних форм організації життєдіяльності дітей, основних видів педагогічної діяльності вихователя, передбачених індивідуальним планом студента	20			-		
2	Розробка та виготовлення наочного і методичного посібника для ро-боти з дітьми раннього віку	-			20		
3	Залікові форми роботи:						
	• Заняття сенсорного розвитку дітей	10			10		
	• Ранкова гімнастика	6			6		
	• Рухлива гра	6			6		
4	Щоденник	-	-	-	6		
5	Письмовий аналіз заняття вихователя наставника	-	-	-	5		
6	Письмовий самоаналіз заняття	-	-	-	5		
Всього: 100		42			58		

У разі проходження практики в дистанційному режимі структура залікового кредиту має такий формат

№ з/п	Зміст завдань практики	Оцінки в балах		
		Методист із дошкільної освіти		
		Максим. кількість балів	Отримана кількість балів	Підпис
1	Розробка та виготовлення наочного і методичного посібника для роботи з дітьми раннього віку	10		
2	Залікові матеріали (конспекти з обов'язковою наочністю дібраних дидактичних матеріалів та атрибутів) до:			
	• 2-х занять щодо сенсорного розвитку дітей із різних розділів Програми	20		
	• 3-х видів гімнастики (наприклад: гімнастика пробудження, уранішня, дихальна, пальчикова тощо)	15		
	• 3-х видів рухливих ігор (на удосконалення різних видів основних рухів)	15		
3	Щоденник	25		
4	Звіт студента-практиканта про проходження практики.	15		
	<i>Всього: 100 балів</i>	100		

Зміст практики складають три змістові модулі, виконання завдань яких розраховано на означений термін – відповідно завдання кожного модуля мають виконуватись здобувачами вищої освіти протягом встановленого часу.

Критерії оцінювання результатів проходження здобувачами педагогічної практики у групах раннього віку:

- ступінь виконання здобувачами завдань практики;
- якість педагогічних знань, проявлених під час практики та їх відображення у звітній документації;
- рівень сформованості умінь та навичок практичної роботи практикантів як майбутніх фахівців.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бєленька Г. В. Формування професійної компетентності сучасного вихователя дошкільного навчального закладу : моногр. Київ: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. 320 с.
2. Богуш А. М. Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку: навч. посіб. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2003. 344 с.
3. Бурова А. П. Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку. Тернопіль : Мандрівець, 2010. 256 с.
4. Виховання дітей раннього віку в закладах дошкільної освіти різних типів: монографія / С. А. Васильєва, Н. В. Гавриш, В. В. Рагозіна. за наук. ред. Н. В. Гавриш. Кропивницький : ІМЕКС-ЛТД, 2021. 226 с.
5. Гавриш Н., Рагозіна В., Васильєва С. Моделювання освітнього процесу в групах раннього віку. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. Зб. наук. праць. Т. 24. №1. 2020. С. 85-106.
6. Гавриш Н., Безсонова О. Технологія стимулювання природного розвитку дітей раннього віку. <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2021/08/WORLD-SCIENCE-PROBLEMS-PROSPECTS-AND-INNOVATIONS-11-13.08.21.pdf#page=253>
7. Гуріна З. В. Психологічні особливості становлення особистості дитини раннього віку. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія «Психологічні науки»*. 2014. С. 99–102.
8. Гурковська Т. Дитина до трьох: психологічний портрет з рекомендаціями. *Дошкільне виховання*. 2007. № 12. С. 11-15.
9. Державний Базовий компонент дошкільної освіти в Україні: Електронний ресурс. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/novij-bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-zabezpechit-pidvishennya-yiyi-yakosti-ta-vidpovidnist-mizhnarodnim-standartam-sergij-shkarlet> (дата звернення: 29.05.2021).
10. Доля Н. Розвиток емоційної сфери дітей раннього віку. *Психолог. Шкільний світ*. 2008. №34. С. 1-40.
11. Закон України «Про дошкільну освіту», поточна редакція від 16.07.2019 № 2628-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14> (дата звернення: 10.06.2021).
12. Кононко О. Л. Психолого-педагогічні аспекти розвитку особистості в ранньому дитинстві: навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 255 с
13. Кононко О. Л. Цінність раннього дитинства для розвитку особистості. *Дошкільне виховання*. 2015. № 8.
14. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку (проект) (2020). / Укл. Воронов, В.А., Гавриш, Н.В., Канішевська, Л.В., Піроженко, Т.О., Рейпольська, О.Д., Сисоєва, С.О. НАПН України. Київ. <http://naps.gov.ua/ua/press/announcements/1763/>
15. Кочерга О. Психофізіологія дітей 1-3 років. Київ: Вид. дім «Шкільний світ», 2006. 127 с.

16. Навчально-методичний посібник з педагогічної практики для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта, додаткових спеціальностей Логопедія/Психологія / уклад. О.Ю. Булгакова, О.Г. Бабчук, А.Г. Колесник. Одеса, 2021, 119 с.
17. Панасюк Т., Грищенко Г. Методики раннього розвитку й виховання дитини раннього віку. *Інформаційний збірник для директора школи та завідувача дитячим садком.* №8 (20). 2014. С. 72-95.
18. Планування та організація ігрової діяльності з дітьми раннього віку. *Метод. посіб.* Черкаси. 2019. 183.
19. Поніманська Т., Кузьмук Л. Розвиваємо, виховуємо, навчаємо дитину 3-го року життя. Київ, 2013.
20. Примірний перелік ігрового та навчально-дидактичного обладнання для закладів дошкільної освіти (затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 19 грудня 2017 року № 1633). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/perelik-igrovogo-ta-navchalnodidaktichnogo-obladnannya> (дата звернення: 01.10.2019).
21. Програма розвитку дітей від пренатального періоду до трьох років «Оберіг» / Керівник проекту Б.М. Жебровський. Тернопіль: Мандрівець, 2014. 160 с.
22. Разом до гармонії: розвиток дитини раннього віку: метод. посіб. / за ред. І. Зверевої. Київ: Кобза, 2004. 160 с.
23. Свирська Л., Петрова Н. Взаємодія дорослих із дітьми раннього віку. Київ: Ред. заг.-пед. газ., 2004. 112 с.
24. Тарасова О. С. Ігрові заняття з дітьми раннього віку. Харків: Вид. група «Основа», 2007. 112 с.
25. Тельчарова О. Педагогіка раннього дитинства. Навч.-метод. посіб. Харків: Вид-во І. Іваніченка. 2017. 228 с.
26. Терлецька Л. Психологія дитинства. Практикум: навч. посіб. Київ: Главник, 2006. 144 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Міністерство освіти і науки України. Дошкільна освіта. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/doshkilna-osvita>
2. Офіційний сайт бібліотеки імені М.О. Лавровського Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. URL : <https://library.ndu.edu.ua>
3. Сайт МОН України. Нормативна база дошкільної, середньої та позашкільної освіти. URL: www.mon.gov.ua/education/average

ПРОГРАМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ЗДО (у літній період)

ОПИС ПРЕДМЕТА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ЗДО (У ЛІТНІЙ ПЕРІОД)

Курс: підготовка бакалавра	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика практики
Кількість кредитів за ECTS: 6 Загальна кількість годин: 180 Семестр VI	Галузь знань: 01Освіта/ Педагогіка Спеціальність:012 Дошкільна освіта; перший (бакалаврський) рівень	Обов'язкова Рік підготовки: 3 Вид контролю: залік

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Педагогічна практика в ЗДО (у літній період) є складовою і обов'язковою частиною професійної підготовки майбутніх фахівців. Для студентів спеціальності "Дошкільна освіта" денної форми навчання педагогічна практика в ЗДО (у літній період) проводиться згідно з навчальним планом у 6 семестрі протягом 4 тижнів на базі ЗДО м. Ніжина. Для здобувачів заочної форми навчання педагогічна практика триває 10 робочих днів.

Метою педагогічної практики в ЗДО (у літній період) є вироблення у майбутніх фахівців умінь самостійно застосовувати в практичній роботі з дошкільниками знання, одержані в процесі вивчення спеціальних предметів, а також пропедевтичне засвоєння різноманітних форм і методів роботи з дітьми під час літнього оздоровчого періоду.

Вдосконалення студентами навичок спостереження за освітньою діяльністю вихователів і дітей, оволодіння уміннями самостійно проводити заняття з ознайомлення дітей дошкільного віку з природою, здійснювати фізкультурно-оздоровчу роботу, самостійну творчу та ігрову діяльність дошкільників.

Завдання:

1. Формувати у майбутніх фахівців професійні уміння і навички, необхідні для цілісного виконання функцій вихователя: уміння підбирати та застосовувати організаційно-методичні засоби і прийоми навчання та виховання дітей в умовах ЗДО.

2. Вивчати досвід вихователя з питань адаптації дітей до нових умов життєдіяльності в ЗДО влітку; спостерігати й аналізувати виховну роботу в процесі організації життя дітей дошкільного закладу.

3. Поглибити навички професійно орієнтованого спостереження за проведенням режимних процесів, організацією самостійної та трудової діяльності дітей, фізкультурно-оздоровчою роботою з дітьми.

4. Формувати навички організації цікавого змістовного життя дітей в дошкільному навчальному закладі в літній період.

5. Спостерігати за організацією та самостійно проводити оздоровчі заходи, ігрову та творчу діяльність дітей.

6. Формувати навички підготовки і проведення різних форм роботи з батьками.

Педагогічна практика в ЗДО (у літній період) в шостому семестрі спрямована на набуття здобувачами-практикантами компетентностей:

загальних:

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-9. Здійснення безпечної діяльності;

спеціальних (фахових):

СК-4. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі).

СК-12. Здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності.

СК-14. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості.

СК-17. Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці.

СК-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

СК-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

СК-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя

СК-21. Здатність до планування освітньої діяльності з урахуванням сучасних програмових вимог до розвитку та навчання дітей раннього та дошкільного віку.

Інтегральна компетентність:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку у літній період із застосуванням теорії і методики дошкільної освіти в типових і невизначених умовах закладів дошкільної освіти різних типів і сім'ї.

Діяльність студентів-практикантів, методистів ЗДО, їх співпрацю і взаємодію під час проходження педагогічної практики студентів III курсу регламентують відповідні нормативні документи:

1. Наказ по університету та розпорядження по факультету психології та соціальної роботи.

2. Зміст і завдання педагогічної практики в ЗДО.

Педагогічна практика в дошкільних закладах (у літній період) оцінюватиметься за 100-бальною системою оцінювання.

Зміст програми педагогічної практики в ЗДО (у літній період) та напрями діяльності здобувачів-практикантів

Змістовий модуль I. Ознайомча робота

На першому етапі (перший тиждень педагогічної практики) здобувачі-практиканти спостерігають і аналізують освітньо-виховний процес у закріпленій за ними віковій групі: заняття з ознайомлення з природою та суспільним довкіллям, різні види ігор, різні форми організації діяльності, режимні процеси, і особливу увагу звертають на проведення різноманітних заходів оздоровчого спрямування.

Практиканти спостерігають освітньо-виховні заходи і беруть участь в їх обговоренні. Результати своїх спостережень здобувачі фіксують в щоденнику практики, який продовжують вести до кінця практики.

Протягом першого тижня практики здобувачі вищої освіти дошкільного профілю готують документацію для проведення освітньо-виховної роботи з дітьми на наступному тижні практики (занять заходів оздоровчого характеру, прогулянок тощо), а також індивідуальний план проходження практики.

Змістовий модуль II. Практична діяльність

На другому етапі (наступні тижні педагогічної практики) здобувачі самостійно працюють вихователями, виконуючи всі передбачені планом завдання. Окрім проведення щоденної освітньо-виховної роботи з дітьми практиканти активно організовують заходи оздоровчого характеру (спортивні свята, розваги, прогулянки тощо).

Здобувачі-практиканти вивчають питання співпраці ЗДО з батьками конкретної вікової групи, за якою закріплені, цікавляться напрямками, формами взаємодії, проблемами. За потреби можуть частково долучатися до проведення різноманітних форм взаємодії з батьками: допомога вихователю в оновленні інформації на сайті установи, брати участь у підготовці наочності до проведення батьківських зборів, поповнювати матеріалами осередки для батьків тощо.

Змістовий модуль III. Оформлення звітної документації

Протягом терміну проходження практики здобувачі-практиканти за допомоги вихователя та самостійно організують та проводять заходи, як поточного так і залікового характеру, серед них: *заняття з ознайомлення з природою та суспільним довкіллям, прогулянку, захід оздоровчого характеру.* Одночасно готують звіт про організацію дошкільною установою (зокрема конкретною віковою групою за якою закріплені) різних форм роботи з батьками.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПЕДАГОГІЧНОЮ ПРАКТИКОЮ В ЗДО (У ЛІТНІЙ ПЕРІОД)

Практика здобувача-практиканта третього курсу, вихователя-наставника, керівника-методиста фахової кафедри регламентується наступними нормативними документами:

1. Положенням «Про організацію практики студентів НДУ імені Миколи Гоголя».
2. Наказом по університету та розпорядженням по факультету педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв.
3. Програмою педагогічної практики в ЗДО (у літній період).

Кожного дня студент має відпрацювати і виконати відповідні завдання в дошкільній установі 6 годин (зміну).

Керівництво практикою

1. Безпосереднє керівництво практикою здійснюють керівники ЗДО, як правило, директор чи методист, а також методисти кафедри дошкільної освіти.

2. Допомогу в організації і проведенні виховної роботи з дітьми надають вихователі групи, в яких працюють практиканти.

3. Адміністрація і вихователі ЗДО, що задіяні в організації практики студентів, у своїй діяльності керуються програмою практики. Тому вони:

а) мають право:

1) здійснювати контроль за діяльністю студентів в межах завдань і змісту практики;

2) вимагати від студентів-практикантів виконання індивідуального плану щоденно і позмінно;

- 3) вимагати присутності студентів-практикантів на залікових заняттях інших студентів підгрупи;
- 4) перевіряти щоденники педагогічної практики у студентів-практикантів;
- 5) залучати студентів-практикантів до освітнього процесу та різних видів діяльності, що забезпечить ефективність педагогічного процесу в ЗДО (виготовлення дидактичних посібників тощо);

б) зобов'язані:

- 1) створювати сприятливі організаційно-педагогічні умови для виконання студентами завдань практики;
- 2) надавати інформаційно-методичну допомогу студентам-практикантам;
- 3) контролювати і оцінювати організаційно-педагогічну діяльність студентів-практикантів, що окреслено змістом їх практики;
- 4) здійснювати підсумковий аналіз виховної діяльності практикантів та оцінювати результати практики студентів на педагогічній раді;
- 5) відвідувати, аналізувати (разом з іншими студентами-практикантами) та оцінювати виховні заняття практикантів;
- 6) заповнення та візування адміністрацією ЗДО "Підсумків практики" для кожного студента-практиканта з рекомендованою оцінкою;
- 7) постійно підтримувати зв'язок з методистами кафедри дошкільної освіти, а у разі виробничої необхідності конструктивно вирішувати складні чи проблемні питання в організації педагогічної практики студентів;
- 8) бути присутніми на настановчій та звітній конференціях, висловлювати власні зауваження, пропозиції, оцінки щодо організації та результатів практики.

Орієнтовний зміст педагогічної практики

1	2	3
1	Настановча конференція. Загальне ознайомлення з базою ЗДО, групами раннього, молодшого, середнього і старшого дошкільного віку	Перший день
2	Спостереження й аналіз режимних моментів, організації самостійної діяльності, фізично-оздоровчої роботи і занять у групах раннього віку в першій і другій половині дня	Другий день
3	Спостереження та аналіз режимних процесів, організації самостійної діяльності, фізично-оздоровчої роботи, специфіки трудової діяльності і занять у різних вікових групах (або у різновікових) в першій і другій половині дня	Третій день
4	Самостійне проведення режимних процесів, організація фізично-оздоровчої роботи, самостійної діяльності в групах раннього віку в першій і другій половині дня	Четвертий, п'ятий день
5	Самостійне проведення режимних процесів, організація самостійної діяльності, фізично-оздоровчої роботи, специфіки трудової діяльності у вікових групах у першій і	Шостий, сьомий день

	другій половині дня. Порівняльний аналіз режимів дня різних вікових груп	
6	Спостереження занять з ознайомлення з навколишнім (цільові прогулянки, екскурсії)	Восьмий, дев'ятий день
7	Самостійне проведення занять з ознайомлення з природою та суспільним довкіллям	Десятий, одинадцятий день
8	Спостереження за ігровою діяльністю в різних вікових групах дитячого садка	Дванадцятий день
9	Організація та проведення ігрової діяльності дітей	Тринадцятий, чотирнадцятий день
10	Спостереження за самостійною творчою діяльністю дітей у різних вікових групах	П'ятнадцятий,
11	Допомога вихователю у проведенні та керівництві самостійною творчою діяльністю дітей.	Протягом терміну практики
12	Спостереження за організацією ЗДО різних форм роботи з батьками дітей різних вікових груп.	Протягом терміну практики
13	Участь у проведенні заходів оздоровчого характеру.	Протягом терміну практики
14	Підведення підсумків літньої педагогічної практики в ЗДО на педраді.	У визначений день

Методичні вказівки щодо ведення та оформлення документації з педагогічної практики в ЗДО (у літній період)

1. Педагогічна практика у літній період для здобувачів освіти денної форми навчання триває 4 тижні. Протягом цього терміну практиканти повинні виконати окреслений у програмі зміст педагогічної практики.

2. У ЗДО здобувачі-практиканти виконують окремі види роботи вихователя під безпосереднім наглядом вихователя-наставника, проводять виховну роботу відповідно до спланованого календарного та індивідуального плану (щоденно, позмінно).

3. На базу практики (в ЗДО) здобувач-практикант з'являється щоденно, окрім вихідних. Проводить виховну роботу згідно з індивідуальним планом роботи або веде спостереження за аналогічною діяльністю вихователя групи, за якою закріплений, нотує результати у щоденнику педагогічної практики.

4. Протягом терміну практики практиканти повинні провести на оцінку (по 2: заходи з ознайомлення дітей з природою, ознайомлення із суспільним довкіллям, прогулянки, заходів оздоровчого характеру).

5. По 2 відповідних видів роботи відвідати у вихователів групи, за якою закріплені.

6. Щоденно здобувач-практикант, знаходячись на базі практики, повинен мати щоденник педагогічної практики, конспекти виховних занять відповідно до індивідуального плану.

7. На прохання чи вимогу методистів ЗДО подати конспекти видів роботи з дітьми на перевірку.

8. На прохання чи вимогу методистів кафедри дошкільної освіти подати щоденник та конспекти видів роботи з дітьми на перевірку.

9. Подати методисту кафедри дошкільної освіти звітну документацію (через 3 дні після завершення практики).

10. З'явитися на підсумкову конференцію та бути готовим висловити власну точку зору про результати практики, власні пропозиції чи побажання.

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ МІСТИТЬ:

1. Індивідуальний план роботи здобувача-практиканта.

2. Підсумки практики здобувача-практиканта з відповідними підписами і печатками.

3. Звіт здобувача-практиканта про проходження практики (за вказаним у додатку алгоритмом, у щоденнику).

4. Щоденник педагогічних спостережень.

5. По 1 конспекту проведених заходів (ознайомлення з природою, ознайомлення із суспільним довкіллям, прогулянка, захід оздоровчого характеру).

6. Звіт про організацію ЗДО різних форм роботи з батьками дітей раннього, молодшого, середнього, старшого дошкільного віку – на вибір (за вказаним у додатку алгоритмом).

Уся звітна документація оформляється на папері формату А4.

Зразки оформлення документації для практики у літній період розміщено нижче.

Алгоритм звіту про проходження практики

1. Характеристика матеріально-технічних можливостей та особливостей діяльності ЗДО – бази проходження практики (мета, завдання, напрямки, методи та форми роботи, особливості режиму ЗДО, кількість груп).
2. Опис конкретної групи, за якою закріплений студент (діяльність вихователя, особливості осередків: сенсорики, музичного, відпочинку, рухової активності, ігрового, природознавчого, книжкового, образотворчого, для батьків та інших; режиму дня, складу групи).
3. Індивідуальні методи роботи, що застосовувались вами у роботі з дітьми під час проходження практики.
4. Перелік проведених студентом форм роботи, їх тематика.
5. Самоаналіз виконаних завдань з педагогічної практики (виконано план педагогічної практики чи ні, якщо ні – чому? Що зроблено понад план?).
6. Труднощі та проблеми, з якими зіткнулись під час проходження практики (організаційні, комунікативні, навчально-виховні).
7. Загальні висновки про практику, її доцільність та результативність.
8. Пропозиції щодо підготовки та організації практики.

Конспекти проведених заходів оформляються за таким зразком:

План-конспект (назва)

Тема:

Категоріальні ознаки: (вид, тип)

Мета: (триєдина: розвивальна, виховна, навчальна)

Матеріал для заняття: р/м, д/м (роздатковий, демонстраційний)

Понятійне поле (словник)

Хід заняття

Аналіз, рефлексія

Алгоритм звіту про організацію ЗДО різних форм роботи з батьками дітей (раннього, молодшого та старшого дошкільного віку)

1. Значення взаємодії ЗДО і сім'ї для успішного розвитку, виховання і навчання дошкільників.
 2. Мета і завдання, які розв'язує педагог у взаємодії з батьками.
 3. Методи роботи з батьками.
 4. Форми роботи, які найбільш сприяють співпраці ЗДО з батьками.
- Обґрунтуйте (письмово) свою думку.
5. Нетрадиційні (новаторські) форми роботи.

Вимоги до оформлення і ведення щоденника

Щоденник спостережень повинен бути підписаний фахівцем закладу та завірений його печаткою або штампом.

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

педагогічної в ЗДО (у літній період)

здобувача -практиканта **Іваненко Дарини Сергіївни**

Інститут, факультет, відділення педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв

Кафедра, циклова комісія

освітньо-кваліфікаційний рівень

напрямок підготовки

спеціальність

курс III, групи ДО – 31

дошкільної освіти

бакалавр

01 Освіта

012 Дошкільна освіта

Друга сторінка щоденника

Студент

Іваненко Дарина Сергіївна

Прибув на підприємство, організацію, установу

31 травня 2023 року

Печатка, підприємства, організації, установи

Вибув з підприємства, організації, установи

18 червня 2023 року

Печатка, підприємства, організації, установи

У випадку проходження практики в дистанційному режимі підписує щоденник і ставить печатку декана факультету

Третя сторінка щоденника (продовження)

Місце проходження практики _____

(назва закладу, міста (району), області)

Адреса, телефон закладу _____

Директор ЗДО _____

Методист _____

Режим роботи закладу _____

Керівник практики _____

(ПІБ викладача)

Керівник практики за місцем проходження практики _____

(ПІБ вихователя)

Четверта сторінка щоденника

Зміст та аналіз діяльності на кожен день

Дата	Зміст роботи	Аналіз
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ		

Індивідуальний план роботи здобувача-практиканта

Дата	Вид діяльності	Форма звітності	Відмітка про виконання

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

№ з/п	Зміст завдань практики	Оцінки в балах					
		Вихователь-наставник ЗДО			Методист із дошкільної освіти		
		Максим. кількість балів	Отримана кількість балів	Підпис	Максим. кількість балів	Отримана кількість балів	Підпис
1	Проведення занять та інших видів робіт (крім залікових) згідно індивідуального плану здобувача-практиканта	10			-		
2	Залікові форми роботи:						
	Заняття з ознайомлення з природою та суспільним довкіллям	10			15		
	Прогулянка	10			10		
	Організація та проведення заходів оздоровчого характеру	10			10		
3	Щоденник	-	-	-	15		
4	Звіт про організацію ЗДО різних форм роботи з батьками	-	-	-	5		
5	Звіт здобувача-практиканта про проходження практики	-	-	-	5		
	<i>Всього: 100 балів</i>	40			60		

У разі проходження практики в дистанційному режимі структура залікового кредиту має такий формат

№ з/п	Зміст завдань практики	Оцінки в балах		
		Методист із дошкільної освіти		
		Максим. кількість балів	Отримана кількість балів	Підпис
1	Підготовка дидактичних і навчально-методичних матеріалів до занять та інших видів робіт згідно індивідуального плану здобувача-практиканта	10		
2	Залікові матеріали до:			
	• Заняття з ознайомлення з природою та суспільним довкіллям	20		
	• Прогулянки	15		
	• Організації та проведення заходів оздоровчого характеру	15		
3	Щоденник	20		
4	Матеріали до організації в ЗДО різних форм роботи із батьками	10		
5	Звіт здобувача-практиканта про проходження практики	10		
	<i>Всього: 100 балів</i>	100		

Критерії оцінювання результатів проходження здобувачами педагогічної практики в ЗДО (у літній період):

- ступінь виконання здобувачами завдань практики;
- якість педагогічних знань, проявлених під час практики та їх відображення у звітній документації;
- рівень сформованості умінь та навичок практичної роботи практикантів як майбутніх фахівців.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Базовий компонент дошкільної освіти. Київ, 2021. 38 с.
2. Беленька Г. В., Машовець М.А., Богініч О. Л. Здоров'я дитини – від родини. К. : СПД Богданова А. М., 2006. 220 с.
3. Богуш А. М., Гавриш Н., Котик Т. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному закладі : підручник для студ. вищ. навч. закл. О.: ПНЦ АПН України, 2002. 327 с.
4. Богуш А., Гавриш Н., Котик Т. Методика організації художньо-мовленевої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах : підручник для студ. вищ. навч. закл. К. : Видав. дім "Слово", 2006. 304 с.
5. Гавриш Н. Сучасне заняття в дошкільному закладі : навч.-метод. посіб. / за ред. Н. В. Гавриш ; авт. кол.: Н. В. Гавриш, О. О. Ліннік, Н. В. Губанова Луганськ : Альма-матер, 2007. 496 с.
6. Гавриш Н., Крутій К. Модернізація освіти – прогрес, а не імітація руху. *Дошкільне виховання*, 2015. №7. С. 6-10.
7. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. К. : Академвидав, 2004. 352 с.
8. Дошкільна освіта в Україні: *Нормативно-правове регулювання* / Упоряд. Л. Гураш, Т. Вороніна. К.: Вид. дім «Шкіл. Світ». 2006. 120 с.
9. Креативні прогулянки у дитячому садку (укл. В'юнник В.О., Ханіна О.Г.) : метод пособ для вихователів. Харків: Вид. група «Основа», 2015 р. 132 с.
10. Матвієнко С. І., Заплішний І. І Українські народні рухливі ігри і дошкільному навчальному закладі : навчальний посібник Ніжин : Вид-во НДУ ім. Миколи Гоголя, 2012. 141 с.
11. Машкіна Л. А. Підготовка студентів до впровадження педагогічних інновацій в дошкільних закладах: монографія / наук.ред. Т.І.Поніманської. Хмельницький: ТОВ НВП "Еврика", 2004. 204 с.
12. Організація і проведення прогулянок: середній дошкільний вік (укл. Ванжа С.М.) : метод посіб. для вихователів. Х. : Вид. група «Ранок», 2017. 202 с.
13. Організація роботи закладу дошкільної освіти в літній оздоровчий період (укл. Остапенко А.С., Шинкевич О.В.): метод посібник для вихователів ДНЗ. Х. : Вид. група «Ранок», 2014. 25 с.
14. Пісоцька Л. М., Пісоцький О. П. Освітнє середовище закладу дошкільної освіти: навч. посіб. Для студентів спеціальності «Дошкільна освіта». Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 114 с.
15. Пісоцька Л. М., Пісоцький О. П. Лекції з педагогіки дошкільної. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2020. 209 с.
16. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка. Підручник. 2-ге вид., доповн. Київ: Академвидав, 2013. 464 с.
17. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля». О. І. Білан. Вид. 2-ге. зі зм. і доп. Тернопіль: «Мандрівець». 2022. 216 с

18. Чепіга М. П. Стимуляція здоров'я та інтелекту. К. : Знання, 2006. 347 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Міністерство освіти і науки України. Дошкільна освіта. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/doshkilna-osvita>
2. Офіційний сайт бібліотеки імені М.О. Лавровського Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. URL : <https://library.ndu.edu.ua>
3. Сайт МОН України. Нормативна база дошкільної, середньої та позашкільної освіти. URL:www.mon.gov.ua/education/average

ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Виробнича практика є обов'язковою складовою професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО за освітнім рівнем "бакалавр".

Для студентів спеціальності 012 "Дошкільна освіта" виробнича практика проводиться згідно з навчальним планом у 7 та 8 семестрах на базі ЗДО м. Ніжина.

Метою виробничої практики є оволодіння студентами навичками застосування в практичній діяльності (**в умовах очного або дистанційного формату практики**) сучасних методів і форм організації освітньо-виховного процесу в групах дітей дошкільного віку, закріплення в них комплексу професійних умінь, набутих для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних для професійної діяльності умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо застосовувати їх у практичній діяльності.

Діяльність студентів під час виробничої практики має спрямовуватися на виконання таких **завдань** щодо розвитку та вдосконалення професійних **умінь і навичок**:

- планувати, організовувати та проводити навчально-пізнавальну, дослідницьку, виховну, дозвілєву діяльність з дошкільниками, враховуючи їхні вікові та індивідуальні особливості;

- проєктувати навчальну та виховну роботу з дітьми у стратегії розгорнутого періоду організації освітньо-виховного процесу ЗДО та групах дітей;

- відбирати, аналізувати й доцільно використовувати матеріал для проведення навчальної, дослідницької, виховної, дозвілєвої роботи з дітьми з урахуванням їх віку та рівня підготовленості;

- проєктувати розвиток особистості дітей дошкільного віку, визначаючи педагогічні завдання і шляхи їх вирішення;

- здійснювати психолого-педагогічну характеристику вихованця певної вікової групи;

- встановлювати педагогічно доцільні взаємовідносини з дітьми, батьками вихованців, членами педагогічного колективу;

- здійснювати просвітницьку та консультативну роботу з батьками вихованців з актуальних питань виховання дітей дошкільного віку;

- знаходити найбільш оптимальні засоби педагогічного впливу на вихованців, здійснювати аргументовану корекцію поставлених педагогічних завдань;

- здійснювати самоконтроль, самоаналіз, об'єктивну самооцінку власної педагогічної діяльності, діяльності педагогів ЗДО та колег-практикантів

Інтегральна компетентність:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку з включенням до даного процесу батьків вихованців на основі теорії і методики дошкільної освіти, дитячої психології у типових і невизначених умовах закладів дошкільної освіти різних типів і сім'ї.

ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

7 семестр

ОПИС ПРЕДМЕТА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Курс: підготовка бакалавра	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика практики
Кількість кредитів за ECTS: 9 Загальна кількість годин: 270 Семестр: VII	Галузь знань: 01 Освіта/ Педагогіка Спеціальність: 012 Дошкільна освіта; перший (бакалаврський) рівень	Обов'язкова Рік підготовки: 4 Вид контролю: диференційований залік

Терміни педагогічної практики в ЗДО студентів

На IV курсі, у 7-му семестрі практика триває протягом 6 тижнів, для здобувачів заочної форми навчання – 15 робочих днів.

Метою виробничої практики (у 7-му семестрі) є оволодіння здобувачами вищої освіти навичками організації та проведення (в умовах очного або дистанційного формату практики) форм виховної і дозвіллевої роботи з дітьми; форм просвітницької роботи з батьками; закріплення у студентів-практикантів професійних умінь, набутих для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи у реальних для професійної діяльності умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо застосовувати їх у практичній діяльності.

Завдання виробничої практики (у 7-му семестрі):

1. Навчити студентів застосовувати одержані у вищій школі знання у виховній діяльності з дітьми дошкільного віку;
2. Навчити студентів-практикантів умінь комунікації та здійснення педагогічного просвітництва з батьками вихованців; залучення батьків до участі у різних формах співпраці ЗДО та сім'ї з питань розвитку й виховання дітей;
3. Формувати у студентів систему педагогічних умінь, необхідних для виконання функцій педагога: умінь планувати зміст роботи, цілеспрямовано відбирати організаційно-методичні форми, методи, засоби, прийоми організації освітнього процесу у ЗДО у загальному й, зокрема, - у його виховному напрямі,
4. Навчити студентів-практикантів створювати умови для цікавого, змістовного життя дітей у закладі дошкільної освіти;

5. Навчити самостійно проводити виховну та дозвілєву роботу з дітьми, спираючись на знання курсів "Педагогіки дошкільної", "Методики музичного виховання та музично-дозвілєвої діяльності", "Теорії та методики ігрової діяльності", "Методики ознайомлення дошкільників із соціумом", "Національно-патріотичного виховання з основами народознавства", "Теорії та методики співпраці з родинами", фахових методик дошкільної освіти;
6. Формувати у студентів уміння використовувати різні форми роботи з батьками;
7. Виробити у студентів-практикантів уміння враховувати стан освітнього процесу дошкільного закладу, місцеві умови, зв'язки із громадою міста, визначати шляхи впровадження в практику ЗДО новітніх технологій виховної роботи та просвітницьких комунікацій;
8. Набуття та усвідомлення здобувачами вищої освіти власного досвіду організаційної, навчально-методичної, виховної діяльності, роботи з батьками при виконанні основних функцій вихователя ЗДО;
9. Формувати у студентів уміння використання сучасних ІКТ задля проведення дистанційних форм роботи з батьками вихованців;
10. Розвиток навичок самоконтролю, самоаналізу та об'єктивної самооцінки власної педагогічної діяльності, діяльності педагогів і колег-практикантів.
11. Формувати турботливе ставлення до дітей, любов до них.

Проходження виробничої практики (у 7-му семестрі) спрямоване на засвоєння практикантами професійних умінь щодо набуття компетентностей:

Загальних:

- ЗК-3.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК-4.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК-5.** Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК-6.** Здатність до міжособистісної взаємодії.
- ЗК-7.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК-8.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК-9.** Здійснення безпечної діяльності;

спеціальних:

СК-6. Здатність до виховання в дітей дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

СК-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

СК-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей дошкільного віку.

СК-14. Здатність до формування в дітей дошкільного віку навичок

здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості.

СК-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

СК-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

СК-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

СК-21. Здатність до планування освітньої діяльності з урахуванням сучасних програмових вимог до розвитку та навчання дітей дошкільного віку.

СК-22. Здатність до виховання у дітей дошкільного віку інтересу до історії рідного краю та ціннісного ставлення до її культурної спадщини.

Інтегральна компетентність:

ІК. Здатність розв'язувати складні завдання та практичні проблеми щодо реалізації напрямів власної педагогічної діяльності (виховний, просвітницько-консультативний), забезпечувати ефективну взаємодію усіх учасників освітньо-виховного процесу у ЗДО щодо особистісного розвитку, навчання й виховання дитини дошкільного віку з урахуванням сучасних вимог дошкільної освіти та суспільних реалій.

Проходження практики здобувачами освіти у дистанційному форматі здійснюється при кафедрі дошкільної освіти, за опосередкованої взаємодії учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ ТА НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ-ПРАКТИКАНТІВ:

Змістовий модуль I. Організаційна робота

Ознайомлення практикантів із програмою практики (у 7-му семестрі), базами її проходження, основними складовими практичної підготовки: метою, завданнями, змістом, вимогами до звітної документації, термінами проходження і здачі звітності на перевірку методисту практики, правами та обов'язками здобувачів-практикантів. Отримання інструктажу проходження практики цього виду. Одержання пакету документів щодо організації і проходження виробничої практики. Інструктаж керівників практики від закладу вищої освіти.

Ознайомлення з особливостями та специфікою роботи ЗДО. Ознайомлення із особливостями організації освітньо-виховного процесу в групах дітей дошкільного віку. Аналіз виховної роботи вихователя у групі ЗДО.

Планування й підготовка матеріалів до проведення виховних і дозвіллевих заходів з дошкільниками у групі проходження практики здобувачем-практикантом.

Ознайомлення із особливостями організації співпраці вихователів з батьками з різних питань розвитку й виховання дітей. Підготовка матеріалів до проведення форм консультативно-просвітницької роботи з батьками у групі проходження практики здобувачем-практикантом.

У межах першого модуля здобувачі-практиканти:

- проходять інструктаж, дізнаються про зміст та вимоги до проходження виробничої практики у 7-му семестрі;
- ознайомлюються зі специфікою роботи закладу дошкільної освіти;
- ознайомлюються із особливостями організації освітнього процесу у ЗДО, спрямовуючи увагу на його виховний і просвітницький напрям;
- ознайомлюються з плануванням вихователем виховної роботи з дітьми та просвітницької роботи з батьками у групі проходження студентом практики;
- здійснюють необхідну підготовку до проведення виховних заходів у групі ЗДО;
- планують заходи щодо проведення просвітницької роботи з батьками.

Змістовий модуль II. Виховна робота

Спостереження й аналіз освітньо-виховної роботи вихователя в різних вікових групах. Вивчення досвіду використання вихователем групи, за якою прикріплений практикант, сучасних форм, методів, засобів проведення виховної роботи. Вивчення плану роботи вихователя вікової групи із зазначенням особливостей організації виховної роботи у даній віковій групі та у контексті організації виховних, дозвіллевих заходів, які проводяться у ЗДО.

Розробка конспектів і проведення двох залікових форм організації дозвілля дітей: музично-театралізований розвазі; валеологічній або фізкультурній розвазі (або інші варіанти розваг). Здобувач-практикант при проведенні цих заходів має здійснювати розробку їхніх сценаріїв, підготовку необхідних атрибутів і музичного супроводу; брати на себе виконання головної ролі та здійснювати загальну організацію кожної розваги.

Розробка конспектів і проведення двох залікових форм виховної роботи з дошкільниками, наприклад: щодо соціалізації дітей; морально-етичного виховання тощо. Такими формами роботи можуть бути: бесіди на морально-етичні теми, ігри соціально-комунікативної спрямованості, ситуації морального вибору, психотехнології, театралізовані вправи тощо.

Розробка конспектів і проведення двох виховних заходів на рівні ЗДО (один із заходів має бути спрямованим на патріотичне / соціально-громадянське виховання дошкільників) з додаванням протоколів колективного обговорення їх проведення.

Розробка та виготовлення наочних посібників для роботи з дітьми, атрибутів до виховних заходів; оновлення матеріалів групових куточків, за необхідності – міні-музею ЗДО під керівництвом вихователя-наставника.

У межах другого модуля здобувачі-практиканти

Спостерігають та аналізують освітньо-виховну роботу вихователя вікової групи ЗДО, за якою закріплений здобувач, спрямовуючи увагу на специфіці проведення різних форм виховної і дозвілєвої роботи з дітьми;

- здійснюють виховну роботу у групах дітей дошкільного віку згідно з самостійно спланованим календарним планом роботи та перспективним плануванням закладу дошкільної освіти стосовно проведення виховних заходів;
- проводять невеликі за обсягом форми виховної роботи з дошкільниками, здійснюють самоаналіз проведеної роботи;
- проводять форми дозвілєвої роботи з дошкільниками, здійснюють самоаналіз проведеної роботи;
- беруть активну участь у проведенні виховних музично-театралізованих заходів;
- беруть участь в обговоренні результатів проведеної роботи на педагогічній раді у ЗДО;
- беруть участь у оновленні матеріалів групових куточків, міні-музею ЗДО.

Змістовий модуль III. Консультативно-просвітницька робота з батьками

Вивчення досвіду проведення форм взаємодії з батьками; аналіз планування цієї роботи у віковій групі практики. Підготовка матеріалів для батьківського куточка, виставок дитячих робіт. Підготовка матеріалів з актуальних тем щодо діяльності ЗДО; питань виховання та розвитку дітей, які цікавлять батьків тощо. Відповідно до запланованої роботи, беруть участь у проведенні батьківських зборів або консультацій.

Розробка конспектів і проведення двох консультацій для батьків з додаванням протоколів колективного обговорення їх проведення.

Відвідування педагогічної ради ЗДО, засідань методичних об'єднань, якщо такі відбуваються у період практики, ознайомлення з позитивним педагогічним досвідом роботи педагогічних працівників ЗДО.

Участь здобувачів-практикантів у обговоренні проведених заходів разом з іншими практикантами, вихователем, вихователем-методистом, керівником практики.

У межах третього модуля здобувачі-практиканти

- ознайомлюються з кращим педагогічним досвідом роботи працівників ЗДО;
- під керівництвом вихователя здійснюють співпрацю з батьками (готують матеріали до батьківського куточка, виставок дитячих робіт, сайту ЗДО), пропонують теми для бесід, консультацій з батьками, підбирають відповідний матеріал.
- беруть участь в організації і проведенні батьківських зборів.

- під керівництвом вихователя здійснюють співпрацю із батьками (готують матеріали до батьківського куточка, виставок дитячих робіт, оновлюють сайт ЗДО тощо), пропонують теми для бесід, консультацій та інших форм роботи з батьками, підбирають відповідний матеріал;
- залучаються до організації та проведення батьківських зборів;
- відвідують засідання педагогічної ради, методичних об'єднань, якщо такі відбуваються у період практики;

Змістовий модуль IV. Підсумкова робота

Індивідуальний план роботи студента-практиканта; щоденник педагогічної практики; підсумки практики з рекомендованою оцінкою, завірені печаткою ЗДО та підписом вихователя-методиста або директора; звіт про проходження педагогічної практики у 7-му семестрі (оформлений у щоденнику практики); конспекти залікових видів роботи у групах дітей дошкільного віку та у межах проведення виховної роботи у ЗДО з протоколами обговорення, а саме: конспекти 2-х розваг на оцінку; конспекти 2-х форм виховної роботи з дітьми на оцінку; сценарії двох свят із супровідними до сценарію матеріалами; конспекти 2-х форм співпраці з батьками (бесіди, консультації, батьківські збори тощо).

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ВИРОБНИЧОЮ ПРАКТИКОЮ

Діяльність студентів-практикантів, вихователів-методистів ЗДО, їх співпрацю і взаємодію під час проходження виробничої практики студентів IV курсу у 7-му семестрі регламентують відповідні нормативні документи:

1. Положення "Про організацію практики студентів НДУ імені Миколи Гоголя".
2. Наказ по університету та розпорядження по факультету педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв.
3. Програма виробничої практики у закладах дошкільної освіти.

Керівництво практикою здійснює викладач фахової кафедри університету. Він надає методичну допомогу та здійснює контроль за роботою здобувачів-практикантів.

Викладач-методист зобов'язаний ознайомити директора дошкільної установи і вихователів із програмою практики з метою ефективної взаємодії викладача, вихователя-наставника та здобувача-практиканта.

З метою більш успішного виконання поставлених у програмі завдань практики доцільно закріпити не більше двох здобувачів за кожною віковою групою дітей.

Інформація про права і обов'язки сторін подається у пам'ятках студенту-практиканту та методисту ЗДО (додатки 4, 5).

Кожного дня студент має відпрацювати у ЗДО 6 годин (зміну).

Методичні вказівки щодо оформлення документації із виробничої практики у 7-му семестрі

Під час проходження виробничої практики у 7-му семестрі студенти ведуть таку документацію:

- робочий щоденник педагогічної практики, який ведеться щоденно, позмінно (додаток 1);
- планування освітньої роботи в її виховному спрямуванні (індивідуальний план роботи, додаток 2);
- конспекти виховних, дозвіллевих форм роботи з дітьми та консультативно-просвітницьких видів роботи з батьками (крім залікових) згідно з індивідуальним планом студента-практиканта.

Для захисту результатів виробничої практики студенти повинні представити таку звітну документацію:

- щоденник педагогічної практики;
- індивідуальний план роботи студента-практиканта;
- підсумки практики з рекомендованою оцінкою, завірені печаткою ЗДО та підписом вихователя-методиста або директора;
- звіт про проходження педагогічної практики (оформлений в щоденнику практики) (додаток 3);
- конспекти усіх залікових форм виховної та дозвіллевої роботи у групах дітей дошкільного віку з протоколами обговорення та виготовленим до них практикантом-здобувачем матеріалом (додати фото атрибутів, декорацій, костюмів тощо);
- конспекти форм співпраці з батьками (бесіди, консультації, батьківські збори тощо), зазначивши власну участь в ній (оформлений на папері формату А4);
- письмовий аналіз однієї з розваг, проведеної іншим здобувачем-практикантом (оформлений на папері формату А4);
- письмовий самоаналіз однієї з форм роботи з дітьми (тобто заняття, проведеного студентом-практикантом) (оформлений на папері формату А4) (додаток 6);

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ (у 7-му семестрі)

№ З№ п/п	Зміст завдань практики	Оцінки в балах					
		Вихователь-наставник ЗДО			Методист із дошкільної освіти		
		Максим. кількість балів	Отримана кількість балів	Підпис	Максим. кількість балів	Отримана кількість балів	Підпис
1.	Активна участь здобувача-практиканта у житті ЗДО	4			-	-	
2.	Залікові форми роботи за	26			30		

виховним напрямом практики:							
	Перша виховна форма роботи з дітьми	3			3		
	Друга виховна форма роботи з дітьми	3			3		
	Розвага №1	4			5		
	Розвага №2	4			5		
	Музично-театралізоване свято №1	6			7		
	Музично-театралізоване свято №2	6			7		
3. Залікові форми роботи за консультативно-просвітницьким напрямом практики:		10			8		
	Форма роботи з батьками №1	5			4		
	Форма роботи з батьками №2	5			4		
4. Інша звітна документація		-	-	-	22		
4	Щоденник	-			6		
5	Письмовий аналіз заняття	-	-	-	4		
	Письмовий самоаналіз заняття	-	-	-	4		
	Фото / відеозвіти	-			8		
Всього: 100		40			60		

У разі проходження практики в дистанційному режимі структура залікового кредиту має такий формат

№ з/п	Зміст завдань практики	Оцінки в балах		
		Методист кафедри дошкільної освіти		
		Максим. кількість балів	Отримана кількість балів	Підпис
1	Створення відео для спільної творчої гри з дошкільниками	15		
2	Розробка залікових матеріалів за виховним напрямом практики:	60		
	Ознайомлення з особливостями організації вихователем виховної роботи в групі дошкільників (онлайн-бесіда з вихователем). Письмовий аналіз бесіди.	10		
	Розробка конспектів двох виховних заходів (одно з них з патріотичного виховання дошкільників) з додаванням посилань на музичний супровід, зразки атрибутів, декорацій, фону тощо.	25		

	Перегляд на каналі YouTube 4 заходів (з них на патріотичну тему) (додати посилання). Письмовий аналіз виховного спрямування переглянутого відеоматеріалу	10		
	Добір 4-ох аудіо казок різних народів світу (додати посилання). Письмовий аналіз моралі творів та можливості використання творів у вихованій робот з дітьми	15		
3	Розробка залікових матеріалів за консультативно-просвітницьким напрямом практики:	20		
	Ознайомлення з особливостями організації вихователем ЗДО просвітницької роботи з батьками (онлайн-бесіда). Письмовий аналіз бесіди.	10		
	Розробка 2-ох конспектів консультацій для батьків щодо психолого-педагогічного супроводу дітей дошкільного віку.	10		
4	Звіт студента-практиканта про проходження практики	5		
	Всього: 100 балів	100		

Критерії оцінювання результатів проходження здобувачами виробничої практики:

- ступінь виконання здобувачами завдань практики;
- якість педагогічних знань, проявлених під час практики та їх відображення у звітній документації;
- рівень сформованості умінь та навичок практичної роботи практикантів як майбутніх фахівців.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Зінкевич Н., Зінкевич О. Українське дошкілля: збірка для читання і розповідання дітям дошкільного віку. Київ: Смолоскип, 2006. 558 с.
2. Ігрова діяльність старших дошкільників / Упор. Н. Ф. Юрченко. Харків: Вид. група «Основа», 2011. 170 с.
3. Каньоса Н. Г. Теорія та методика співпраці ДНЗ з родинами : навч.-метод. посібник. Кам'янець-Подільський нац. ун-т ім. І. Огієнка. Пед. ф-тет, Каф. теорії та методик дошк. і поч. освіти. Кам'янець-Подільський, 2015. 121 с.
4. Каплуновська О. Україна – моя Батьківщина. Парціальна програма національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку / О. М. Каплуновська та ін.; за наук. ред. О. Д. Райпольської. Тернопіль : Мандрівець, 2016. 72 с.
5. Каплуновська О. М. Добрі справи, гарні вчинки. Духовно-моральне виховання дошкільнят. 2021. Харків: Вид-во «Ранок». 2017. 144 с.
6. Ковальчук Т. І. Основи педагогічної дозвіллевої діяльності. Київ: ДАКККІМ. Ч. II. 2010. 223 с.
7. Лісовець О.В. Національно-патріотичне виховання з основами народознавства: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти за спеціальність 012 Дошкільна освіта. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2022. 111 с. <http://lib.ndu.edu.ua/dspace/handle/123456789/2781>
8. Лохвицька Л.В. Моральна пектораль. Книжка для читання дітям у ЗДО та родинному колі. Тернопіль: Мандрівець. 2022. 200 с.
9. Матвієнко С. І Теорія та методика музичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посібник Ніжин : Вид-во НДУ імені Миколи Гоголя, 2017. 297 с.
10. Морозова І. П. Свята та розваги в ДНЗ. Харків: Видавнича група «Основа». 2019. 240 с.
11. Моя країна – Україна: хрестоматія для дошкільнят з національно-патріотичного виховання / автори і укладачі – Н. Гавриш, О.Косенчук. Харків: Ранок, 2022. 96 с. URL: <http://surl.li/enydk>
12. Навчально-методичний посібник з педагогічної практики для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта, додаткових спеціальностей Логопедія/Психологія / уклад. О.Ю. Булгакова, О.Г. Бабчук, А.Г. Колесник. Одеса, 2021, 119 с.
13. Педагогіка сімейного виховання: навчально–методичний посібник для студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта /уклад.: Н.М. Манжелій. Полтава: ПНПУ імені В.Г.Короленка. 2021. 72 с.
14. Пихтіна Н. П. Теорія і методика ігрової діяльності дітей: навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя
15. Пісоцька Л. М., Пісоцький О. П. Освітнє середовище закладу дошкільної освіти: навч. посіб. Для студентів спеціальності «Дошкільна освіта». Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 114 с.
16. Тарнавська Н. П. Теорія та методика співпраці ДНЗ з родинами. Навч.-метод. посібн. Для студентів ВНЗ. Житомир: вид-во ЖДУ ім. І. Франка.

2014. 228 с.

17. Танько Т. П., Тарарак Н. Г., Ларіна І. О. Педагогічна практика в закладах дошкільної освіти: програма та методичні рекомендації для викладачів і здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти першого року навчання (спеціальність 012 Дошкільна освіта). Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2023. 61 с.
18. Тимофеева О. О. Театр ляльок. Картки-схеми для виготовлення персонажів. Для усіх вікових груп. Харків: Вид-во «Ранок». 2017. 152 с.
19. Яковенко Л. В. Театралізовані казки. Маски. Харків: Вид-во «Ранок». 2014. 66 с.
20. Яковенко Л. В. Театралізовані казки. Сценарії. Харків: Вид-во «Ранок». 2014. 96 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Базовий компонент дошкільної освіти URL: <http://surl.li/kckw>
2. Методичні рекомендації до Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) 2021 рік. URL : <http://surl.li/cllu>
3. Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина» / наук. ред. Г. В. Беленька, О. А. Половіна, І. В. Кондратець : автор. кол. : Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, В. М. Вертугіна, К. І. Волинець та ін.. Київ : ТОВ «АКМЕ ГРУП», 2021. 568 с. <http://surl.li/eogbi>
4. Сайт МОН України. Нормативна база дошкільної, середньої та позашкільної освіти. <URL:www.mon.gov.ua/education/average>
5. Офіційний сайт бібліотеки імені М.О. Лавровського Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. URL : <https://library.ndu.edu.ua>

ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

8 семестр

ОПИС ПРЕДМЕТА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Курс: підготовка бакалавра	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика практики
Кількість кредитів за ECTS: 15 Загальна кількість годин: 450 Семестр: VIII	Галузь знань: 01 Освіта/ Педагогіка Спеціальність: 012 Дошкільна освіта; перший (бакалаврський) рівень	Обов'язкова Рік підготовки: 4 Вид контролю: диференційований залік

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Виробнича практика (у 8-му семестрі) є обов'язковим освітнім компонентом професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти.

Для здобувачів спеціальності 012 Дошкільна освіта денної форми навчання виробнича практика (навчальна) проводиться згідно з навчальним планом у 8 семестрі. Для здобувачів денної форми навчання термін практики складає 10 тижнів, для здобувачів заочної форми навчання – 25 робочих днів.

Метою виробничої практики (у 8-му семестрі) є оволодіння здобувачами навичками застосування у практичній діяльності сучасних методів і форм організації освітнього процесу в групах дітей дошкільного віку, закріплення у них професійних умінь прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних для професійної діяльності умовах, виховання потреби систематично оновлювати, розширювати, поглиблювати свої знання про дітей дошкільного віку та творчо застосовувати їх у практичній діяльності.

Завдання виробничої практики (у 8-му семестрі):

1. Удосконалювати у здобувачів уміння та навички застосовувати психолого-педагогічні знання з дитячої психології, педагогіки дошкільної та фахових методик у освітній роботі з дітьми дошкільного віку;
2. Навчити студентів добирати методи, засоби, прийоми ефективної організації освітнього процесу, прогнозувати результати їх застосування;
3. Навчити використовувати інноваційні технології з розвитку, навчання і виховання дошкільників у різних видах діяльності;

4. Формувати у здобувачів уміння здійснювати розвиток в дітей дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими;
5. Розвивати у студентів уміння комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами;
6. Навчити здобувачів планування освітньої діяльності з урахуванням сучасних програмових вимог до розвитку та навчання дітей дошкільного віку;
7. Навчити студентів аналізувати власну діяльність та її результати;
8. Навчити здобувачів складати психолого-педагогічну характеристику на дитину дошкільного віку.

Діяльність студентів під час виробничої практики (у 8-му семестрі) спрямована на набуття студентами **компетентностей**:

загальних :

- ЗК-3.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК-4.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК-5.** Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК-6.** Здатність до міжособистісної взаємодії.
- ЗК-7.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК-8.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК-9.** Здійснення безпечної діяльності.

спеціальних (фахових):

СК-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей дошкільного віку.

СК-4. Здатність до формування в дітей дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі).

СК-5. Здатність до розвитку в дітей дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

СК-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

СК-8. Здатність до формування в дітей дошкільного віку навичок екологічно безпечної поведінки і діяльності в побуті, природі й довкіллі.

СК-11. Здатність до формування в дітей дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності.

СК-12. Здатність до фізичного розвитку дітей дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності.

СК-15. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.

СК-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

СК-21. Здатність до планування освітньої діяльності з урахуванням сучасних програмових вимог до розвитку та навчання дітей дошкільного віку.

СК-22. Здатність до виховання у дітей дошкільного віку інтересу до історії рідного краю та ціннісного ставлення до її культурної спадщини.

Інтегральна компетентність:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку із застосуванням теорії і методики дошкільної освіти в типових і невизначених умовах закладів дошкільної освіти різних типів і сім'ї.

Зміст програми виробничої практики та напрями діяльності студентів-практикантів

Змістовий модуль I. Організаційна робота

Ознайомлення зі специфікою роботи директора, методиста, психолога, вихователя. Відвідування педагогічної ради, засідань методичних об'єднань, якщо такі відбуваються у період практики, ознайомлення з позитивним педагогічним досвідом роботи педагогічних працівників ЗДО.

Ознайомлення з системою планування освітнього процесу в групі, де здобувачі проходять практику.

Створення і підтримання в групі психологічно комфортного клімату, забезпечення охорони здоров'я дітей.

У межах першого модуля практиканти:

1) відвідують настановчу конференцію щодо проходження виробничої практики у 8-му семестрі;

2) ознайомлюються із завданнями виробничої практики;

3) складають індивідуальний план проходження виробничої практики у ЗДО (у 8-му семестрі);

4) ознайомлюються зі специфікою роботи директора, методиста, вихователя, психолога ЗДО;

5) ознайомлюються із системою планування освітньої роботи ЗДО, ведуть документацію вихователя групи, де проходять практику.

Змістовий модуль II. Практична робота

Продовження роботи на більш детальним вивченням плану роботи вихователя вікової групи та узгодження індивідуального плану відповідно нього.

Участь у проведенні режимних процесів (заняття, прогулянки, спостереження, екскурсії, ігри тощо); розробка та виготовлення наочних та дидактичних посібників для роботи з дітьми. Діагностування особистісних компетентностей дитини дошкільного віку та написання на неї психолого-

педагогічної характеристики (індивідуальні консультації із вихователем, психологом, батьками, спостереження за дитиною, бесіди, вивчення продуктів діяльності тощо).

Організація і здійснення освітньої діяльності (згідно з самостійно складеним календарним планом роботи (щоденно, позмінно)) в конкретній віковій групі закладу дошкільної освіти; розроблення наступних видів документації:

I. Конспектів *занять* з:

- a) ознайомлення із соціальним довкіллям;
- b) розвитку мовлення;
- c) логіко-математичного розвитку;
- d) мистецького спрямування (малювання / ліплення / конструювання – за вибором студента-практиканта);
- e) валеології.

II. Конспекти наступних форм роботи:

- a) спостереження за об'єктами живої та неживої природи;
- b) дослідницької діяльності (проведення дослідів із дітьми);
- c) віртуальної екскурсії рідним містом, селом з метою національно-патріотичного виховання.

III. Письмовий самоаналіз заняття.

IV. Письмовий аналіз заняття.

V. Психолого-педагогічна характеристика на дитину дошкільного віку за відповідною схемою (Додаток 8).

Для здобувачів, які проходять практику **у дистанційному форматі** до звітної документації входить: розробка дидактичних матеріалів та дидактичних ігор:

- 1) природознавчого характеру;
- 2) логіко-математичного розвитку;
- 3) розвиток мовлення;
- 4) валеологічного спрямування;
- 5) національно-патріотичного спрямування.

У межах другого модуля практиканти:

1) здійснюють освітню роботу в групах дітей дошкільного віку згідно з самостійно спланованим календарним планом роботи для проходження практики за освітніми напрямками Базового компоненту дошкільної освіти (2021 року), що забезпечують розвиток дошкільника та формування компетентностей (особистісної, мовленнєвої, комунікативної, логіко-математичної, природничо-екологічної, дослідницької, здоров'язберезувальної, предметно-практичної, сенсорно-пізнавальної, ігрової, соціально-громадянської, мистецько-творчої) (щоденно, позмінно), а саме:

● **Особистість дитини**

1. Охорона життя і здоров'я дітей.
2. Організація загартувальних процедур з дітьми.
3. Формування у дітей здоров'язберезувальної компетентності.

4. Надання дітям знань щодо збереження та зміцнення свого здоров'я, цінності здоров'я для людини, здоровий спосіб життя.

• **Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі**

1. Організація та проведення заняття з метою ознайомлення дошкільників з предметами, їх властивостями з матеріалами з яких виготовляються речі.

2. Організація та проведення заняття з формування математичних уявлень.

3. Форми роботи з дітьми впродовж дня з метою формування елементарних уявлень про навколишнє.

4. Обстеження дидактичного матеріалу в груповій кімнаті, який зорієнтований на розвиток окремих сфер відчуттів, розумових дій дітей.

• **Дитина в природному доквіллі**

1. Організація елементарної дослідно-пошукової діяльності.

2. Проведення спостереження у природному середовищі за різними об'єктами природи.

3. Надання дітям загальних уявлень про природу планети Земля та Всесвіту, зв'язки між рослинами та тваринами, їх функції у природі, позитивний та негативний вплив людини на природне доквілля.

• **Гра дитини**

1. Керівництво вихователя іграми дітей.

2. Взаємини між дітьми та оточенням (дорослими, однолітками).

3. Соціалізація дитини у колективі ровесників під час гри.

• **Дитина в соціумі**

1. Організація і проведення занять з формування у дітей соціально-громадянської компетентності – здатності до прояву особистісних якостей, соціальних почуттів, любові до Батьківщини.

2. Формування уявлення про місце кожної людини у соціальному середовищі, уявлення про себе як члена громади, суспільства

3. Організація і проведення занять народознавчого циклу.

4. Робота вихователя з дітьми у повсякденні, яка спрямована на спонукання дотримання соціальних норм та правил поведінки.

• **Мовлення дитини**

1. Організація і проведення заняття та інших форм роботи з розвитку мови.

2. Організація спілкування з дітьми у повсякденні.

3. Створення розвивального мовленнєвого середовища у груповій кімнаті.

• **Дитина у світі мистецтва**

1. Організація і проведення занять мистецького спрямування (образотворчі, художньо-конструювальні тощо).

2. Інтеграція елементарних видів художньої діяльності: образотворчої, художньо-мовленнєвої, театралізованої.

2) відвідують педагогічну раду, засідання методичних об'єднань, якщо такі відбуваються у період практики;

3) ознайомлюються з кращим педагогічним досвідом роботи працівників ЗДО;

4) складають психолого-педагогічну характеристику на дитину дошкільного віку.

Змістовий модуль III. Звітна документація

Індивідуальний план роботи здобувача-практиканта; щоденник педагогічної практики; підсумки практики з рекомендованою оцінкою, завірені печаткою ЗДО та підписом вихователя-методиста або директора; звіт про проходження виробничої практики (оформлений в щоденнику практики); конспекти залікових занять у групах дітей дошкільного віку з протоколами обговорення та виготовленим до них дидактичним матеріалом, а саме:

I. Конспектів *занять* з:

- a) ознайомлення із соціальним довкіллям,
- b) розвитку мовлення,
- c) логіко-математичного розвитку,
- d) мистецького спрямування (малювання / ліплення /

конструювання – за вибором студента-практиканта),

e) валеології,

II. Конспекти наступних форм роботи:

- a) спостереження за об'єктами живої та неживої природи,
- b) дослідницької діяльності (проведення дослідів із дітьми),
- c) віртуальної екскурсії рідним містом, селом з метою національно-

патріотичного виховання,

III. Письмовий самоаналіз заняття,

IV. Письмовий аналіз заняття.

V. Психолого-педагогічна характеристика на дитину дошкільного віку.

Для студентів, які проходять практику у дистанційному форматі до звітної документації входить: розробка дидактичних матеріалів та дидактичних ігор:

- 1) природознавчого характеру;
- 2) логіко-математичного розвитку;
- 3) розвиток мовлення;
- 4) валеологічного спрямування;
- 5) національно-патріотичного спрямування.

В межах третього модуля студенти:

- 1) готують звітну документацію;
- 2) вчасно подають звітну документацію на перевірку;
- 3) захищають на підсумковій конференції з виробничої практики.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ВИРОБНИЧОЮ ПРАКТИКОЮ

Діяльність здобувачів-практикантів, вихователів-методистів ЗДО, їх співпрацю і взаємодію під час проходження виробничої практики (у 8-му семестрі) регламентують відповідні нормативні документи:

1. Положення «Про організацію практики студентів НДУ імені Миколи Гоголя».

2. Наказ по університету та розпорядження по факультету педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв.

3. Програма виробничої практики у закладах дошкільної освіти.

Керівництво практикою здійснює викладач фахової кафедри університету. Він надає методичну допомогу та здійснює контроль за роботою здобувачів-практикантів.

Викладач-методист зобов'язаний ознайомити директора дошкільної установи і вихователів із програмою практики з метою ефективної взаємодії викладача, вихователя-наставника та здобувача-практиканта.

З метою більш успішного виконання поставлених у програмі завдань практики доцільно закріпити не більше двох здобувачів за кожною віковою групою дітей.

Інформація про права і обов'язки сторін подається у пам'ятках студенту-практиканту та методисту ЗДО (додатки 4, 5).

Кожного дня студент має відпрацювати у ЗДО 6 годин (зміну).

Методичні вказівки щодо ведення та оформлення документації з виробничої практики (у 8 семестрі)

Під час *проходження виробничої практики* (у 8-му семестрі) студенти ведуть таку документацію:

– робочий щоденник педагогічної практики, який ведеться щоденно, позмінно (додаток 1);

– індивідуальний план роботи (додаток 2);

– конспекти занять та інших видів робіт (крім залікових) згідно з індивідуальним планом студента-практиканта

– письмовий самоаналіз заняття\$

– письмовий аналіз заняття.

Для *захисту результатів виробничої практики* (у 8-му семестрі) студенти повинні представити таку **звітну документацію**:

– індивідуальний план роботи студента-практиканта;

– щоденник виробничої практики;

– підсумки практики з рекомендованою оцінкою, завірені печаткою ЗДО та підписом вихователя-методиста або директора;

– звіт про проходження педагогічної практики (оформлений в щоденнику практики) (додаток 3);

I. Конспекти *занять* з:

а) ознайомлення із соціальним довкіллям,

- b) розвитку мовлення,
- c) логіко-математичного розвитку,
- d) мистецького спрямування (малювання / ліплення / конструювання – за вибором студента-практиканта),
- e) валеології,
- II. Конспекти наступних форм роботи:
 - a) спостереження за об'єктами живої та неживої природи,
 - b) дослідницької діяльності (проведення досліду із дітьми),
 - c) віртуальної екскурсії рідним містом, селом з метою національно-патріотичного виховання,
- III. Письмовий самоаналіз заняття,
- IV. Письмовий аналіз заняття.
- V. Психолого-педагогічна характеристика на дитину дошкільного віку.

Для студентів, які проходять практику у дистанційному форматі до звітної документації входить:

- *розробка дидактичних матеріалів та дидактичних ігор:*
 - 1) природознавчого характеру;
 - 2) логіко-математичного розвитку;
 - 3) розвитку мовлення;
 - 4) валеологічного спрямування;
 - 5) національно-патріотичного спрямування.
- *програма діагностики особистісних компетентностей дитини дошкільного віку* (план спостереження, орієнтовні питання для бесіди, тести, схема аналізу малюнку тощо)

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ (у 8-му семестрі)

№ з/п	Зміст завдань практики	Оцінки в балах					
		Вихователь-наставник ЗДО			Методист із дошкільної освіти		
		Максим. кількість балів	Отримана кількість балів	Підпис	Максим. кількість балів	Отримана кількість балів	Підпис
1	Проведення занять та інших видів робіт (крім залікових) згідно індивідуальним планом студента-практиканта	5					
2	Залікові форми роботи:						
	заняття з ознайомлення із соціальним довкіллям	5			5		

	заняття розвитку мовлення	3	5			5		
	заняття з логіко-математичного розвитку		5			5		
	заняття мистецького спрямування		5			5		
	заняття валеологічного спрямування		5			5		
	спостереження за об'єктами живої та неживої природи		2			5		
	віртуальна екскурсія рідним містом, селом з метою національно-патріотичного виховання		5			5		
	організація дослідницької діяльності (проведення дослідів із дітьми)		3			5		
3	Щоденник					10		
4	Звіт студента-практиканта					2		
5	Письмовий самоаналіз заняття					2		
6	Письмовий аналіз заняття					2		
7	Психолого педагогічна характеристика на дитину дошкільного віку					4		
	Усього 100 балів		40			60		

У разі проходження практики в дистанційному режимі структура залікового кредиту (у 8 семестрі) має такий формат

№ з/п	Зміст завдань практики	Оцінки в балах		
		Методист із дошкільної освіти		
		Максим. кількість балів	Отримана кількість балів	Підпис
1	Підготовка дидактичних і навчально-методичних матеріалів до занять та інших видів робіт	10		
2	Залікові форми роботи:			
	заняття з ознайомлення із соціальним довкіллям	5		
	заняття з розвитку мовлення	5		
	заняття з логіко-математичного розвитку	5		
	заняття мистецького спрямування	5		
	заняття валеологічного спрямування	5		
	спостереження за об'єктами живої та неживої природи	5		
	віртуальна екскурсія рідним містом, селом з метою національно-патріотичного виховання	5		
	організація дослідницької діяльності (проведення дослідів із дітьми)	5		
3	Щоденник	15		
4	Звіт студента-практиканта	5		
5	Розробка дидактичних матеріалів та дидактичних ігор: 1) природознавчого характеру; 2) логіко-математичного розвитку; 3) розвиток мовлення; 4) валеологічного спрямування; 5) національно-патріотичного спрямування.	15		
6	<i>програма діагностики особистісних компетентностей дитини дошкільного віку (план спостереження, орієнтовні питання для бесіди, тести, схема аналізу малюнку тощо)</i>	15		
	Усього 100 балів	100		

Критерії оцінювання результатів проходження здобувачами виробничої практики:

- ступінь виконання здобувачами завдань практики;
- якість педагогічних знань, проявлених під час практики та їх відображення у звітній документації;
- рівень сформованості умінь та навичок практичної роботи практикантів як майбутніх фахівців.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аванесова В.М. Теоретичні основи занять як форми організації розумового виховання і навчання. Методика ознайомлення дітей з природою: хрестоматія / Укладач Н.М.Горопаха. К., 2012. С.354-368.
2. Аніщук А.М. Методичні матеріали до курсу «Теорія та методика розвитку рідного мовлення». Ніжин, 2006. 36 с.
3. Аніщук А.М. Культура мовлення та виразне читання: навчально-методичний посібник. Ніжин: Вид-во НДУ імені Миколи Гоголя, 2012. 134 с.
4. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах. Підручник. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2011. 704 с.
5. Богуш А. М., Лисенко Н. В. Українське народознавство в дошкільному закладі: підручник для навч. Закладів. Київ: Вища школа, 2002. 407 с.
6. Вільчковський Е. С., Курок О. І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку : Навч. посіб Суми : ВТД «Університетська книга», 2004. 428 с.
7. Граємо з найменшими : конспекти ігор-занять. Палітра педагога. 1990. № 1. С. 24–27.
8. Експериментальна діяльність у ДНЗ : навч. пос. / уклад.: Л. А. Швайка, І. В. Молодушкіна. – Х. : Основа, 2009. – 192 с.
9. Зінкевич Н., Зінкевич О. Українське дошкільня: збірка для читання і розповідання дітям дошкільного віку. Київ: Смолоскип, 2006. 558 с.
10. Ігрова діяльність старших дошкільників / Упор. Н. Ф. Юрченко. Харків: Вид. група «Основа», 2011. 170 с.
11. Каплуновська О. Україна – моя Батьківщина. Парціальна програма національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку / О. М. Каплуновська та ін.; за наук. ред. О. Д. Райпольської. Тернопіль : Мандрівець, 2016. 72 с.
12. Котляр В.П. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання дітей : навчальний посібник для студ. вузів. Київ : Кондор, 2006 200 с.
13. Костянтинова О., Харитонович О. Розвивальне середовище групових приміщень: структура і зміст. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2013. №10. С. 64-72.
14. Крутій К.Л. Формування граматично правильного мовлення в дітей дошкільного віку. Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2004. 389 с.
15. Матвієнко С. І. Художня праця та основи дизайну: навчальний посібник Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2016. 201 с.
16. Матвієнко С. І. Теорія та методика музичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посібник Ніжин : Вид-во НДУ імені Миколи Гоголя, 2017. 297 с.
17. Матвієнко С. І., Заплішний І. І. Українські народні рухливі ігри і дошкільному навчальному закладі : навчальний посібник Ніжин : Вид-во НДУ ім. Миколи Гоголя, 2012. 141 с.

18. Навчально-методичний посібник з педагогічної практики для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта, додаткових спеціальностей Логопедія/Психологія / уклад. О.Ю. Булгакова, О.Г. Бабчук, А.Г. Колесник. Одеса, 2021, 119 с.

19. Пихтіна Н. П Основи педагогічної техніки: навч. посібник Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 316 с.

20. Пихтіна Н. П Педагогічна творчість : Навчальний посібник Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2012. 175 с.

21. Пісоцька Л. М., Пісоцький О. П. Лекції з педагогіки дошкільної. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2020. 209 с.

22. Пісоцька Л. М., Пісоцький О. П. Освітнє середовище закладу дошкільної освіти: навч. посіб. Для студентів спеціальності «Дошкільна освіта». Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 114 с.

23. Пісоцький О. П., Пісоцька Л. М. Основи образотворчого мистецтва та образотворча діяльність у дошкільному віці: навч. посіб. для студентів спеціальності «Дошкільна освіта». 2-ге вид., доп. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 162 с.

24. Родинне сонцеколо. Методичний поради́ник для роботи з батьками / Автор- упорядник Л.В. Калуська. Тернопіль: Мандрівець, 2007. 104 с.

25. Роменець В. А. Психологія творчості. Київ: Либідь, 2004. 288 с.

26. Савенков О. Пробудити дослідника в дитині. Дошкільне виховання. 2013. № 2. С.2.

27. Скарбничка ігор для розумних батьків і кмітливих дітлахів. 2-ге вид. / укл. К. Крутій, Н. Маковецька. Запоріжжя: ЛІПС ЛТД, 2004. 204 с.

28. Сухар В.Л. Ознайомлення з природним довкіллям. Середній вік. Харків: Вид-во «Ранок», 2017.

29. Сухорукова Г. В., Дронова О. О., Голота Н. М., Янцур Л. А. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі. Підручник. Київ: СЛОВО, 2010. 376 с.

30. Яришева Н.Ф. Методика ознайомлення дітей з природою: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Вища школа, 2010. 335 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) нова редакція, 2021 [Електронний ресурс]. <http://surl.li/jyzt>

2. Закон України «Про дошкільну освіту». [Електронний ресурс].

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>

3. Сайт МОН України. Нормативна база дошкільної, середньої та позашкільної освіти. <URL:www.mon.gov.ua/education/average>

4. Офіційний сайт бібліотеки імені М.О. Лавровського Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. URL : <https://library.ndu.edu.ua>

5. Український портал для вихователів дошкільних навчальних закладів. URL: <http://vuhovatelyu.org.ua>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1

ЗРАЗОК ВЕДЕННЯ ЩОДЕННИКА ПРАКТИКИ

Сторінка 1

ЩОДЕННИК ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

студента Іваненко Дарини Сергіївни

Інститут, факультет, відділення педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв

Кафедра, циклова комісія

дошкільної освіти

освітньо-кваліфікаційний рівень

бакалавр

напрямок підготовки

01 Освіта

спеціальність

012 «Дошкільна освіта»

курс IV,

групи

ДО – 41

Розділ I. Загальна інформація освітньо-виховного та організаційного характеру

Сторінка 2

Назва, адреса місцезнаходження ЗДО.

Директор (прізвище, ім'я, по батькові).

Методист (прізвище, ім'я, по батькові).

Вихователі (прізвище, ім'я, по батькові).

Сторінка 3

Список дітей групи.

Сторінка 4

Режим дня.

Сторінка 5

Розклад занять.

Сторінка 6

Індивідуальний план роботи студента-практиканта (додаток 2). Виконання плану кожного дня повинно бути завірено підписом вихователя-наставника. В останній день практики виконання індивідуального плану студента-практиканта повинно бути завірено печаткою закладу та підписом завідувача або вихователя-методиста.

Сторінка 7

Щоденник спостережень.

Розділ II. Висновки щодо специфіки роботи директора, вихователя-методиста, психолога ЗДО

Здобувачі-практиканти фіксують в довільній формі висновки щодо специфіки роботи директора, вихователя-методиста, психолога ЗДО.

Розділ III. Аналіз спостережень освітньої роботи вихователів та студентів-практикантів протягом терміну виробничої практики

В цій частині щоденника студент-практикант фіксує аналіз спостережень освітньої діяльності вихователів та студентів-практикантів за такою схемою:

№	Дата	Зміст спостережень	Аналіз		Примітки
			Позитивне	Недоліки	

Аналіз здійснюється не лише занять, а всіх складових забезпечення життєдіяльності дітей в дошкільному закладі. Після кожного аналізу спостереження зробити загальні висновки.

Розділ IV. Конспекти занять та інших видів робіт з дітьми

Містить конспекти занять та інших видів робіт з дітьми, що планувалися та проводилися студентом практикантом самостійно (повинна бути зазначена дата проведення).

Зміст всіх видів робіт попередньо обговорюється з вихователем. По завершенні зміни вихователь усно аналізує роботу студента-практиканта. Студент внизу конспекту фіксує поради і зауваження наставника. Після чого вихователь-наставник підтверджує підписом виконання роботи студентом (Вихователь-наставник ПІБ підпис).

Виконання робіт на оцінку підтверджується підписом вихователя-методиста.

Студент кожного дня повинен здійснювати усний самоаналіз своєї роботи з метою професійного росту.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН (ОРІЄНТОВНИЙ)
проходження практики на перший тиждень (спостереження та аналіз
освітньої роботи у вікових групах)

№ з/п	Дата	Зміст роботи	Відмітка про виконання з підписом вихователя-наставника
1	2	3	4
1		<p><u>Робота в ЗДО.</u> Знайомство з колективом ЗДО. Ознайомлення зі специфікою роботи директора, методиста та психолога. Вивчення змісту річного плану освітньої роботи закладу на час проходження практики. Знайомство з дітьми та вихователями вікової групи, де будете проходити практику. Вивчення плану освітньої роботи у віковій групі.</p> <p><u>Домашнє завдання.</u> На основі вивчення планів роботи вихователя розпочати роботу над складанням індивідуального плану роботи</p>	
2		<p><u>Робота у ЗДО.</u> Спостереження за роботою вихователя-наставника у першу зміну. Попросити вихователя розповісти про індивідуальні особливості дітей групи та умови виховання їх у сім'ї. Порадитися з вихователем-наставником щодо змісту індивідуального плану роботи.</p> <p><u>Домашнє завдання.</u> Завершити роботу над змістом індивідуального плану роботи. Розпочати збір інформації в науково-педагогічній літературі, періодиці та конспектах з дисциплін, що вивчалися, для реалізації індивідуального плану роботи</p>	
3		<p><u>Робота у ЗДО.</u> Спостереження за роботою вихователя-наставника у другу зміну. Отримати схвалення індивідуального плану роботи вихователем-методистом, якщо будуть зауваження, доопрацювати план. Порадитися з вихователем-</p>	

		<p>наставником, що можна з наявного матеріалу у ЗДО (літератури, дидактичних посібників та ін.) використати для реалізації вашого індивідуального плану. <u>Домашнє завдання.</u> Продовжувати підготовку до практичного втілення індивідуального плану роботи: написання конспектів занять та виготовлення дидактичних матеріалів для їх проведення та ін.</p>	
4		<p><u>Робота у ЗДО.</u> Спостереження за роботою вихователя-наставника у першу зміну. Порадитися з вихователем-наставником про міру вашої участі у співпраці з батьками та отримати завдання з цього питання. <u>Домашнє завдання.</u> Розпочати підготовку до співпраці з батьками. Скласти план-конспект самостійної навчально-виховної роботи на зміну (на перший день самостійної роботи). 5</p>	
5		<p><u>Робота у ЗДО.</u> Спостереження за роботою вихователя-наставника у другу зміну. Бригадиру зібрати всіх студентів-практикантів даного ЗДО для зустрічі з вихователем-методистом закладу (попередньо домовившись з ним про час зустрічі) з метою затвердження індивідуальних планів роботи та ознайомлення з особливостями роботи закладу. Обговорити з вихователем-наставником планконспект начально-виховної роботи, що буде проводитися студентом-практикантом самостійно протягом наступної зміни. Подати копію індивідуального плану роботи із зазначеними датами виконання видів робіт на оцінку та залікового заняття вихователю-методисту ЗДО і методисту кафедри дошкільної освіти. Бригадиру скласти графік проведення форм роботи на оцінку та залікових занять. Графік розмістити в зручному для ознайомлення місці ЗДО. <u>Домашнє завдання.</u> (Складаєте самостійно.)</p>	

У процесі складання індивідуального плану роботи можуть виникнути труднощі. Наприклад, перспективний план освітньої роботи у віковій групі на час 4-5 тижнів, проходження практики студентами, вихователем ще не складений і вам потрібно буде скласти індивідуальний план на цей час самостійно, не маючи змоги орієнтуватися на зразок. За порадою при складанні індивідуального плану роботи ви можете звернутися до методиста кафедри дошкільної освіти, вихователя-методиста ЗДО і обов'язково погодити його зміст з вихователем даної вікової групи.

Перший тиждень – адаптаційний. Ознайомлення зі специфікою роботи директора, методиста, психолога, вихователя. Ознайомлення з системою планування освітнього процесу в групі, де проходять практику. Створення і підтримання в групі психологічно комфортного клімату, забезпечення охорони здоров'я дітей.

Другий, третій тижні – самостійна робота студентів-практикантів на посаді вихователя, проведення залікового спостереження за об'єктами живої та неживої природи; проведення на оцінку дослідницької діяльності з дітьми дошкільного віку; проведення залікового заняття з ознайомлення із соціальним довкіллям.

Четвертий, п'ятий тижні – самостійна робота студентів-практикантів на посаді вихователя, проведення на оцінку віртуальної екскурсії рідним містом, селом з метою національно-патріотичного виховання, проведення залікового заняття валеологічного спрямування (відобразити в індивідуальному плані роботи). Для студентів, які проходять практику у дистанційному форматі: розробка дидактичних матеріалів та дидактичних ігор: 1) природознавчого характеру; 2) логіко-математичного розвитку; 3) розвиток мовлення; 4) валеологічного спрямування; 5) національно-патріотичного спрямування.

Шостий, сьомий тижні – проведення залікових занять: заняття із розвитку мовлення; заняття з логіко-математичного розвитку; заняття мистецького спрямування (малювання, ліплення, конструювання); підготовка звітної документації; участь у педагогічній раді, присвяченій обговоренню підсумків педпрактики (відобразити в індивідуальному плані).

Письмовий самоаналіз заняття (додаток 6).

Письмовий аналіз заняття (додаток 7).

Відвідання занять (трьох, одне з них відкрите) та інших форм роботи, що будуть проводитися іншими студентами-практикантами (відобразити в індивідуальному плані роботи).

ОРІЄНТОВНА СХЕМА ЗВІТУ ПРАКТИКАНТА

1. Виконання плану педагогічної практики. Які відхилення від плану мали місце, чому, що зроблено понад план?
2. Які головні дидактичні завдання розв'язувалися під час практики, яким чином, які одержані результати?
3. Як ви врахували і використали передовий досвід роботи? Елементи проблемного навчання і виховання, дослідні методи роботи (навести конкретні приклади).
4. Які основні виховні завдання розв'язали під час практики?
5. Які основні форми організації дітей були використані під час навчально-виховної роботи?
6. Які методи індивідуального підходу до дітей були використані вами під час практики?
7. Які труднощі виникали під час проведення навчально-виховної роботи?
8. Що ви запропонуєте змінити в підготовці та організації практики?
9. Яких навичок ви набули в процесі практики?
10. Загальні висновки про практику, її значення у вашому становленні як педагога.

ПАМ'ЯТКА СТУДЕНТУ-ПРАКТИКАНТУ

1. Виробнича практика триває 10 тижнів. Протягом цього терміну студенти повинні виконати окреслений у програмі зміст виробничої практики.

2. У ЗДО студенти-практиканти працюють як вихователі, проводять освітню роботу відповідно до спланованого календарного та індивідуального плану (щоденно, позмінно).

3. На базу практики (в ЗДО) студент-практикант з'являється щоденно, крім вихідних. Проводить освітню роботу відповідно до індивідуального плану роботи, веде спостереження за аналогічною діяльністю інших студентів практикантів та роботою вихователя-наставника, нотує результати у щоденнику спостережень.

4. Протягом терміну практики практиканти повинні провести 4 залікових занять з різних методик, спостереження за об'єктами живої та неживої природи, віртуальну екскурсію національно-патріотичного спрямування, організувати дослідницьку діяльність (проведення досліду із дітьми).

5. Щоденно студент-практикант, знаходячись на базі практики, повинен мати щоденник спостережень, плани-конспекти самостійної навчально-виховної роботи відповідно до індивідуального плану.

6. На прохання чи вимогу методистів ЗДО, кафедри дошкільної освіти, кафедри практичної психології подати щоденник та плани-конспекти на перевірку.

7. Протягом першого тижня практики скласти і погодити з вихователем наставником, вихователем-методистом ЗДО індивідуальний план роботи та подати його методистам кафедри дошкільної освіти, виділивши дату, час проведення залікових занять, спостереження, віртуальної екскурсії та дослідницької діяльності.

8. Подати методисту кафедри дошкільної освіти таку звітну документацію:

- підсумки практики з рекомендованою оцінкою, завірені печаткою ЗДО та підписом директора;

- щоденник виробничої практики;

- звіт про проходження виробничої практики (оформляється в щоденнику практики).

- конспекти 5-ти залікових занять з протоколами обговорення та виготовленим до нього дидактичним матеріалом;

- конспект спостереження за об'єктами живої та неживої природи;

- конспект віртуальної екскурсії рідним містом, селом з метою національно-патріотичного виховання;

- конспект проведення дослідницької діяльності.

- письмовий самоаналіз заняття;

- письмовий аналіз заняття.

Конспекти мають бути завірені підписом методиста з виставленою оцінкою. Оформлені на папері формату А4 та вкладені у папку;

9. Вчасно підготувати та подати на перевірку звітну документацію виробничої практики методистам кафедр.
10. З'явитися на підсумкову конференцію та бути готовим висловити власну точку зору про результати практики, власні пропозиції чи побажання.

ПАМ'ЯТКА
методиста щодо організації, контролю та оцінювання
виробничої практики студентів IV курсу
спеціальності 012 «Дошкільна освіта»

1. Виробнича практика триває 10 тижнів.
2. Безпосереднє керівництво практикою здійснюють керівники ЗДО, як правило, директор чи методист, а також методисти кафедри дошкільної освіти.
3. Допомогу в організації і проведенні освітньої роботи з дітьми надають вихователі групи, в яких працюють студенти.
4. Адміністрація і вихователі ЗДО, що задіяні в організації практики студентів, у своїй діяльності керуються програмою практики.
Тому вони:
 - а) мають право:*
 - 1) здійснювати контроль за діяльністю студентів в межах завдань і змісту практики;
 - 2) вимагати від студентів-практикантів виконання індивідуального плану щоденно і позмінно;
 - 3) вимагати присутності студентів-практикантів на залікових заняттях та інших видах роботи на оцінку студентів групи;
 - 4) перевіряти щоденники психолого-педагогічних спостережень студентів-практикантів;
 - 5) залучати студентів-практикантів до освітнього процесу та різних видів діяльності, що забезпечить ефективність педагогічного процесу в ЗДО (виготовлення дидактичних посібників тощо);
 - б) зобов'язані:*
 - 1) створювати сприятливі організаційно-педагогічні умови для виконання студентами завдань практики;
 - 2) надавати інформаційно-методичну допомогу студентам-практикантам;
 - 3) контролювати і оцінювати організаційно-педагогічну діяльність студентів-практикантів, що окреслено змістом їх практики;
 - 4) здійснювати підсумковий аналіз навчально-виховної діяльності практикантів та оцінювати результати практики студентів на педагогічній раді;
 - 5) відвідувати, аналізувати (разом з іншими студентами-практикантами) та оцінювати навчальні та виховні заняття практикантів;
 - 6) написання та візування адміністрацією ЗДО характеристики для кожного студента-практиканта з рекомендованою оцінкою;
 - 7) постійно підтримувати зв'язок з методистами кафедри дошкільної освіти, а у разі виробничої потреби конструктивно вирішувати складні чи проблемні питання в організації педагогічної практики студентів;
 - 8) бути присутнім на засіданні педагогічної ради, де обговорюються результати педагогічної практики студентів.

ОРІЄНТОВНА СХЕМА САМОАНАЛІЗУ ЗАНЯТТЯ

Пам'ятайте, що якщо після кожного свого заняття ви не будете проводити самоаналіз, ви не будете зростати як професіонал! Для проведення самоаналізу необхідно порівняти логіку запланованих дій (конспект заняття) з логікою проведення реального заняття. У сучасних умовах ідеальним варіантом є перегляд відеозапису заняття. У звичайній практиці можливо провести самоаналіз, орієнтуючись на питання до самого себе:

1. Чи довелося відступити від запланованих дій і чому? Чого я не зміг (не змогла) врахувати при плануванні заняття, що змусило мене відступити від запланованих дій? Які моменти заняття були для мене несподіваними? Такими несподіванками можуть бути недостатня кількість заготовленого роздавального матеріалу, не підстругані олівці. Такі несподіванки вихователь повинен передбачити, завжди маючи запас роздавального матеріалу та інструментів.

2. Чи досягло заняття поставленої мети? Це можна визначити за відповідями або діями дітей при підведенні підсумку, за успішністю виконання намічених завдань, за зацікавленістю дітей і їх бажанням виконувати завдання тощо. Якщо не досягнуто, то з якої причини? Чого ж все таки вдалось досягти? Яку частину заняття вдалось реалізувати? (Дуже важливий момент самоаналізу, оскільки розробка наступного заняття повинна вибудовуватися на основі цього підсумку, що досягнутий на попередньому занятті).

3. На які запитання дітей я не змогла (не зміг) відреагувати? Дитина може поставити несподіване запитання, на яке вихователь не зможе зразу дати відповідь. Це не катастрофа. Не слід впадати в паніку або ж сердитися на дитину. Слід спокійно пояснити дитині, що ви не готові зараз дати відповідь на її питання, але обов'язково знайдете правильну відповідь і їй повідомите. Тільки не забудьте про свою обіцянку.

Важким для молодого педагога є вміння відслідковувати свої мовні помилки, неточності, невдало сформульовані запитання. У стані хвилювання і нервового напруження на занятті це помітити практично неможливо. Уміння слухати і контролювати себе на занятті формується роками практики і самоаналізу. На початку професійного становлення корисно запросити когось на заняття (вихователя-наставника, студента-практиканта) і попросити зіставити детальний конспект, щоб потім разом його проаналізувати.

ОРІЄНТОВНА СХЕМА АНАЛІЗУ ЗАНЯТТЯ

1. Яка тема і мета заняття?

2. Чи відповідає логіка побудови заняття його меті? Мається на увазі відповідність підібраних педагогом навчальних завдань меті заняття. Для відповіді на це питання педагог, що аналізує заняття, повинен вміти адекватно визначати мету кожного завдання і їх взаємозв'язок. При аналізі завдань проводиться також аналіз їх функцій в організації пізнавальної діяльності дітей: які завдання переважали – тренувальні, репродуктивні, частково-пошукові чи творчі?

3. Яка внутрішня структура заняття: чи використана проблемна ситуація, чи заняття побудовано на переважному пояснювально-ілюстративному догматичному методі? Яка діяльність дітей переважала: наслідувальна чи пошукова (продуктивна)?

4. Чи грамотно педагог використав спеціальну термінологію, наскільки чітко і логічно ставив питання? Як реагував на відповіді дітей? Які прийоми організації допомоги використовував?

5. Як заняття сплановано і витримано за часом? Чи доцільно розподілені види діяльності дітей, чи враховані вимоги до охорони їх здоров'я?

6. Як враховані індивідуальні особливості дітей в групі? Як організована індивідуалізація роботи дітей?

7. Які форми і засоби організації навчальної діяльності використані педагогом? (Як поєднуються фронтальні, групові та індивідуальні форми; яка наочність, її естетичне оформлення і дієвість при формуванні понять і способів дій.)

8. Чи вдалося педагогу встановити контакт з усіма дітьми групи (зворотній зв'язок)? Якими прийомами педагог здійснював корекцію їх дій, створював ситуацію успіху, реалізовував своє співробітництво з дітьми і дітей між собою?

9. Які моменти заняття були найбільш вдалимими? Які не вдалимими? 10. Який підсумок заняття? Які рекомендації можна дати педагогу для покращення методики проведення занять на майбутнє?

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Написанню характеристики передують тривалі спостереження за дитиною, які допоможуть з'ясувати особливості її характеру та поведінки, ставлення дошкільника до однолітків, до батьків, до вихователів. Одночасно мають бути враховані всі особливості й умови проживання дитини у родині: поведінка матері та батька, умови сімейного виховання (як і де дитина живе, з ким; як умови впливають на психологічний стан дитини у сімейному колі; наскільки їй затишно у сім'ї; які саме стосунки у дитини із батьками).

СХЕМА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Психолого-педагогічна характеристика на дитину дошкільного віку містить чотири блоки. Перший – це загальні відомості про дитину, зокрема це:

- a) Прізвище ім'я по батькові.
- b) Дата, місяць і рік народження.
- c) Коротка інформація про сім'ю (прізвище, ім'я мами і тата, інших родичів, які проживають із дитиною; дати народження батьків; кількість членів сім'ї; побутові умови).
- d) Назва групи, до якої ходить дитина; чи ходила дитина до іншого дошкільного закладу.
- e) Якою була поведінка у період адаптації?
- f) Сформованість культурно-гігієнічних навичок.

Другий блок – це особливості пізнавальної діяльності дітей:

- a. Зазначити наскільки гарно розвинена увага.
- b. Наскільки гарно сприймає інформацію.
- c. Як добре орієнтується у просторі.
- d. Наскільки розвинена пам'ять, який вид пам'яті переважає у дитини.
- e. Особливості розвитку мови: словник дітей, чіткість вимови звуків, виразність мовлення, розуміння мови та вміння висловлювати думки.
- f. Особливості розвитку мислення (наочно-дійове, наочно-образне, словесне). Чи швидко дитина приймає рішення у типових і нетипових ситуаціях.
- g. Наскільки якісно дитина засвоює інформацію.

Третій блок характеристики – особливості праці дитини, її мотиви.

- a. Сформованість трудових вмінь і навичок дитини.
- b. Розвиненість вмінь користування олівцем, фломастером, пензликом тощо.
- c. Яку характеристику можна надати продуктам діяльності дошкільника.
- d. Самостійність дітей. Як саме виконує дитина трудові доручення.
- e. Чи розуміє дитина мету трудової діяльності.

Четвертий блок характеристики – особливості ігрової діяльності.

Зокрема:

- a. Наскільки дитина є активною; чи проявляє вона ініціативу у грі.
- b. Які риси характеру проявляє у грі, як себе поводить.
- c. Які ігри подобаються дитині, у яких більшою мірою приймає участь. Яке ставлення до гри з однолітками.
- d. Наскільки дитина захоплюється грою?
- e. Наскільки швидко втрачає інтерес до гри?

П'ятий блок характеристики – особливості емоційно-вольової сфери дитини. Зокрема тут мова має йти про:

- a. Як саме діти ставляться до своїх однолітків. Який настрій є домінуючим у стосунках із дорослими.
- b. Які якості особистості проявляються: сумлінний, цілеспрямований, самостійний, слухняний, турботливий, уважний, добрий. Які негативні риси мають місце.
- c. Особливості прояву емоцій і почуттів, співчуття, співпереживання, толерантне ставлення до інших, черствість тощо.

Шостий блок – резюме. Підведення підсумків. Необхідно вказати найбільш виразні позитивні та негативні особистісні якості, типову манеру поведінки, ставлення до однолітків, дорослих, праці, гри, схильність до певного роду діяльності (задатки, здібності).

У кінці характеристики мають бути відомості про того, хто складав характеристику та дату написання документу.

З метою написання якісної психолого-педагогічної характеристики на дошкільника доцільно скористатися методами дослідження, зокрема спостереженням, бесідою (із дитиною, батьками, тим, хто найкраще знає особливості дитини), методами вивчення сім'ї, методом вивчення документації закладу.

АЛГОРИТМ РОБОТИ ПО НАПИСАННЮ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ:

- *організувати спостереження за дитиною, з метою отримання об'єктивних даних;*
- *спостерігати доцільно за звичними умовами життєдіяльності дитини;*
- *дослідити характер дитини, з'ясувати найбільш виражені особистісні риси дошкільника, позитивні та негативні сторони його особистості;*
- *вивчити особливості поведінки у різних видах діяльності;*
- *уникати під час написання характеристики на дитину суб'єктивного ставлення до неї, симпатії або антипатії; нічого не вигадувати;*
- *визначити особливості стосунків дитини з людьми, поряд із якими проживає дитина, з ким постійно спілкується;*
- *варто надати об'єктивні відомості про стан здоров'я дитини, про що можна дізнатися у медичної сестри закладу, батьків;*
- *підсумувати написане.*

СХЕМА ДЛЯ НАПИСАННЯ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ДИТИНУ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Психолого-педагогічна характеристика на дитину дошкільного віку

Прізвище, ім'я по-батькові дитини.

День, місяць і рік народження.

Назва дошкільного закладу освіти. Місто.

З якого моменту перебуває у закладі дошкільної освіти, яку групу відвідує. Група здоров'я.

Прізвище ім'я по-батькові матері, її освіта. Прізвище ім'я по-батькові тата, його освіта. Де саме проживає дошкільник і хто мешкає поряд із ним, крім матері та батька. Якщо дитина є сиротою вказуються дані опікуна.

Надати інформацію про охайність дитини. Якою її приводять батьки до дитячого садочку. Якщо дитина неохайна, варто вказати на цей факт.

Поведінка: нестійка, агресивна, доброзичлива. Дані про поведінку надаються лише у випадку, коли у дитини є затримка у розвитку. У чому саме це проявляється. Як це позначається.

Особливості пізнавальної діяльності. Наскільки добре дитина засвоює досвід. Який переважає у неї рівень засвоєння: низький, середній, високий. Пояснити детально чому саме так і у чому це проявляється.

Надати інформацію про особливості праці дитини, її мотиви, сформованість трудових вмінь і навичок.

Ігрова діяльність: вказати у які ігри любить гратися, якою є поведінка у таких іграх, чи береться виконувати головну роль, чи проявляє ініціативу, лідерські якості, як контактує з іншими учасниками ігрової діяльності.

Детально описати особливості мовленнєвого розвитку.

Особливості прояву емоцій і почуттів дитини.

Вказати позитивні риси дошкільника.

Вказати негативні риси.

Підсумувати характеристику дитини.

Після цього потрібно ретельно перевірити текст, дописати пропущену інформацію (якщо така є), виправити помилки. У кінці тексту поставити дату. Вказати хто саме складав характеристику: вихователь, психолог, керівник закладу, студент-практикант.

Примітка! Характеристика може бути написана як у позитивному, так і в негативному ключі. Проте у ній мають бути надані лише об'єктивні факти, здобуті на основі наукових методів: спостереження, бесіди, тестів тощо. За представленим шаблоном можна скласти характеристику на дитину молодшого, середнього, старшого дошкільного віку.

Для заметок

Для заметок

Навчальне видання

**Пісоцька Людмила Миколаївна
Матвієнко Світлана Іванівна
Пісоцький Олександр Петрович
Бобро Лілія Вікторівна**

ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ДОШКІЛЬНА ОСВІТА»
ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ
Навчально-методичний посібник**

Технічний редактор – І. П. Борис
Верстка та макетування – А. В. Новгородська

Підписано до друку 05.07.2023
Гарнітура Arial.
Замовлення №

Формат 60x84/16
Обл.-вид. арк. 5,67
Ум. друк. арк. 7,20

Папір офсетний
Ел. видання

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя.
м. Ніжин, вул. Воздвиженська, 3/4
(04631)7-19-72
E-mail: vidavn_ndu@ukr.net
www.ndu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2137 від 29.03.05 р.